ATEITIS

mėnesinis
moksleivių laikraštis

Sausio m. 1923 m.

Nr. 1.

P. Galaunė. 1919 m.

TURINYS.

		Pusl.
1.	Jau jo nebėr, *J. Vingius.*	3
2.	* * * (eilės), *Žvainys.*	4
3.	Paskutinį momentą, *Algimantas.*	4
4.	A. a. dr. Jurgis Voroneže, *V. Jasaitis.*	6
5.	A. a. J. Krasnickas Mariampolėj, *J. Mičiulis.*	8
6.	J. Krasnickas Münsterio universiteto studentas, *J. Gotautas.*	10
7.	A. a. J. Krasnickui atminti, *B. Grauskas.*	12
8.	Dr, Jurgio nužudymo aplinkybės.	19
9.	Sielos rauda, *Juozas Švaistra.*	20
10.	Principų srityje.	23
11.	Praeities lapus bevartant.	26
12.	Kun. Bosko vaikystės ir mokslo metai, *Pr. Dovydaitis.*	28
13.	Kūrybos procesas ir tendencingasai menas.	44
14.	Gyvenimo balsai.	49
15.	Sveikatos keliais.	51
16.	Knygos ir žurnalai	53
17.	Mūsų gyvenimas.	54
18.	Pranešimai.	63
19.	Redakcijos atsakai.	64

Nuo Redakcijos ir Administracijos.

Šis numeris del spaustuvės darbininkų streiko išėjo kiek suvėlintas. Antrą numerį tikimės išleisti pabaigoj vasario mėn.

ATEITIS

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

XIII metai

KAUNAS
1923 M.

ATEITIS

Nr. I. 1923 m. Sausio mėn. XIII metai.

Jurgiui Krasnickui atminti.

J. Vingius.

Jau jo nebėr...

(A. a. J. Krasnicko šviesiajai vėlei).

Jau jo nebėr, jau jo nebėr...
Varpų aidai vaitoja
Ir juodas gedulo mintis
Padangėmis nešioja.

Vos patekėjus iš rytų
Jauna viltis užgęso.
Kaip gęsta žvaigždžių žiburiai
Užgęso ji, užgęso.

Jau jo nebėr, jau jo nebėr...
Ir veltui minios laukia:
Ne jo šauksmai kapų pily,
Tik vėjų vėjai kaukia.

Sesulių gėlės ir rauda,
Draugų pasiryžimai
Lydės jį saulėtais keliais
Ir skaidrins atminimą.

Jau jo nebėr, jau jo nebėr...
Apleido mūsų šalį.
Ramybės spindulių gausių
Nuleisk jam, Visagali!

Münster i. W.

Skiriu K. J.

Padangių mirgančios akelės,
Žiedų pavasarį pulkai,
Pakvipę pievos ir laukai,
Lakštutės drebančios dainelės
Netiek vyliojo vakarais,
Kaip vienos akys tos ugninės
Ir žodžių balsas sidabrinis.
Klaidžiais gyvenimo takais
Skubiai netyčia susitikę
Ar vėl nueisim į šalis?
Ar nemiegotąsias naktis
Vien atminimuose palikę
Rytojaus laukto besulauksim?
Ar nusigandę vėl nutrauksim
Tyliai pradėtą džiaugsmo dainą
Ir vėl keliausim svetimi?
E! Metai eina ir nueina
Dienas bedugnėn nešdami, —
Gyventi, kol šydas juodo rūko
Gražių neuždengė akių;
Dainuoti, kol stygos nenutrūko,
Kol pilnos tonų virpančių;
Mylėk, kol dega didžio ryto —
Jaunybės spindinti aušra,
Kol rausvos rožės nenuvyto,
Kol širdis meilei atvira.

1922 XII. 31. *Žvainys.*

Paskutinį momentą...

Išmušė likimo valanda.

Tamsūs amžinybės sparnai apgobė žmonijai švistelėjusį momentą. Jo valdovas — Senieji Metai — nusilpęs kovojo su galinga mirties šmėkla...

Ir ji nugalėjo.

Įsmeigė sarkastinį žvilgsnį į mirštančią auką ir tarė: „Mirtis viešpatauja“...

Pravėrė senas valdovas krauju pasriuvusias akis ir rūsčiai pažvelgė pasaulin.

Ir visa, kas buvo, pamatė...

Bet akys sustojo ir įsmigo į didingą aukštą kalną. Aštrių uolų nuklotas, tamsių bedugnių išvagotas, jis stiebėsi aukštyn ir spinduliuojančią viršūnę žvaigždžių jūroj plukdė...

O pakalnėj žmonių minia, kaip jūra bangavo. Tik maži

būreliai, amžinybės himną giedodami ar tyloj paskendę, lipo į tamsų, pavojingą kalną. Vieni, galvas aukštyn pakėlę, akis įsmeigę į mėlinę, klaidžiais, vingiotais takais skubėjo, dažnai parpuldami, aštrių akmenų sužeisti kruvini pakildami, vėl tyliai dėjuodami, veržės į aukštybes...

Kiti vėl ėjo šviesius žibintus iškėlę ir klaikius nušviesdami takus, išvengdavo didžių pavojų — aštrių uolų, tamsių bedugnių...

Staiga, skaidri šviesa sužibo — ir aukso spinduliai tamsiose uolose pasklido...

Ir šviesos bangų supami, jaunų burelis pirmyn, aukštyn kilo, plaukė... Drąsiai, džiaugsme keliavo — jų žibintai skaidriai švitravo ir amžinybės aštrų kelią spinduliais dabino...

Ir pamatė kalnų šviesą žemumos minia...

Ir nušvito jos veidai, širdys meilėj suliepsnojo, sielos kilt aukštyn svajojo...

Tat sujudo, subangavo pakalnėj minia...

Kieno širdys meile degė — kaip galingoji banga, veržėsi pirmyn. Kiti, nors šviesą ir mylėjo, bet vilties nustoję, neturėjo tiek drąsos — kilti kalnu į žvaigždynus ir... nuliūdę, nusiminę rymojo pakalnėj...

O tie, ką nekentė šviesos, audros sukuriais jaudino minias...

Bet visi stebėjos aukštai mirgančia šviesa.

Visų širdys degė—ar meilės liepsna, ar pikta neapykanta...

Vėl sujudo minia... Pamatė kai puolė šviesieji žibintai... Jų šviesą užliejo jaunų širdžių nekaltas kraujas...

Tat nusilpo ugnies liepsnos — šviesos spinduliai pritemo... Ir pikčiau žiūrėjo tamsus, juodas kalnas...

Ir nejauku tapo tamsioj pakalnėj...

Šviesą mylinčiųjų širdys paskendo giliam liūdesy, sielas skausmas surakino...

Kurie mylėjo — dabar kentėjo, bet... kiti tat gėrė paslaptingą džiaugsmo taurę...

Vieni verkė... kiti linksminosi...

. . . . . .

Gaudžia graudūs varpai...

Sudrebėjo išblyškęs, miršiantis valdovas...

Per raukšlėtus veidus dvi kruvinos ašaros tyliai nusirito... Ir atsivėrė didžios knygos...

Ir įdubusios, gęstančios akys perskaitė viešpatavimo sintezės, ugnimi švytruojančius, baisius žodžius:

„Kraujas, ašaros, mirtis!!!...“

Nusileido tamsioji naktis ir akių šviesybė užgęso amžinai...

Mirė senas valdovas...

Gaudžia graudūs varpai...

1—I—23

Algimantas.

A. a. dr. Jurgis Voroneže.

Beminint brangų Jurgį, aiškiam jo kilnaus asmens supratimui, žvelkime į jo gyvenimo sąlygas bei nuotikius, kuriuos teko jam gyventi.

Jurgis sąmoningą gyvenimą pradėjo ištrėmime, gilumoje rytpiečių Rusijos — Voroneže. Jis tůokart buvo tame savo gyvybės laikotarpy, kada nerūpestingas kūdikis (?) tampa jaunuoliu ir pradeda į visą aplinkos pasaulį žvelgti kritingiau ir rimčiau. Tame jaunuolio gyvybės laikotarpy kyla begalės naujų klausimų, atsiveria nauji įvairaus gyvenimo plotai; pasaulėžvalga įgauta nuo tėvelių reikalauja kritingesnio, svaresnio pamatavimo; šarpiai atbudus vaizduotė leidžiasi austi savo ateities gyvenimo varsingą audinį, kurį apmeta tuolaikinio gyvenimo gijomis ir, tik velesniam gyvenime, tiems metmenims prirenka ataudus. Todel žvelkime į lietuvių moksleivių gyvenimą Voroneže, kur teko gyventi ir bręsti draugui Jurgiui. Karo audros išvyti ir Tėvynės, aplinkybių dėka, apie 1500 moksleivių įvairaus amžio, iš įvariausių Lietuvos kampų susitelkė tame Rusijos mieste. Pragyvenimo sąlygas teikė karo tremtiniams šelpti Lietuvių komitetas. Jo suteiktos moksleiviams gyvenimo sąlygos buvo gan vienodos. Moksleiviai gyveno atskiruose bendrabučiuose po 100—250 asmenų. Viso lietuvių moksleivių bendrabučių buvo, rods, aštuoni. Bendrabučiuose gyvenimas ėjo iš anksto nustatyta tvarka. Tam tikrą valandą privalėjom gulti, keltis, melstis, valgyti, mokyklon eiti, mokytis. Bendrabučiai buvo sugrupuoti klasėmis, kur žemesnių, kur aukštesnių klasių. Jurgis pirmais ištrėmimo 1915 metais gyveno Gruravos bendrabutyj, kuris buvo visų moksleivių bendrabučiu. Sekančiais mokslo metais buvo perkeltas į Nikitino bendrabutį ir išbuvo jame iki pat grįžimo tėvynėn, 1918 metų pavasario. Kaip ir dauguma lietuvių moksleivių, Jurgis lankė M. Yčo vyrų gimnaziją specialiai įsteigtą del lietuvių tremtinių. Jurgis gimnazijos mokslą pradėjo eiti Mariampolėj 1913 metais. Varoneže įstojo jau į trečią klasę. Minėtos gimnazijos daugelis mokytojų buvo lietuviai, o mokiniai veik išimtinai lietuviai, todel joj viešpatavo lietuviška dvasia, nors pamokos buvo visą laiką vedamos rusų kalba. Santykiai tarp mokytojų ir mokinių, kaip paprastai rusų gimnazijose nebuvo artimi. Tokiose apystovose Jurgiui, kaip ir visiems Voronežo moksleiviams teko gyventi ir mokytis. Visų buvo ilgimasi Tėvynės, laukiama karo galo, trokštama Nepriklausomos Lietuvos. Šis ūpas buvo jau įsigyvenęs kiekvieno bepradedančio protauti moksleivio mintyse. Tą Tėvynės pasiilgimą didino vienodos pilkos kasdieninio gyvenimo aplinkybės. Jaunuolių sielos trokšte troško įvairumo ir jaukesnio artimo sielai ūpo. To, taip geidžiamo įvairumo ir jaukumo teikė moksleivių kuopelės. Jose susispietę moksleiviai gvildeno dienos

rūpesnius, kėlė savo ydas, žadino stropiau siekti idealų, juos vykinti gyveniman, savo gyvenimo bėgį kreipti norima linkme. Tais laikais ir tuose ištrėmimo apystovose kuopelės atliko didelį savęs auklėjimo ir disciplinavimo darbą pratindamos kiekvieną narį savystoviai dirbti, galvoti ir veikti. Jos įvairino narių gyvenimą, rengdamos gegužynes, vakarėlius, kuriuose skambėjo kupinos Tėvynės pasiilgimo dainos; leizdamos laikraštėlius, kuriuose patys moksleiviai dėstė mintis, pratinos plunksnos darbo. Čia turiu galvoj jaunesniųjų ateitininkų kuopeles, vėliau kankliečių, kuriose Jurgis nuo pat pradžių aktyviai dalyvavo veikė, ar kuopelėms pirmininkaudamas, ar šiaip aktyviai jose dirbdamas. Taip jis ilgai redagavo „Jaunuolių Kanklės“ Jose Jurgis talpino savo rašinėlius, eiles ir šiaip rimtesnius straipsnelius pasirašinėdamas „Jurginių Žiedas“ ir kitomis. Jis taip buvo artimai susigyvenęs su jaunesniųjų draugų veikimu, kad jau būdamas 5-oj klasėj nuolat lankydavo jų susirinkimus, padėdavo spręsti dienos klausimus. Kuomet kilo reikalas jaunesniems ateitininkams sutverti atskirą organizaciją, jis aktyviai prisidėjo prie išdirbimo kankliečių įstatų, susitvarkimo bei veikimo kankliečių kuopelių, kurios vėliau persikėlia Lietuvon. Bręstant Jurgio protui reikėjo nuodugniai išsiaiškinti pasaulėžiuros klausimai kuriuos statė aplinkos pasaulis. Tam atsakymo jis jieškojo knygose. Jurgis turėjo puikią atmintį, lakią vaizduotę, mokyklos mokslas jam gerai sekės, nors jam jis ir neperdaugiausia laiko skyrė, nes visą atliekamą laiką sunaudojo skaitymui. Kilus rusų revoliucijai reikėjo išsiaiškinti savo santykius su jąja, todel Jurgis tuolaik daugiausia skaitė knygų iš visuomenės mokslų sryties. Galima sakyti jis tuo laiku su knyga gulė ir kėlė, už ką vieno satyros laikraštėlio buvo pramintas „Knygų Gromula“. Šiaip Jurgis su draugais draugiškas, pasilinksminimuose gyvas, linksmas, susirinkimuose ir pasikalbėjimuose rimtas, galvojąs. Ir jei apskritai sakoma, kad kiekvienas žmogus yra lyg žemės dulkė, tai ir dr. Jurgis būdamas jąja sugebėdavo pakilti iš visų tarpo ir saulės šviesos spinduliuose sužibėti šviesomis varsomis. Bet jis spindėjo visai trumpai... Jis žuvo visai jaunas, vos 20 metų sulaukęs, nes Jurgis gimė 1902 metais

Ir štai visa plačioji ateitininkų šeimyna stovi prieš naują kapą savo brangiausio nario, ir liūdesio nykus jausmas gaubia mūsų širdis ir stato klausimą ar nusiminsim ir skęsim nebvilties miglose, žvelgdami į nebūtybės plotus, ar atsikvėpsim giliu atdusiu prie brangiojo kapo; pasižvelgsim į jo tikrąjį gyvenimo kelią ir jo neštąją mūsų kilniųjų idealų vėliavą—iškelsim ir pasiryšim ją stipriai suspaudę žengti į priekį, idealų linkui...

V. Jasaitis.

A. A. Jurgis Krasnickas Mariampolėje.

1919 m. Jurgis persikėlė iš Vilniaus mokytis Mariampolėn. Čia jis įstojo septinton klasėn ir išbuvo ligi baigdamas gimnaziją. Minėtų metų rudenį, prasidėjus gimnazijoj mokslui, aš susipažinau su Jurgiu ir draugavau ligi paskutinių laikų. Apie Jurgį kaipo moksleivį daug rašyti negaliu, nes nebuvome klasės draugais. Iš kitų tiek težinau, kad klasėj mokėsi gerai, įnešdamas daug savaimingumo. Daugiau galiu parašyti apie jo darbavimąsi moksleivių ateitininkų tarpe ir visuomenės bei politikos dirvoje, kame man pačiam teko kartu su juo darbuotis.

Apsigyvenęs Mariampolėje, tuoj imas Jurgis dirbti ateitininkuos. Štai pradžioj $19^{19}/_{20}$ mokslo metų visuotinas ateitininkų kuopos susirinkimas. Jurgis kalba jame tolimesnio veikimo klausimu, kalba pirmu kart Mariampolės at - kų tarpe. Nariai nustebę žiūri, klausinėja vienas kito, kas čia toks nepažįstamas taip aiškiai, drąsiai, įtikinančiai kalba. Už tai nariai jam atsimoka: išrenka jį kuopos pirmininku.

Jurgis stojęs kuopos priešaky imas jos tvarkytų. Reik pasakyti kad tai darbas buvo nelengvas, nes kuopos gyvavimas buvo sutrukdytas dalinai pakrikęs del to, kad vyresniosios klasės (VIII, VII ir dalinai VI su V) kartu ir kuopos vadai pradžioj 1919 m. dėliai bolševikų ir visokių „ininkų“ puolimų apleido Mariampolę: kas frontan, kas Karo Mokyklon vyko. Taigi čia Jurgiui teko svarbus darbas: sustiprinti kuopos organizaciją. Tačiau jis šį darbą atliko dėka savo sumanymui ir energijai.

Charakteringa kuo būdu jis tai padarė? Jis sau kelią pasirinko labai paprastą: lankytis kuopelių bei sekcijų susirinkimus. Ir pradžioj savo darbavimosi jis beveik nė vieno susirinkimo kuopelės ar sekcijos nepraleisdavo neapsilankęs. Jis vyko susirinkimuosna ne tik pasiklausyti, pasigėrėti kaip kiti dirba, bet ir pats reiškė savo įtakingą nuomonę, nurodydamas klaidas, blogąsias veikimo puses ir teisingąjį kelią, kuriuo privalome eiti. Nepamenu nė vieno susirinkimo, kuriame būdamas Jurgis nebūtų trumpiau ar ilgiau neprakalbėjęs, o nekalbėdavo niekad tuščiai, visada apmąstęs, turiningai. Kaip smagu būdavo eiti ten susirinkiman žinant, jog ten bus ir Jurgis! Ne vienoj kuopelėj jam teko aiškinti ateitininku principai, nevienos kuopelės narius įtikinti jų organizacijos būtinume. Reikia pastebėti, kad tada daugelis kuopos narių buvo įsitikinę, kad kuopelė esanti nereikalinga, užtenka vien sekcijos lavinimuisi. Jurgis neneigė sekcijos suprasdamas ją, kaipo kuopelę turinčią savo objektu kokį vieną specijalų dalyką kaip tai: filosofiją, ekonomiją, dramą ir p. Tačiau kuopelę (bendro lavinimosi kuopelę, kur skaitomi referatai, daromi pasikalbėjimai, įvairūs klausimai ir p.) statė pirmon eilėn. „Kuopelė“, anot jo: „tai Ateitininkų Organizacijos židinys, kuriuo vienintėliai remias visa Ateitininkų Organizacija, tai pirmas moks-

leiviams visuomeninis gyvenimo pavyzdys, tai priemonė visapusiam išsilavimui". Po ilgų ginčų, kurie trūkdavo du, tris susirinkimus, nariai įsitikindavo kuopelės reikalingume.

Kaip minėjau Jurgis ragino draugus dirbti ne tik kuopelėse, bet ir sekcijose. Ypatingai jis rėmė visuomeninę politinę sekciją, kurioje tarp kitų dalykų aiškino partijų programas. Ir tik daugiausia Jurgio dėka pabaigoj mokslo metų kuopos veikimas pasireiškė 9 kuopelėmis ir 6 sekcijomis su viršum šimtu narių. Nariai padaro laike rinkimų į St. Seimą apie 80 mitingų, neskaitant kiek buvo dalyvauta kitų surengtuose, lankos skaitlingai sodžiaus jaunimo susirinkimuosna. Gale metų jis džiaugėsi man sakydamas „šiandien ateitininkų veikimas eina normale vaga: savęs lavinimasis suderinta su visuomeniniu darbu".

Minėjau, kad Jurgis dirbo ne tik kuopoj, bet ir visuomenėj. Visuomenės darbą buvo labai pamilęs dargi net politikos darbą, nes dalyvavo politinėj partijoj. Šisai darbas Jurgiui sekėsi turint daug žinių, greitą orijentaciją ir organizacinių gabumų. Visą Velykų liuoslaikį prieš rinkimus į St. Seimą daro mitingus Dzūkijoje. 1920 m., kada veržėsi į Lietuvą Želigovskis, Jurgis pusantro bertainio laiko praleidžia organizuodamas Tėvynės Gynimo komiteto skyrius Utenos ir Vilkaviškio apskrityse. Jurgis jau tiek buvo įgūdęs visuomenės darbe ir tiek turįs taktikos, kad tautinėj šventėj (16 vas.) jam duoda kalbėti į minią Mariampolės visų katalikiškųjų organizacijų vardu. Noriai jis lankosi į pavasarininkų, ūkininkų sąjungos susirinkimus laikydamas ten paskaitas.

Neužmiršo Jurgis ir jaunesniųjų ateitininkų, kurie tada Mariampolėj vadinosi „kankliečiai". Jis dalyvauja jų visuotinuos ar net atskirų kuopelių susirinkimuos, prisidėdamas prie visokių klausimų rišimo ir laikydamas jiems paskaitas.

Jurgis dalyvauja ne tik Mariampolės kuopos, bet ir visame ateitininkų judėjime. Be Jurgio neapseina nei viena konferencija nei kongresas. Jis važiuoja ten ir savo iškalba, išmintmi kitus stebina, prisidėdamas prie įvairių klausimų rišimo. Pusantrų metų buvo Centro Revizijos komisijos nariu. Pasitaikius progai jis aiškina ateitininkų principus Utenos ateitininkams, laiko paskaitas iš pasaulėžiūros sryties Vilkaviškyje, nurodo skirtumą tarp aušrininkų ir ateitininkų principų Naumiesčio ateitininkams.

Ateitininkų idealus skelbė Jurgis ne vien ateitininkuos, bet ir kitaip manančių žmonių tarpe. Tuomet Mariampolėj buvo „Bešalių organizacija" aušrininkų vedama. Šios organizacijos kviečiamas, jis lankės į jos susirinkimus. Vieną kartą ir man teko su juo būti tokiame susirinkime. Jurgis aiškino Dievo esimo prirodymus. Ginčai tarp Jurgio ir L. Serbento (dabartinio auš-kų vado), Chmieliausko tęsės kelias valandas. Tų ginčų rezultatu buvo, kad keli „bešaliai" perėjo į ateitininkus.

Nors referatus, paskaitas Jurgis daugiausia pasakodavo, o nerašydavo, bet į laikraščius jis mėgo rašyti, knygų recenzijas,

straipsnius, korespondencijas. Mariampolės kuopos leidžiamųjų laikraštėlių „Ateities Aidai“, „Skambančios Stygos“ rimtesnieji straipsniai buvo be vieno kito Jurgio pagaminti. Šiaip gi rašo daugiausia į „Ateitį“, „Pavasarį“, „Laisvę“, „Talką“, „Trimitą“ ir k., pasirašydamas įvairiomis slapyvardėmis: Homo Hominis, J. Žagarinis, Jurginių Žiedas.

Iš kur Jurgis gavo tiek žinių? Atsakymas labai trumpas— iš knygų. Knyga — jam atviriausias draugas. Del to jis jas mėgo. Mariampolėj turėjo jis nemažą knygyną, neskaitant tų knygų, kurios buvo likę namie ar Vilniuj. Savo knygomis ne vienam draugui padėjo. Paprašysi, būdavo, jo knygų; jis paklausia, kokiu klausimu nori skaityti; atsakai ir gauni knygų. Daugiausia Jurgis turėjo iš filosofijos, religijos ir visuomenės mokslų ypač koperacijos srities. Jis mėgo filosofiją ir jau toj sryty buvo daug pasiskaitęs. Jo rūpesniu ir buvo įkurta Mariampolėj filosofijos sekcija.

Tiek trumpai galėjau parašyti apie Jurgio darbavimąsi jam begyvenant Mariampolėj.

J. Mičiulis.

J. Gotautas.

Jurgis Krasnickas Münsterio universiteto studentas.

2 dieną lapkričio atvykusieji iš Lietuvos draugai atvežė man ir visiems münsteriečiams juodą žinią apie Jurgio Krasnickio mirtį.

— Nekreškite vyrai juokų—buvo pirmas atsakymas. Tačiau ne juokų būta. Žiaurioji tikrenybė kalbėjo.

Jurgį Krasnicką pirmu kart pamačiau Münster'y, jam atvykus čionai studijuoti 1921 m. Prieš tai buvau apie jį truputį girdėjęs. Poros semestrų gyvenimas suvedė mudu į artimesnius santykius,—jie tai leido man jį giliau pažinti.

Studijų objektu jis buvo pasirinkęs filosofiją, fiziką ir matematiką. Noras stipriai pagręsti savo pasaulėžiūrą ir asmeninis palinkimas pastumėjo jį pasirinkti šias mokslo šakas. Filosofija, manė, gamtos tyrimo išdavomis paremta, įsitikinimui ir gyvenimui duosianti realios galios. Buvo bemanąs išpirmo imti be filosofijos ir istoriją, bet pasvarstęs ir kitų patariamas persimetė prie fizikos ir jai žadėjo daugiausia domės kreipti.

A. a. Jurgis buvo darbo žmogus ir mokslo srity tikras nenuorama. Labai rimtai žiūrėjo į sistematingą universiteto studijų eigą, bet greit jį sužadindavo ir šiaip įvairūs gyvenimo atnešti klausimai. Taip pav. „Lietuvoj“ įdėtas vieno daktaro straipsnis

(tuokart vyrai ginčijosi del savojo universiteto) atnešė skaitytojui keistų sprendimų. Šie dr. Jurgį gana smarkiai palietė ir jis pasiryžo pats reikalą ištirti ir kitiems paaiškinti. Prisinešė knygų iš universiteto knygyno, kitą dalį nusipirko ir karštų tyrimų išdava buvo „Laisvėj“ jo ilgas rašinys, minėtam straipsniui atsakymas. Vos du semestru pastudijavęs jis paliko nupirktų aukštą rietuvę knygų,—vis tai rinktinė medžiaga taip paliestiems klausimams rišti.

Darbas nelygu darbui. Viens dirbdamas blaškysis plačiai, sakysis kalnus nuvers—gi nieko nepadaro. Kitam lyg netyčia viskas ateina. Dr. Jurgis buvo šių laimingųjų eilėje,—jis buvo produktingas darbininkas. Jau tik per tuodu semestru įvairiems laikraščiams jo parašytieji straipsniai apie tai liūdija. Jų gi rasite nemaža „Ateity“, „Laisvėj“, Amerikos „Drauge“. Sekėsi jam darbas, nes turėjo tam jėgų ir įrankių: nemažą energijos laipsnį, aštrų ir labai miklų protą ir gražią iškalbą.

Atsimenu jo mūs at-kų kuopos susirinkimui paruoštą paskaitą apie „žmogaus ir gyvulio sielą“.—Žinai, breč, tinka profesoriauti—kuris tai narių pastebėjo, pasibaigus diskusijoms. Tai buvo valandai taikintas juokais mestas sakinys, bet aš sutikčiau jį labai rimtai pakartoti. Savo nuomonę jis mokėjo drąsiai ir suprantama lytimi pareikšti. Ir turėjo noro berti tų nuomonių platesnei moksleivių miniai prakalbomis ar paskaitomis. Galėjai matyti jame glūdintį rimtą ateities visuomenės darbuotoją. Jis pats kartais prasitardavo, būk mokytoju ketinąs būti.

Dr. Jurgis buvo vienas veikliausių Münsterio lietuvių studentų kolonijos narių. Delto mūs organizacijose tekdavo jam eiti įvairių priedermių. Paskutinį semestrą at-kų kuopoj jis yra buvęs sekretoriumi, susikūrus gi Münsterio lietuvių studentų draugijai, buvo išrinktas jos pirmininku.

Dr. Jurgis nebuvo kietų elegantinių manierų vyras ir jų nekentė. Prie žmogaus prieidavo labai greit. Ir kartą sumezgęs artimesnius santykius, mokėjo rodyti nepalyginamo draugiškumo. Aš pats esu patyręs, kaip del savo gerų draugų nesibaidydavo nukentėti.

Yra žmonių, kurie nė žodžio nepratarę tave atstumia, bet yra ir sielų, kur šviesiais spinduliais šildo.

A. a. Jurgis buvo gilaus įsitikinimo katalikas. Visur ir visuomet jis buvo ir mokėjo būti ateitininkas. Šioj organizacijoj jis subrendo ir siekė vadų viršūnės.

Šviesus turėjo būti ateitininkas jo idealų šaly.—Mūs ateitininkai taip nedaro—jo kartais vartotasai sakinys taip mena.

Mūs tauta per jo mirtį yra netekus rimtos daug žadėjusios pajėgos. Ateitininkai gi karšto jų idealų rėmėjo ir skelbėjo.

Žmogaus siela—tai dainininkas girių gelmėse. Gaudai jo dainų aidus, bet paties nematai. Aš esu nugirdęs tų aidų pluoštą. Nei aš tačiau, nei kas kitas nėra matęs dainininko ir netikiu kad

kas galėtų jį pamatyti. Kiekvienas bandymas įsiskverbti į svetimą sielą turi daug subiektingų požymių.

Šiais keliais bruožais piešdamas a. a. Jurgio Krasnicko atvaizdą, nesilaikiau dėsnio „de mortuis aut bene aut nihil". Ir jeigu jis šviesus išėjo,—jo paties kaltė, kad tik šviesių spindulių pasauliui leido.

Pasakoja, būk siela kartais pajuntanti artimų asmenų mirtį iš anksto. Neramus slėpiningas nujautimas joje kyląs. Dr. Jurgį aš buvau sutikęs dviem dienom prieš jo mirtį. Mačiau jį sveiką stiprų, kaip niekad prieš tai. Ir jaučiau tik tai, kad jis šviesus geras buvo, kaip visuomet.

Delto skaudu kad jo nebėr. — Ypač čionai Münster'y kur tiek pėdsakų yra palikęs...

Münster i. W.

A. a. Jurgiui Krasnickui atminti *).

G-osios, G-ji. Prieš mėnesį tikėjausi ne vienas atvykti iš Würzburgo Münchenan atlankyti idėjinių draugų ir jųjų susirinkime dalyvauti. Su manim turėjo ir Jurgis Krasnickas vykti. Šiandien tačiau man vienam tenka liūdna širdimi pasirodyti ir kas da liūdniau kalbėti apie to mano draugo taip netikėtą, taip žiaurią mirtį.

Mirtis netikėta,
Mirtis nelaukta.
Žiaurąja plėšiko ranka
Gyvybė jauna nuskinta.

Taip gyvybė a. a. Jurgio šiame pasaulyje jau nuskinta. Toji žinia taip nelaukta, kad nenorėjai žmogus tam tikėti. Nors ir karti, bet deja, tai tikra tiesa. Tam liūdnam įvykiui atminti ir nuliūdimo bei pagarbos jausmams pareikšti — mes čia šiandien susirinkom. Iš tarpo čia susirinkusiųjų aš paskutinis mačiau Jurgį, tiesa, jau nebegyvą. Prieš užberiant žemėmis aš nuo visų Vokietijoje esančių studentų-Ateitininkų, nors ir raštu neįgaliotas, tariau paskutinį atsisveikinimo žodį. Aš Jums atvežiau ir nuo jo paskutinį sudie. Nors sustengusios lūpos jau nekrutėjo, balsas neskambėjo, bet jojo vėlė tai norėjo pasakyti.

*) Sakyta Müncheno Ateitininkų Studentų Kuopos gedulos vakarą 26 — XI 22.

A. a. studentas Jurgis Krasnickas.

Norėdami šiandien intensingiau savo gailėsiui a. a. Jurgio netekus pareikšti, turime prisiminti vaizduotės ryškiose spalvose Jurgio asmenį, privalumus, trumpo gyvenimo vaisius. Pirmiausia paliesiu paskutines gyvenimo valandas, mirtį, laidotuves; paskui gyvenimo periodus, asmens ypatybes, santykius Dievo, pačio savęs ir draugų atžvilgiu, draugijinį bei socialinį veikimą.

Diena kada a. a. Jurgis taip nelauktai turėjo jaunas dienas užbaigti buvo 25 Spalio 1922 m. Studento reikalais antru,

ar trečiu kart vyksta Kaunan išgauti kariškosios valdžios leidimą užsienin vykti. Vargu būt ir šiuo kart jį išgavęs, jei nebūt pasiekęs paties viršininko. Linksmas, galutinai kliūtims išnykus, grįžta Mariampolėn, kur turėjo laukti tėvas ir parsivežti. Neradęs tėvo lieka antradienį Mariampolėj ir skaito Ateitininkų susirinkime paskutinę paskaitą — „Sielos problema“. Norėdamas sutartą su manim sekmadienį susitikti Mariampolėje, nelaukia ketvirtadienio, kada turėjo ateiti arkliai broliams parvežti — leidžiasi dalinai važiuotas, dalinai pėkščias tėviškėn apie 8 mylias, atstu nuo Mariampolės. Nuo Krosnos iki Simno 8 kilom. tenka pėkščiam eiti. Nelaiminga valanda davė čia susitikti ta pačia kryptimi einantį jauną vyruką. Gerai apie žmones manydamas, matyt išsipasakoja Jurgis kas esąs, kur einąs. Simne jiedu persiskiria. Čia 4 val. užeina pas pažįstamą kleboną pasistiprintų. Geru ūpu pasišnekučiuoja ir apie $4^1/_2$ valandą vyksta pėkščias pas savo tetą Atesnykų kaime, apie 4 kilom. nuo Simno. Nuostabu, jokio nujautimo artimos mirties nebuvo jo veide matyti. Galėjo biskį lukterti ir parvažiuoti, bet norėdamas gerą pavyždį rodyti, nenorėjo smuklėn eiti — kame baigė gerti žadą parvežti asmenys. Minėtasai ankščiau bendrakeleivis paplentėje jo lūkinėjo. Pastebėjęs, kad Jurgis kitu keliu nuėjęs po trijų kilometrų vėl jiedu sueina. Ir štai $^1/_5$ kilom. atstu nuo siekiamos vietos prie ežerėlio klonelyje, matyt vadinamas drauge nakvynėn, tas nelabas bendrakeleivis brauningo šūviu iš užpakalio paguldo Jurgį vietoje vienu akimirksniu. Nurėdė visus drabužius, liko tik pirštinės ant rankų ir baltiniai; net kojines nutraukė. Negana to, įmetė čia pat negiliame pakraštyje, kad ne taip greit būtų pastebimas. Įvyko tai apie 6 valandą vakaro, kada užėjęs sniego būrys davė patogų momentą tam niekšiškam darbui. Tik rytmetyje einąs pro šalį vyrukas pastebėjo lavoną ir davė žinią seniūnui Atesnykų kaimo, kuriuo buvo Jurgio tetėnas. Pusantros dienos išbuvo lavonas ant kranto, kol atvyko tardytojas. Nenorėdamas tikėti pats nuvykau ton vieton ir išvydau savo kelionės draugą (už dviejų dienų turėjom drauge vykti) vieną ranką padėjusį ant krūtinės, kitą iškeltą aukštyn, lyg norintį tuo pasakyti, kad ta siela, kuri čia jame jauna gyvybe triško, pakilo ten aukštyn, kur nėra vargo, nėr kovų, nėr skausmo. Veido šypsena, kurioje matyt buvo skausmo tartum sakė, būt gaila taip anksti skirtis su šiuo pasauliu. Didi minia, kurioje buvo girdėti sunkių atsidūsėjimų, matyti ašarotų veidų, stovėjo pas lavoną. Čia pat ežerėlio nendrės šlamėjo, tartum atsisveikinimo giesmę niūniuodamos, vilnys ošė, lyg pykdamos, kam jis atimtas ir joms malonus lavonas, kurio veidą taip meiliai bučiavusios. Iš čia nugabentas lavonas tėviškėn Miroslavo parapijon. Sekmadienio 29—X vakarą apie 6 val. (tuo pat metu kuriuo buvo nužudytas) pasakius pamokslą, penkiems kunigams exportuojant, draugų ateitininkų nešinas, didžios minios apsuptas, lydimas lavonas Miroslavo bažnyčion. Nežiūrint vėlaus laiko—laukė nemaža žmo-

nių. Net žydai iš kitur atvyko ir buvo nepatenkinti nepasakius pamokslo bažnyčion įleidus.

Kaip tiko šioms paskutinėms valandoms ir pačios gamtos reiškiniai. Nužudymo vakarą audringas oras lyg simbolizavo tą neramų, pilną kovų pasaulį kuriame Jurgis gyveno. Šį gi vakarą, nepaisant rudens oro — buvo tyku, gražu; dangus ramus, skaistus pasipuošęs žvaigždėmis. Visa tai lyg vaizdavo tą ramybės, kilnumo pasaulį, kame dabar Jurgio vėlė džiaugiasi. Pirmadienio rytą po 3 valandų pamaldų, sugiedojus Ateitininkų būreliui savo himną ir pasakius pamokslą, nešamas lavonas pas duobę, čia pat prie bažnyčios. Priešais nešami vainikai nuo Ateitintnkų Centro, nuo Mariamp. At-kų kuopos, Miroslavo Ateitininkų ir Miroslavo jaunimo. Čia pasakytos prakalbos Dr. Kučinsko Mariampolės At-kų, dr. Leimono At-kų Centro vardu, dr. Šapalo ir mano. Visose kalbose reiškiama a. a. Jurgio asmens kilnumas ir nuostolis, kokio padarė ta nelauktoji mirtis. Supleškėjo šaulių būrio salva ir lavonas beriamas žemėms. Po valandėlės išdygo naujas kapas, slėpdamas savyje brangų turtą; naujas kapas žalių rūtų dabinamas, keturių pušelių saugojamas, gailių ašarėlių laistomas.

Kodel tiek gailesčio sukėlė a. a. Jurgio Krasnicko mirtis Lietuvos katalikiškoje inteligentijoje, moksleivijoje—paaiškins jo gyvenimo nors trumpas atpasakojimas. A. a. Jurgis išvydo pasaulį 1902 m. 6 geg. dieną Atesnykų k. Krokialaukio parap., Alytaus apskrities. Lanko Simno pradžios mokyklą, kame jau pasirodė jo gabumai bei darbštumas. Jo takai buvo numinti pro tą vietą kur atimta jam gyvybė, nes dažnai ėjo pro ten mokyklon. Nepaprastai greit, nes per pusantrų metų baigia pradžios mokyklą. Tėvai matydami jojo palinkimą mokytis leidžia 1913 m. Mariampolės gimnazijon. Karui ištikus su kitais išvažiuoja Rusijon—Voronežan. 1918 m. grįžta Lietuvon ir tęsia mokslą Vilniuje. Po vienerių metų grįžta vėl Mariampolėn—kur ir baigia gimnaziją 1921 m.—kaipo vienas geriausių mokinių. Porą mėnesių moko Naumiestyje, paskui Priėmus Münsterin išbūna du semestru filosofijos fakultete, kitiems semestrams manydamas važiuoti Wüzburgan. Štai trumpai — Jurgio gyvenimo išoriniai rėmai. Žvilgterėkime jų įtalpon. Aš turiu tačiau iš anksto pareikšti, kad tik vienerius metus Münsteryje man teko gyventi ir dirbti drauge su Jurgiu.

Trūksta man konkrečių charakteringų faktų; mano apibudinimai bus todel daugiau apskrito pobūdžio.

A. a. Jurgis yra visiems žinomas kaipo aktingas ir uolus narys At-kų organizacijos, kurioje aiškiai šviečia religiniai spinduliai. Kad ši organizacija Jurgį patraukė ir padarė savo numylėtiniu turėjo būti tam tinkamo pamato. Tuo buvo jo švelni iš prigimties religinga siela. Pirmose klasėse ji buvo daugiau

naivi, kaip paprastai tokiame amžiuje. Tačiau laikui bėgant ir beskaitant „Ateitį“, kame dažnai liečiami taip pat religiniai dalykai,—Jurgio religinis nusistatymas įgyja kas syk daug protinio-filosofinio pagrindo. Jis įdomauja religiniais reikalais. Aš stebėjausi, kad jam yra žinomi, taip senesni, taip vėlybesni geresnieji apologetiniai vokiečių veikalai. Tiesa, jis jų visų nebuvo skaitęs, bet iš to matyti, kad jis ir religiniais dalykais įdomavosi. Nepasakysiu, kad Jurgiui buvo visi painesni dalykai aiškūs. Jis kartais manęs klausinėjo vieno kito dalyko rišimo, bet jo tikėjimas buvo jau protu pamatuotas. Jurgis buvo tvirto tikėjimo. Jis suprato, kad Kristaus mokslas — Dievo mokslas; jame tatai negali nieko klaidinga būti. Ko jo protas pilnai sau neišaiškindavo, to neatmesdavo kaip kiti jaunuoliai daro, bet stengėsi, ne iš tikybos priešų, bet bažnyčios veikalų paaiškinimų semti. Neapleisdavo savo religinių pareigų—trumpai—buvo katalikas pilna to žodžio prasme.

A. a. Jurgis mokėjo tvarkyti savo jaunas dienas, kad jos be naudos nepraeitų. Jaunos dienos daugiausia traukia prie to kas smagu, lengva, įvairu. Jurgis nuo to visiškai nesišalino. Jau iš mokyklos dienų mėgęs knygas, įėjęs organizacijon — gimnazijos laikais da daugiau joms pašvenčia laiko, negu smagumams. Būdamas Voroneže ir vėliau įsigyja geresnių knygų, daugiausia filosofinio turinio, ir parsiveža Lietuvon gana gražią bibliotekėlę. Likus tėvams Lietuvoje toms knygoms skolina pinigų iš savo dėdės mokytojo. Esant jam Mariampolėje veiklesni ateitininkai daugiausia jo knygomis naudojosi. Ruošia paskaitą — eina pas Jurgį knygų gauti. Tuo savo knygų pamylėjimu subręsta greičiau protu, kaip kūnu. Nesitenkindamas vien rusų ir lenkų veikalais uoliai mokosi vokiečių kalbos ir jau gimnazijoje būdamas laisvai skaito vokiečių veikalus. Daugiausia Jurgį įdomavo filosofiniai bei gamtos veikalai. Taip dirbdamas savo išsilavinimu augščiau stovėjo negu paprastai iš gimnazisto reikalaujama ir tai dėka, žinoma, pirmiausia gabumams, bet ypač savo darbštumui. Mylint mokslą lengvi buvo jam ir vargai, kurius teko ištrėmimo, o ypač Vilniaus laikais matyti. Čia prisimena man jo raudojančios sesutės-gimnazistės žodžiai: „O vargo, vargo kiek turėjo...“

Kiti jo sielos gražūs privalumai pasirodo iš santykių su kitais žmonėmis. Pamačius Jurgį pirmu kart gauni lyg įspūdžio jį puikų esant. Bet arčiau jo sielon pažvelgus išnyksta tas įtarimas. Tai patyriau aš, tą pat patyrė ir kiti jo draugai. Vietoje įtariamos puikybės plačia srove trikšta gausingi spinduliai gilaus širdingumo. Tas jo širdingumas mane, nors trumpai su juo begyvenant, artimai surišo.

Kad jo tokio būta tai liūdija nemažas būrelis jo esamų artimų draugų — Jurgis ir nesusipratimams ištikus mokėjo save valdyti ir neužsigauti net aštriais žodžiais; jis suprasdavo artimą

tai darant pasijai, o ne šaltam apgalvojimui veikiant. Kerštas, neapykanta — neturėjo pas jį vietos. Jo siela tiek buvo švelni, jautri, kad jam sunku buvo suprasti, kaip galima žmogui kokio skausmo daryti. Sykį pamatęs sunkiai sužeistą vaiką net apalpo. Gal prikiš kas, kad Jurgiui vyriškumo trūkę; aš tačiau manau: daug laimingesnis būtų pasaulis turėdamas daugiau žmonių tokios jautrios sielos, negu šaltu krauju žiūrinčių į savo artimo skausmus.

Būdamas širdingas buvo podraug ir atviras. Tas dažnai žmonėms gal būt kenkia, bet tai graži ypatybė. Jurgis, galimas daiktas, dalinai per savo atvirumą ir tapo plėšiko auka. Del savo atviro nuomonių reiškimo jam tekdavo dažnai ir ginčų turėti. Bet juose jis buvo nuolaidus, taikus. Pastebėjęs savo nuomonės neteisingumą nesiginčijo toliau vien savo situacijai gelbėti, bet mielu noru reikšdavo sutikimo. Ginčytis, kaip jo draugai pastebi, jisai labai mėgo. Prie to jį stumė jo aktyvus protas, jo įsigilinimas ir įdomavimasis įvairiais klausimais. Baigdamas jo gražių privalumų vaizdavimą turi pastebėti, kad jame buvo ir taisytinų ypatybių; bet jų šešėlis išnyksta gerųjų šviesoje. Tokių privalumų puošiamas a. a. Jurgis kaip tik labai turėjo tikti draugijiniam bei socialiniam veikimui. Tai pasirodė pirmiausia esant jam ateitininkų organizacijoje. Jurgiui teko eiti mokslas tuo metu, kada organizacinis veikimas lietuvių moksleivių tarpe vystėsi pilna eiga, ypač Voroneže, kur susirinko toks didelis lietuvių moksleivių būrys. Jurgį matome, net žemesnėse klasėse bebūnant, kitų priešakyje. Gražu buvo matyti, kada jaunutis Jurgis rimtai atstovauja savo jaunesnius draugus. Grįžęs Mariampolėn paskutiniais metais vadovauja gausingiausiai visoje Lietuvoje tenykščiai ateitininkų kuopai. Jis tampa jos gaivinanti dvasia. Pats man pasakojo — nebuvę tos dienos, kad nebūtų kaipo pirmininkas visų Marijampolės ateitininkų, sėdėjęs po pora valandų susirinkimuose. Kiek gerų norų, pasiaukojimo, pamylėjimo tos organizacijos turėjo glūdėti jame! Pats visada susirinkimuose aktyvus—diskutuoja iškeltus klausimus arba pats referuoja. Nuolat energingas, sumanus, greitos orientacijos — būna akstinas kitiems.

Be ateitininkų uoliai dalyvauja „pavasarininkų“ organizavime. Pats nekartą pėkščias per purvyną brenda pas juos su paskaitomis. Mokytojaudamas Naumiesty jų nemiršta ir džiaugėsi tenykštis jaunimas jojo susilaukęs. Atvykęs Münsterin prisideda prie esančios at-kų studentų kuopos. A. a. Jurgis atstovauja visose konferencijose, kongresuose ir dažnai renkamas prezidiumo nariu. Čia noriu nors trumpai priminti apie Jurgio šiauliuose dalyvavimą. 1919 m. ištikus pavojui, karštai mylįs tėvynę nors jaunas, — šoka jos ginti. Ragina jaunimą mest viską ir eiti tėvynės ginti. Pats nepaisydamas tėvo priešingo nusistatymo, nutraukia kuriam laikui mokslą. Nors dėliai to nesmagumu ir vargo teko turėti — bet jis jų nepaisė karštos tėvynės meilės šildomas.

Parvykęs iš pafrontės ir patekęs netikėtai, turbūt, ateitininkų vakarėlin, prašomas vienos pažįstamos (kaip ta pati studentė pasakojo) parašyti šį tą, greitu laiku sumetė eiles, kur gailestauja kodel jis ne aras, negalįs tuojau nuskrįst ten kur Lietuvos sūnūs tėvynę nuo priešų savo jaunomis gyvybėmis gina. Čia pasirodo jo karšta tėvynės meilė.

Be minėto draugijinio veikimo a. a. Jurgis darbavosi, kad ir mažiau, politinėje srityje (nes tai buvo tolimesnio laiko uždavinys) — būtent krikšč.-demokratų partijoje.

Jurgis, gyvenęs Rusijoje perversmų ir politinių kovų laikus, matydamas savo akimis partines, taip rusų, taip lietuvių rietenas—negalėjo būt abejingas, kaip ir daugelis mūsų moksleivių. Jisai linksta krik.-demokratų pusėn.

Partinis veikimas viešumoje prasidėjo steigiamojo seimo rinkimo metu. Jisai visa savo jauna energija lankosi po įvairias vietas, daugiausiai Dzūkijos kampelius, aiškindamas savo partijos siekimą ir ragindamas už ją balsuoti. Kad ir jaunas, bet savo taktu ir valdymusi viršija, net ir senus, kitų partijų agitatorius. Savo gražia, loginga kalba mokėjo žmones įtikinti. Kitų partijų žmonės neįstengdami jo kalbą nugalėti ir norėdami nors kuo jo autoritetą sumažinti duodavo jam titulą „jaunas krikšč.-demokr.“. Jisai nors ir jaunas dalyvauja kartais ir partiniuose svarbesniuose pasitarimuose. Studentaudamas daugiau įdomauja politika, kritingai žiūri į savo partijos veikimą. Jame krikšč.-demokratai nustojo pirmaeilio veikėjo.

Pilnesniam atvaizdavimui a. a. Jurgio visuomeninio veikimo reikia priminti ir apie jo plunksnos vaisius. Pirmiausia jisai rašinėja gimnazijos moksleivių leidžiamuose laikraštėliuose, savo organe „Ateity“, paskui „Laisvėje“, Amerikos „Drauge“. Jame buvo ir beletristinių gabumų, jis gan greit sumesdavo ir eiles, bet labiau mėgo mokslinio turinio dalykus rašinėti. Stilius jo raštinėlių lankstus, lengvas, aiškus.

Štai trumpai sumetus svarbiausieji a. a. Jurgio gyvenimo ir veikimo bruožai. Mums suprantamas moksleivijos ir katalikiškosios visuomenės nuliūdymas — netekus taip brangios, be laiko nuskintos, tik ką pražydusios gėlelės. „Tai, sūneli, tu ateitį Lietuvai ruošei“... raudojo Jurgio tėvelis. Taip, jisai buvo vienas tų, iš kurių tėvynė daug gero tikėjosi. Konkrečiai pažvelgus sunku tikrai pasakyti kurioj srityje: mokslinėje, ar politinėje būtų a. a. Jurgis daugiau nuveikęs.

Mano nuomone, prie ko ir jisai pats daugiau linko, iš jo būt išėjęs geras valstybinis politinis veikėjas. Antra vertus, turėjo gerų mokslinių gabumų—kas davė jam pagrindo būti geru ir mokslininku. Ateitis būt visa parodžiusi, dabar mes viena tikrai težinom:—žiauri plėšiko ranka išlupo tėvynei ir Bažnyčiai labai brangų žmogų, kurių mes maža teturime.

Jo jau nebėr, bet jo gražus, idealus pavyzdys beliko jaunimui. Jaunime! keliai, kuriais a. a. Jurgis ėjo — turėtų būt tavo

keliai. Jie gi buvo gilaus tikejimo, dorumo, meilės, tiesos, darbštumo rožėmis sodinti.

Aš manau, kad at. centras — paskirs vieną „Ateities“ numerį a. a. Jurgiui atminti, kad iš ten jaunimas, taip dabartinis, taip būsimas, susipažinęs arčiau su Jurgio kilniu gyvenimu, jo pavyzdžio skatinamas didesniu karščiu ir uolumu imsis vykinti tai, ko a. a. Jurgis buvo siekęs.

G. G. gerbdami ir gailiedamiesi a. a. Jurgio neužmirškim jam iš mūsų pusės paskutinio patarnavimo suteikti.

Kiek kartų Jį prisiminsime tarkime: amžiną ramybę suteik jam Viešpatie ir amžinoji šviesa tešviečia jam per amžius.

B. Granskas.

Dr. Jurgio Krasnicko nužudymo atbalsiai.

I.

2 lapkričio dieną Münsterį pasiekė skaudi žinia apie žiaurią mirtį Jurgio Krasnicko.

A. a. Jurgis Krasnickas bestudentaudamas Münster'y yra buvęs du semestru mūs stud. Ateitininkų kuopos narys. Ir jeigu Lietuvos katalikų visuomenė ir Ateitininkų organizacija jo mirtį sopama širdimi sutiko, juo skaudžiau ji prislėgė mūs kuopą, jo draugus, arčiau pažinusius jo didžią sielą.

Visuotiname susirinkime, 12 lapkr. d. mūs kuopa, apsvarsčiusi jo mirties aplinkybes, nutarė kreiptis į Lietuvos visuomenę reikalaudama jos galingo veiksmo, kad vis dažniau besikartoją Lietuvoj žudynių reiškiniai būtų pagaliau prašalinti.

Münster'io l. Kat. Stud. At-kų Kuopos Valdyba.

Münster'is 1922 m. lapkričio m. 12 d.

II.

Müncheno Universiteto Lietuvių Stud. Ateitininkų kuopa, skirtame XI. 26 a. a. Jurgiui Krasnickui atminti susirinkime, išklausiusi plataus kun. Bl. Gransko pranešimo apie velionies gyvenimą, darbus ir žiaurią mirtį, reiškia didžiausios užuojautos taip skaudžiai nuskriaustiems jo tėveliams, seserims ir broliams,— ir turi vilties, kad stipri Ateitininkų Sąjunga, netekusi taip brangaus savo nario, stos dar uoliau į kultūros darbą pakelti visuomenei ir panaikinti pagaliau barbarizmo reiškiniams mūsų Tėvynėj.

Pr. Garmus, pirmininkas. *V. Mykolaitis,* už sekretorių.

Juozas Švaistra.

Sielos rauda.

(A. a. dr. Jurgiui).

Gyvenimas šniokščia, gyvenimas verda, o mes jame sukamės, sukamės, sukamės. Diena dieną veja, metai metus stumia ir visa skaitoma akimirka. Vieni to gyvenimo sukurių tamsybėse, it kurmiai rausiamės, kiti aukštybėsna pakilę saulės spinduliais dabinamės, pasaulio harmonija gėrimės, vaivorykštės spalvomis tvyskam. Vieni besisukdami juokiamės kvatojam, kiti keršto ir neapykantos liepsna liepsnojam. Vieni lenkiam galvą saulei, berybiems plotams ir jų žvaigždynams, aušlančiai dienai, o širdimi veržiamės tieson, meilėn ir gėrin, kiti visa tai atstūmę vien gyvenimo purvuos braidom. Bet visi gerai suprantam, kad gyvenimo sūkurys yra ir visiems tame sūkuryje reikia suktis.

Liūliuoja, banguoja gyvenimas, verpetais verčiasi, žaibais ir griausmais reiškiasi, o mes keliaujam, bėgam. Gyvenimo keliai be krašto, be galo — jų neišmatuoti, nei minčia nesuvokti. O mes tuo keliu galvotrukčiais bėgame, nei apsidairyti nespėdami, vieni kitus pralenkdami, vieni kitus palikdami. Kartais suklumpame ir per mus tokių pat gyvybių bangos verčiasi nei vienu žvilgsniu nežvilgterėję, kad mes suklupome. Kartais suklupę jau neatsikeliame, nors ir norėtume dar atsikelti, saulute pasidžiaugti, jos spindulėliais pažaisti. Iškeliame rankas ir graudžiu balsu šaukiame pagalbos, bet mus nieks negirdi, nieks nemato ir taip bevaitodami užmerkiame akis, paskutiniu atodūsiu nutilstame amžinai.

Visi bėga, skuba ir visi suklumpa, tik vieni ilgiau bėga, kiti trumpiau. Suklupusių vietoje stoja naujų gyvybių — ir taip vis šniokšdamas, banguodamas ritasi gyvenimas...

. . . . . .

Kai patekėjusi gyvenimo saulė skaiščiu spinduliu palietė tavo veidą, tu savo dar silpnutėmis rankomis pagriebei tų spindulių ir jais suliepsnojai. Suliepsnojęs likai tyras, it gėlės žiedely rytmečio rasa. Tavyje atspindėjo visa kas tik buvo tyra ir gražu. Ir pajutai sielos ramybę ir laisvę. Ištiesei savo sparnus, pakilęs skraidei greičiau kaip šviesos spinduliai, gaudei kylančius nuo žemės aidus, krovei juos gilumon savo sielos ir rengeis iš jų nupinti vieną gražų vainiką ir apvainikuoti juo šios žemės gyventojus.

Bet dažniausiai paliesdavai savo švelniais atdūsiais mus. Susipindavo mūs visų žvilgsniai, suliepsnodavo mūs širdys ir sukibę rankomis linksmi žengdavom gyvenimo sūkurin.

Kai gausdavo varpas mes jo klausydavom, skaitydavom jojo aidų virpėjimus ir iš mūsų sielos gelmių išsiveržda vo karšta

malda ir mes liūliuodavom kartu su tais aidais į tolį ir nutildavom tik už žvaigždynų.

Kai išgirsdavom dainelę, mes taip pat užtraukdavom galingą sutartinę. Mūsų dainai pritardavo miškas savo šlamėjimu, paukščiai savo čiulbėjimu, upelis savo šnerėjimu. Bet mes norėdavom, kad visa gamta su mumis sutartinę dainuotų ir kad tų dainų aiduose visa paskęstų.

Kai sutikdavom žydinčių gėlių, mes jas skindavom viens kitam prie krūtinės, linkėdami, kad tos gėlės mumyse ne tik kad nenuvystų, bet dar labiau iškerotų. Mes bučiavom tas gėles ir mūsų lūpos nusišypsodavo, veidai gi pradėdavo žydėti, it tos gėlės.

Kai išgirsdavom skausmų, raudos aidus mūsų sielose gimdavo begalinis skausmas ir mes pravirkdavom taip gailiai, kaip nieks pasauly neverkdavo.

Mes norėdavom, kad mūs raudos ir skausmo aidai nutildytų anuos aidus ir kad paliktum tik mes vieni kęsti ir raudoti.

Kai užeidavo vėtros, mes atstatydavom joms savo jaunas krūtines. Vėtros siausdavo draskydamos mūsų jėgas, perkūnai su žaibais skaldydavo mūs krūtines, o mes nei nėkrutėdavom, nesudrebėdavom, su vėtroms galynėn šokdavom, laimėtojais palikdavom.

Ir štai netikėtai gyvenimo juodosios šmėklos nuskina tavo gyvybę, nutildo karštai plakusią širdį, nutraukia mintį — mes paliekam vieni tarp įsiutusių vėtrų. . . . . .

. . . . . .

Kai paskutiniai saulės spinduliai bučiavo medžių lapus, kalnų viršunes, bažnyčių bones, mes taip pat paskutinį kartą bučiavom tavo jau šaltą veidą.

Mes norėjom dar nors vieną atodūsį tavo pajusti, nors vieną žvilgį pagauti. Bet tu tylėjai, it žemė, paslaptingos ramybės prieglobsty. Tu jau buvai pakilęs virš laiko ir erdvės, kur neveikė šio pasaulio įstatymai ir iš ten žvelgei į mus beliūdinčius. O mes, didžio smūgio pakirsti, neįstengėm suvokt tos padėties ir, it maži kūdikiai prie šviesos, tiesėm savo rankas prie tavęs: sidabrinė ašara vilgė mūs veidus ir, it vergai, palenkę galvas stovėjom prie tavo karsto. Mes užmiršome visa pasauly ir matėm vien tavo sustingusį kūną. Ir svaigom nuo skausmo verpetų, liūdesio bangų. . . . . .

. . . . . .

Graudžiai skamba varpai, skrenda tolin jų gūdūs aidai, neša liūdnąją žinią po plačiąją šalį.

Ją išgirdęs jaunuolis apsidairo liūdnai ir, pažvelgęs į gyvenimo tinklo gijas, kurios taip jam gražiai susinarstę, kelia žvilgį į žydrią aukštybių mėlynę ir maldauja Aukščiausį, kad Jis suteiktų Amžiną Atilsį tam, kas gal tomis gijomis negalėjo pasidžiaugti ir gražaus šio gyvenimo audinio austi.

Juos išgirdęs artojas sustabdo žirgus ir pažvelgęs lėtai į suartus laukus širdim maldą kartoja, prašo Amžino Atilsio tam, kam neteks jau regėti plačiųjų laukų.

Juos išgirdus senutė, parkniumba ant kelių ir, paėmusi drebančiom rankom rožančių, tyliai maldą aukoja Tvėrėjui ir maldauja Amžino atilsio tam, kas šios žemės vargus jau apleido.

O mes, tarę graudžius paskutinius žodžius, bėrėm žemėm tavo karstą, pylėm aukštąjį kapą. Verkė mūs sielos, sidabrinėmis ašaromis vilgėme veidus ir liūdesio skausmo balsais giedojome Amžiną Atilsį tam, kurį gali ne žodžiai, bet tik sielos skausmai pasakyti. . . . . .

. . . . . .

Blaškos nerimuolis vėjelis, linguoja nuliūdęs berželis, šakelėmis kapą bučiuoja. Saulutė-močiutė, dienužę pribudinus, sidabrinių spindulių puokštėmis apvilkdinus, skuba šaltąjį kapą saugoti, beržytį pralinksminti ir su juo himną to kapo jaunuoliui dainuoti.

Bet neilgam pralinksmėja beržytis. Vos saulutė palinks vakaruos, vėl jis rauda, vaitoja. Nuliūsta tuomet ir saulutė, užkaista galingai jos veidas ir, sužiebusi miliardus žvaigždyčių, bėga pasislėpti. Sumirksi žvaigždytės linksmai, nusišypso pasauliui, jį Aukštybėsna moja, masina, vilioja, pakilt ten prie jų, į tuos didelius plotus, berybes erdves, kad pajutus kokia laisvė tenai, kiek bekraštės didybės matai. Bet vos tik žvaigždelės linksma šypsena netikėtai palies beliūdinčio beržo šakas ir supiltąjį kapą, suliepsnoja skausmais ir audringomis savo krūtinėmis sukėlusios vėtras didžias, pasišaukę pulkus debesų, lieja ašaras žemėn graudžias. Ir tik saulė pasiuntus aušras, kartais gali nušluostyt žydriąsias akis . . . . . .

. . . . . .

Vaitoja gamta, rauda mūs siela, supa ją liūdesio bangos, varsto beširdžiai skausmo verpetai.

Tiek turėjome džiaugsmo, kuomet ėjom visi, tiek spindėjo akyse šviesos, taip galingai vis tryško jaunosios gyvybės, kad mes šokom tirpinti gyvenimo marių ledus, nuraminti audras.

Nors gal kojas mūs piaustė dygliais erškėčiai, bet mes matėm gėlių vien žiedus ir betvykstančias juose, it perlus rasas.

Nors mus silpos dar jėgos, bet liepsnojo tiek galingos drąsos, tiek mes jautėme galės, kad pasaulio takai, tai mums buvo tik vieni juokai!

O prieš mus plevėsavo mūs graži vėliava ir vis šaukė pirmyn.

O dabar?! Kur tu brangus, drauguži, likai, kam taip greit tu kely suklupai ir užmerkei akis amžinai?!

Eikš, sukibsim galingai dar rankom ir nors vieną dar sykį kartu, žengsim audringu taku! Bet nutilo jisai, nebežadina jį jau

mūs skausmo balsai, jisai ilsisi jau Visagaly. Tai su Diev! Tu gyvenki nors siela tarp mūs ir gaivinki drąsinki, kad pažvelgę gyvenimo jūrėn giliau nenugąstum ir baimingai neleistume rankų žemyn. Mes gi melsim karštai Visagalį, kad sustiprintų mūsų jėgas, ir gyvenimo kovą vėl tęsim.

Principų srityje.

Dedame čia dar a. a. dr. Jurgio šį ir sekantį straipsnelius, paimtus iš Mariampolės kuopos laikraštėlio „Ateities Aidai“ 1921 m. Nr. 1.

Red.

Ateitininkai supranta religijos reikalingumą. Jie žino, kad, kaip atsisakius vartoti vandenį, žmogaus kūnas pasijustų nenormaliniame stovyje esąs, taip lygiai, atsisakius religijos, jos uždedamų pareigų, žmogaus siela būtų nenormaliniame stovyje. Juk dora be religijos, be Dievo, be amžinybės yra negalima. Net tokis filosofas, kaip Kantas, ir tai benagrinėdamas etikos klausimus, priėjo Dievo esamybę. Ir stačiai juokingi rodosi tie žmonės, kurie kalba apie aukštą dorą, prakilnius darbus ir atmeta Dievo esamybę, amžinybę. Kas man įstatymai — keno jie būtų— ar gamtos, ar valstybės, ar dar keno nors, — jeigu aš žinau, kad vis tik tiek ar aš tuos įstatymus pildau ar ne— ateis tokia valanda, kada manęs nelies nė jie patys, nė jų leidėjai *). Juo labiau, kad tą valandą aš galiu ir pagreitinti. Jeigu taip — tad kokia prasmė pildyti juos, jeigu jie dažnai eina prieš mane, prieš mano palinkimus? Užtat daug protingiau atmetant Dievo esamybę, amžinybę, skelbti geidulių laisvę, negu, kad kalbėti apie aukštą dorą. O juk teisingai yra pasakęs prof. K. Sekretanas, kad tiesa negali būti žalinga, kad jeigu kokia nors teorija, dar gi ištisa pasaulėžiūra veda netvarkon, dorinin nupuoliman, — tad ji negali būti teisinga. Bedievybė veda geidulių laisvėn. O kas tad yra toji geidulių laisvė? Tatai yra tas, prieš

*) Kantas bandė kurti dorą be religijos. Kiek ji yra rimta, pastovi tesprendžia skaitytojas iš šių vieno žymesnių mūsų laikų socializmo teorininkų— A. Mengerio žodžių: „Paminėsiu vieną daugiau žinomą pavyzdį, — kategorinį Kanto imperatyvą, jo postulatą: „Elkis taip, kaip tu norėtum, kad visi elgtųsi“. Tatai visai tuščia formula, tik todel tapo populiari, kad labai puikiai ir griežtai skamba ir tuo pačiu laiku duoda filosofuojančiam pratikui užtenkamai galimybės daryti, ką nori. Ne geriau laikosi ir kitos autonominės (be religijos) moralinės sistemos: visos jos ne kas kita, kaip moralinis anarchizmas ir taip pat mažai, kaip jis, gali įnešti harmonijos į tarpusavį žmonių gyvenimą“. Проф. А. Менгеръ. Новое ученіе о государствѣ СПБ. 66 psl.

ką šiandien visi įvairiais būdais kovoja. Vogimai, plėšimai, paleistuvybė, vargas, skurdas, — visa tat yra geidulių laisvės pasekmės, ryškiai charakterizuojančios ir pačią aną laisvę. Tad religija — ne religija be Dievo, ne tuščių svajonių, ne mistinė religija, kurioje jausmas ir intuicija — vienatiniai šaltiniai ir keliai,—bet dieviškoji religija su aiškiomis, matomomis, pozityvėmis žymėmis visumet turi būti pasaulėžiūros pagrindas. Bet kodel katalikybė? Juk nekalbant apie pravoslaviją, anglikanizmą, liuteranizmą, kalvinizmą, — pozityvių žymių turi ir judaizmas, islamas, dar gi budizmas.

Budizmas Dievo nepripažįsta, o mes labai gerai žinome, kad Dievo, Aukščiausiojo Teisėjo nepripažinimas veda geidulių laisvėn, arba mirtin. Tikroji religija turi netik ką pripažinti Dievą, bet dar ir išeiti iš jo, nes tikroji religija privalo būti universalinė, visiem suprantama, prieinama. O be apreiškimo, kaip istorija rodo, tik genijai testengia pažinti Dievą, suprasti Jo esamybę. Na, o krikščionybė, katalikybė ar atsako šitom mintim?

„Ištisas krikščionių ir katalikų religijos rūmas faktais remiasi *), sako kun. Ségur. Kristus apaštalus vadina ne daugiau, kaip tik tų faktų liūdininkais (Lk. XXIV, 48). Ir šv. Petras, apaštalas, antrame savo laiške sako: „Ne gudriai pramanytas pasakas sekdami apskelbėme jnms Viešpaties Jėzaus Kristaus atėjimą, bet tapo Jo Didenybės regėtojais (1,16). Tą pat mintį patvirtina ir šv. Jonas pirmame laiške: „Ką regėjome ir girdėjome apskelbiame jum, kad ir jūs turėtumėt su mumis draugystę, ir kad mūsų draugystė būtų su Tėvumi ir su Jo sūnumi Jėzumi Kristumi (I, 3)“. Ir bendrai, visumet, kada tik Dievas nori parodyti, kad iš Jo šis ar kitas dalykas išeina, kad Jo vardu šis ar kitas dalykas daromas, — visumet, sakau, Jis daro tam tikrus darbus, duoda tam tikrus ženklus, o žmonės būna tik liūdininkai. Prisiminkimę Mozę, prisiminkime Danielių, pranašą — prisiminkime kitus pranašus, ir tas dalykas bus visai aiškus. Tad jeigu faktų tyrimas, jeigu istorija patvirtins Kristaus buvimą, jeigu pagaliaus toji istorija pripažins Jį — Dievą, tuomet jokiais tamsiais protavimais, jokia sofistika nebandykite griauti krikščionybės, nes kas gi yra tvirčiau, tikriau, aiškiau ir mokslingiau už patikrintus faktus? Evangelijų faktų tikrybė yra tiek aiški, kad, ją atmetant, reikia atsisakyti ne tik, mūsų „mokslinčių“ žodžiais betariant, „liaudies prietarų“ ne tik „proto tinginiavimo“, bet ir logikos, mąstymo dėsnių. Anų faktų tikrybės atmetimas dažnai priveda prie tokių keistų hipotezių, kad jas griauti tenka ne rimtai kritikai, bet jumoristikai. Juk vienas prancūzas (kun. Pérés), pasinaudodamas bedievių, atmetančių Kristaus buvimą, kritikos metodu, būdu, išrodė, kad Napoleono I visai nesą buvę, kad tat yra ne kas

*) Ks. Segur. Wiara wobec nauki nowoczesnej. Krakow. 1873. 112 psl.

kita, kaip tik mitinis, legendarinis prancūzų Apolonas. Neveltui turbūt ir J. J. Russo yra pasakęs, kad Cezario ir Sokrato darbai, apie kuriuos niekas neabejoja, mažiau yra patvirtinti, negu kad Kristaus darbai. Juk Evangelijoje yra pasakojami tie atsitikimai, faktai, kurių liūdininkai buvo ištisos minios, susidėjusios daugiau iš Kristaus priešų, negu kad iš draugų. Ir mum pasakojama, kad tie dalykai yra pramanyti?! „Taip nepramanoma“— yra pasakęs jau minėtasai J. J. Russo, masonų pirmtakūnas. Stovėdami Kristaus iš numirusių prisikėlimo fakto akyvaizdoje, vieni jų sako, kad Kristus nebuvęs miręs ir nebuvęs palaidotas, kiti sako, kad miręs — tik nebuvęs palaidotas, kiti vėl — kad buvęs palaidotas gyvas ir užtat prisikėlęs — tuo tarpu, kaip jau E. Renanas, kalbėdamas apie Kristų, aiškiai pasakė, kad Jisai „ištikrųjų mirė ir palaidotas“. E. Renaną galima pavadinti „paskutiniuoju mogikanu“, nes po jo „Jėzaus Kristaus gyvenimo“ pasirodymo, bedievybės pasaulis be menkučių E. Hackelio bei N. Morozovo *) šiukšlių prieš Kristų bei jo Dievybę nieko nauja negalėjo parodyti.

Ir taip Kristus buvo. Ir jis darė tat, ką pasakoja tūkstančiai tų darbų liūdininkų. Jis iš vandens padarė vyną, Jis išgydė stabu ištiktą šimtininko tarną, Jis išgydė rauplėtą ligonį, — Jis išgydė daug kitų ligonių; Jis nutildė jūros audrą, sulaikė vandenų bangas; Jis prikėlė iš numirusių Jairo dukterį, Jis prikėlė iš numirusių Lozorių; Jis tūkstantinę minią pavalgydino penkiomis duonomis ir dviejomis žuvimis; Jį kėlė jūrų vandenys; Jo klausė vėjai; Jam mirštant užtemė saulė, sujudėjo kalnai, susprogdinėjo uolos, kapai prasivėrė, numirėliai kėlės,—Jis kėlėsi iš numirusių, Jis įžengė į dangų, — Jis buvo pažadėtasai Mesijas, Jis yra Dievas. Jo žodis—Dievo žodis, Jo religija — Dievo religija. Tad jau negali būti nė kalbos apie nekrikščioniškųjų religijų pasaulėžiūros pagrindan dėjimą.

*) 1906 m. pasirodė N. Morozovo veikalas „Откровеніе въ грозѣ и бурѣ“, kuriame jis išrodinėja, kad šv. Jono „Apreiškimas“ yra ne kas kita, kaip tik audros aprašymas, darant astrologines išvadas, kad jo („Apreiškimo“) autorius yra ne šv. Jonas, apaštalas, bet šv. Jonas Auksaburnis ir, svarbiausia, kad jos parašytos ne pirmame šimtmety, bet ketvirtame. Panašiai aiškino jis ir Senojo Įstat. pranašus. Apie tat. В. Эрнъ. Борьба за логосъ 1911 г. 262 psl.

Praeities lapus bevartant.

Visi labai gerai žino, kad mūsų moksleivija yra pasidalinusi į dvi srovi: ateitininkus ir aušrininkus. Dar geriau žino, kad ne šiandien tas dalykas yra atsitikęs. Buvo tokių momentų, kada tos dvi srovės kiek susiartindavo, bet buvo ir tokių, kada jos jausdavosi esą didžiausi priešai.

Ateitininkai Balio Sruogos žodžiais betariant, senai jau „pametė klajonių kelią“ *) ir atsistojo ant tiesaus aiškaus takelio, kuriuo daug kas gali eiti. Jie ėjo tuo siauru takeliu be triukšmo, tyliai. Šviesuomenė — inteligentai klojo ant to tako dygliuotus erškėčius, trugdė ateitininkam darbą, stumte stūmė į taji klajonių vieškelį, kuriame pasiliko aušrininkai. „Palaukite — peranksti! Ateis laikas, tai nueisite takeliu. Dabar geriau vieškelyje pasilikti! — šaukė ateitin. šviesuomenė—inteligentai. „Arčiau šviesos! Arčiau Amžinosios Tiesos, kad ir per erškėčius! Plačiu vieškeliu einant, galima nuklysti nuo Jos!“—atsiliepdavo ateitininkai. Pasiryžimas, ištvermė rito nuo kelio akmenis, metė į šalis erškėčius. Tolimoji Tobulybės Žvaigždė niekumet nebepaliovė viliuojusi jų prie savęs. Ėjo jie prie tos Tobulybės Žvaigždės siauru takeliu, bet jis buvo užtektinai platus, kad sutilpus jame visiem tiem, kurie siekia anos Žvaigždės. Ėjo jie jūrias — mareles ir neskendo, ėjo balas — ir nešlapo, ėjo raistus — purvynus — ir švarūs buvo, ėjo klonius, kopo kalnus — ir niekad neilso. Sunkūs dideli akmenys, aštrūs dygliai erškėčiai grūdino juos. Tolimosios Tobulybės Žvaigždės pasiekimo viltis niekuomet jų nebepaliko.

Jie buvo jauni ir jaunai ištikimi savo idealams. Tik jie buvo pasenę, kad ėjus plačiu „Aušrinės“ peršamu vieškeliu. Telsingai Balys Sruoga pastebi**), kad ateitininkai pametė klajonių kelią. Bet užmainė jį ne merdėjimo, tik siekimo takeliu. Tai nebuvo išmintas kelias — vieškelis, bet siaurutis, vos tepradėtas takelis. Ieškojimo kelias ateitininkam buvo siekimo kelias. Tad jie negalėjo ilgai būti ieškojimo — klajonių kelyje.

Bėgo metai, keitėsi laikai, o ateitininkų būrys didėjo. Jaučiama buvo, kad ateitininkai jau galingi. Jų išaugimas — išsiplėtimas visoje savo pilnybėje pasirodė tik Rusijoje. Nustebo, tat pamatę visi, — nustebo šviesuomenė, nustebo ir aušrininkai—klajūnai. Jie niegalėjo įsivaizduoti, kad kitą kartą ant pirštų suskaitomi ateitininkai galėtų tapti tokia skaitlinga organizacija. Ir pradėjo klajūnėliai skųstis, kad juos visi skriaudžia, kad iš kitos pusės ateitininkus visi proteguoja. Šelpimo Komitetai, ku-

---

*) 1917 m. 1 (32) „Aušrinės“ N-is „Vakaras iš rytų“

**) Tame pat 1-me „Aušrinės N., Vakaras iš rytų“.

rių globoje atsirado visa moksleivija, ateitininkam buvę "gerosiomis mamytėmis, o aušrininkam piktosiomis močekomis".*) Mokyklų kapelionai „į aušrininkus vilyčias laido,**) pagaliaus ir ir patys ateitininkai prasimano įvairių įvairiausių būdų aušrininkus persekioti. Antai, turbūt Butkų Juzės***) painfuormuotas, Balys Sruoga skelbia, kad „Voronežo ateitininkai ilgą laiką svarstę ar sveikintis su aušrininkais ar ne?"****)

Rusų revoliucija daug įnešė permainų moksleivijos gyvenimam; įnešė ji šį tą nauja ir ateitininkų judėjiman.

Dar pirmaisiais ištrėmimo metais buvo galima matyti moksleivių, landančių po tamsias lietuvių gyvenamąsias rusis, tai ateitininkai laikraščius nešioja, tremtinius lanko. Revoliucija tą dirvą išplėtė ir ateitininkai imasi visuomeninio darbo. Na, ir kaip gi galėjo jie nesirūpinti tais tremtiniais?! Atskirti nuo savųjų, nuo kaimo, jo žmonių, ir drauge čia pat regėdami tųjų kaimiečių skurdą, — ar gi begalėjo jie neatiduoti visų savo jėgų vargstančiųjų naudai?! Atsirado gi net tokių, kurie nepanorėjo grįžti tėvynėn daug anksčiau su visais moksleiviais, bet likosi ir grįžo arba dar ir dabar tebevargsta su tremtiniais. Be abėjojimo, jų pasaulėžiūra turėjo nukentėti. Bet, kada gyvenimas verda—kunkuliuoja, nelaikas galvoti ar praplėsime mes, tą ar kitą dalyką dirbdami, savo pasauležiūrą ar ne. Nebuvo kada ir ateitininkam galvoti apie tuos dalykus. Sakoma, kad del to ateitininkai įpratę daug plepėt, o maža dirbt. Beplepėdami gi prisileidžia tokių dalykų, apie kuriuos dirbdami ir pagalvoti nedrįstų.

Tai tik kūkaliai kviečių tarpe. Juk sunku gi rasti kviečius be kūkalių! Kurie vien plepėt teišmoko ir dabar tebeplepa. Kiti gi arba dirba — stato savo pasaulėžiūros rūmą, arba guldo savo galvas ant tėvynės aukuro. Jaunimo organiznvimas, šaukimas stoti kariuomenėn, pagaliaus liuosas ton kariuomenėn stojimas,-ar gi tai vis tuščias plepėjimas?! Už tą „plepėjimą" aukso raidėmis bus įrašytas Lietuvos atgijimo istorijoje ateitininkų vardas. Jie neišmoko dirbti kambariuose, pasinertė savo pasaulėžiūros darbuos, bet jie išmoko dirbti savo žmonių naudai, tėvynės gerovei.

Bet vis gi turės ateiti laikas, kada atetininkai grįž į kambarius ir per kuopeles pasiners savo pasaulėžiūros darbuose, nes ten jų, kaipo moksleivių, tikroji vieta.

*) Butkų Juzės korespondencija iš Veronežo 2—3 -ame „Aušrinės" N-yje.
**) Ten pat.
***) Ten pat.
****) „Vakaras iš rytų".

Kun. Bosko vaikystės ir mokslo metai.

(Jo 100 metų gimimo sukaktuvių proga).

Užpraeitais metais „Ateity“ turėjome progos prisimint Napoleoną, taip skaudžiai kankinusį Europą XIX šimtmečio pradžioj. Kai tas didelis žmogus, betgi savo genijų panaudojęs ne žmonijos meilės, o jos smaugimo darbams, dieną prieš pabaigęs savo amžiaus 46 metus, o sykiu pabaigęs ir visą savo karjerą, keliavo į šv. Elenos salą, Europoj, daugiau kaip po 20 metų neramumų, jau kelias savaites buvo pagaliau įvykęs ramumas. Tuo tat laiku, būtent, 1815 m. rugpiūčio m. 16 d. Italų žeméj Pijemonto krašte mažam Becchi'ų kaimely, netoliese Murialdo, pusiaukely tarp Capriglio ir Castelnuovo d'Asti, atėjo pasaulin kitas žmogus... Jis prancūzų revoliucijos ir Napoleono karų sukriuštoj ir išpūstintoj Europoj dirbo ne griovimo, bet statymo, ne artimo skriaudimo, bet jo meilės darbą... Tam darbui jis net suorganizavo ir apginklavo savo armiją, ir išsiuntinėjo ją ne tik į visas Europos šalis, bet ir į visą pasaulį, į tolimiausius žemės užkampius... Kaip kitados ant Monte Cassino šv. Benediktas ant Apolono maldyklos griuvėsių pastatydino šventyklą, iš kurios išėjo 37,000 vienuolynų, išūgdžiusių visos Europos kultūrą ant tautų kėlimosi gadynės paliktų griūvėsių, taip šis 19-jo šimtmečio apaštalas ant Napoleono karų ir revoliucijų padarytų griūvėsių statydino Europoj naują gyvenimą... Tai Giovani (Jonas) Bosco, tas paskiau buvęs Dievo malonės katalikų kunigas, didis jaunimo draugas, mylėtojas ir auklėtojas, salezijonų įkūrėjas, vienas is didžiausių 19-jo šimtmečio asmenybių, šiandien šventųjų skaičiun keliamas.

Jau 1915 metais, tatai, sukako 100 metų nuo jo gimimo dienos. Bet pas mus ir ikišiol dar niekas tų sukaktuvių neminėjo. Pradedame tat jas minėt bent šiais met, gerokai pavėlavę, būdami įsitikinę, kad vis tik geriau nors vėliau, negu niekada.

„Ateity“, jaunimo laikrašty, minėsime kiek plačiau apie šio dvasios didvyrio gyvenimą tiktai jo vaikystės ir mokslo metais, kaipo kiekvienam „Ateities“ skaitytojui artimiausią jo gyvenimo laikotarpį.

1. Vaikystės metai.

Jonas Boskas buvo sūnus neturtingų tėvų Prano ir Margaritos, turėjusių truputį žemės. Antrus amžiaus metus eidamas, Jonas neteko savo tėvo, ir buvo auginamas bei auklėjamas paskui tiktai vienos motinos, dideliai darbščios, energingos, drausmingos, maldingos ir išmintingos moteriškės*). Iš jos jis išmoko taip pat ir būt nuolat užimtas darbu, kokiais paskui turėjo būt ir jo auklėtiniai. Vos ketverių metų Jonas jau turėjo plaišyt

*) Apie ją plačiau žiūr. „Naujojoj Vaidilutėj“ 1923 m.

kanapes ir padėt atlikinėt kitus mažus darbus. Tuo tarpu, kai mieste tokio amžiaus vaikai dar tik galvom vaikščioja, nepanaudojami jokiam naudingam darbui, kaimo vaikams jau duodama atlikt įvairių, nors ir smulkių, darbų. Toks galėjimas, būt naudingais suaugusiems, kelia vaikų vertybę jų pačių akyse ir daro geros įtakos jų dvasios plėtotei. Tat jau ir ketverių metų Jonukas ima savy reikšt ypatybės daryt įtakos savo vienmečiams ir net vyresniems draugams. Jis sukasi tarp kaimo vaikų ir, kai pareina namo, motina jį pasitinka nelabai maloniai:

„Kasdien tu vis geriau! Ką tu ten dirbi tokioj kumpanijoj? Ar tu nematai, kad tarp jų yra ir blogų?“

„Kaip tik del to aš ten ir būvu, nes kai aš ten, tai jie geresni ir tūlo dalyko nešneka“.

„Ir tu pats pareini namo su apdraskyta galvą“.

„O ar tai nelaimė?“

„Gal būt, ne, bet tegul jie sau“.

„O vis delto...“

„Ar supratai?“

„Gerai; kad tau įtikčiau, aš nebeisiu, bet kai aš su jais, jie elgiasi, kaip aš noriu, ir neišdykauja“.

Sūnus drąsios motinos, kuri dar vaiku būdama šienšake išvijo lauk kareivių okupantų arklius iš savo tėvų klojimo, taip pat pasižymėjo drąsa ir tai sunkiausios rūšies drąsa, būtent, prieš prietarus ir burtus, prieš baimę, kuri dažnai netik kenčiama, bet netgi vaikams ir rekomenduojama. Vieną kart kaimyno tvarte naktimis pradėjo būt girdimas labai keistas brazdėjimas, įvaraą visiems nemaža baimės. Visi sako, kad čia vaidinasi, tik vienas šešerių metų Jonukas tuo netiki. Naktį nuėjęs randa, kad ten slankioja apvožtas didelis rėtis, kurį jam atvožus išlenda iš po jo isbadėjusi didelė višta, kuri nelaimingai buvo į tą nelaisvę patekusi ir stengusis neįstengusi išsivaduot.

Vaiko veide visada buvo rami šypsena. Plati kakta rodė jo dvasinį atvirumą; smakras gražus, nosis ir lūpos taisyklingos, juodos ir gyvos akys, tiršti, garbanoti, tamsblondiniai plaukai, kaip ir antakiai. Laimingas jo sumaningos dvasios papildas buvo nepaprastas kūno stiprumas, kurį jis buvo išplėtojęs darbu ir bedirbdamas, bebėgiodamas, bešokinėdamas, besliuoginėdamas.

Vargu kuomet kuriam kitam maldingam vaikui, savo motinos pavyzdžiu papratusiam kitiems skelbt savo religiją, atėjo į galvą keista mintis, savo apaštalavimą tarpe sau lygių pradėt nuo kūno lavinimų. Geisdamas mokint savo draugus, kad atitolint nuo jų bloga, jis iš savo motinos išsilygo, kad ji imtųsi jį su savim į artimiausias rinkas, kame visoki komedijantai rodė savo štukas; jis į juos taip žvaliai žiūrėjo, kad greit permanė visas jų paslaptis ir greit pats sugebėjo tokias štukas daryt. Dabar, pažiūrėkim, kuriam tikslui.

Vienoj pievoj stovėjo su kitais medžiais ir kriaušė. Nuo jos jis ištempė iki kito medžio virvę, pastatė stalelį, paskui maišą, kedę ir kaurą. Kai visa buvo pabaigta ir aplink jau stovėjo įdomaujančių vaikų būrys, mūsų mažasis komedijantas pakvietė juos sukalbėt ražančių ir sugiedot giesmę. Tai pabaigus, jis pasilypėjo ant kėdės ir sako: „O dabar išklausykit pamokslo, kurį šiandien sakė Murialdo kunigas!“ Vieni žiūrovų vaipėsi, kiti murmėjo, arba staipėsi pasprukt, kad paskiau vėl ateitų, bet Jonas įspėjo, ir taip griežtai, kad sutiko ir vyresnieji. „Galit sau eit, bet atminkit, kas ateis žiūrėt tik štukų, tas eis šalin!“ Po šitokio įspėjimo visi ištempė ausis, o jis pakartojo, kas jam buvo likę iš Evangelijos ir pamokslo. Pabaigus pamokslą ir dar sukalbėjus maldą, prasidėjo štukų rodymas: salto mortale, rankomis vaikščiot, pinigą parodyt ir paskui jį kitiems iš nosies ištraukt, kulipkas ir kiaušinius padvigubint ir patrigubint, vandenį paverst į vyną, vištą užmušt ir sukapot, o paskui ją vėl atgaivint taip, kad ji garsiau karkintų, kaip pirmiau — tai buvo jo mokėtosios štukos. Dar jis mokėjo šokt ir šokinėt ant virvės. Štukoms pasibaigus ir jau esant vakarui, nuvargęs štukorius dar sukalbėjo vakarinę maldą ir kiekvieną pasiuntė, iš kur jis buvo. — Jei klausytojuose būdavo tokių, kurie buvo žinomi savo keiksmais, negražiomis kalbomis, tokiems jis štukų nerodė.

Taip tat šis vaikas padarė misiją jau iš to, nuo ko kiti vaikai pasigadina. Nuo šitokio, kiek stačiokiško, pasistatymo, jis betgi greit grįžo į tą švelnią artimo meilę, kurią jis buvo patyręs savo motinoj. Taip, kas rytą susitikdamas su kitu piemeniu, ganančiu savo karvę, jis savo turimąją baltą duoną apmainydavo ant jo juodos.

Kitų vaikų draugėj Jonui buvo didžiausio džiaugsmo, kai jis galėjo jiems parodyt ką gera. Bet jį galėdavo pašalint iš savo tarpo, kai norėdavo atitraukt nuo jo paties kelio. Kai kaimynų piemens, nežiūrėdami savo gyvulių ganykloj, nieko dora neveikdavo, visur bastydavosi arba karstydavosi po medžius, Jonas su jais nesusidėdavo, bet, likęs vienas, melsdavosi arba skaitydavo — nes tuo laiku jis jau buvo išmokęs skaityt ir rašyt. Norėjo ir jį įtraukt į jų niekingus darbus, net mušė jį. Bet jis visas priekabes taip kantriai iškentė atkirsdamas, kad su jais nesidėsiąs, nes norįs mokytis ir būt kunigu, kad juos tiek patraukė savo pusėn, jog jie po to apsiėmė net ir jo karvę padabot, kad jis ramiai galėtų sau skaityt.

Taip tat ėjo jo vaikystės metai, kuriais jis buvo giliai įsisąmoninęs tai, ką darė pirmu kart priėmęs atgailos ir altoriaus sakramentus. Pažymėtina data, kuri, rodėsi, apsprendė jo vaikišką apaštalavimą, nužymėjo iš anksto jo pašaukimą ir suėmė draugėn jo pastangas, tai buvo sapnas, kurį jis sapnavo būdamas devynerių metų ir kuris paskui laiku kitų aštuoniolikos metų dažnai pasikartodavo su visai mažais kitoniškumais. Savo atsiminimuose jis taip rašo apie tą savo sapną:

„Aš sapnavau, kad, rodos, aš esu netoli namų labai erdvame kieme, kuriame buvo susirinkę daugybė vaikų. Vieni juokavo, kiti žaidė ir daugelis keikėsi. Girdėdamas jų keiksmą, aš tuo puoliau į jų tarpą ir priverčiau juos tylėt mušdamas kumščiomis ir bardamas žodžiais. Tuo akymirkiu pasirodė garbingas vidutinio amžiaus vyras, puikiai baltai apsirėdęs ir tokiu šviesiu veidu, jog aš negalėjau į jį žiūrėti. Jis šuktelėjo mane vardu ir įsakė man imtis tiems vaikams vadaut, ir dar pridūrė: ne mušimu, bet švelnumu ir meile tu turėsi įsigyt šiuos tavo draugus. Pamokyk juos tuoj apie nuodėmės bjaurumą ir apie dorybės vertumą.—Sumišęs ir išsigandęs aš atsakiau, kad esu tik vargšas ir nemokintas jaunuolis. Tuo akymirkiu visi tie vaikai paliovė klykę ir keikęsi ir susirinko aplink kalbėjusį. Beveik nežinodamas, ką jis man pasakė,.... aš paklausiau jo, kas jis esąs... „Aš esu sunūs tos, kurią tavo motina tave mokė tris kart per dieną pasveikint“. Tuo akymirkiu aš išvydau prie jo šono majestotiško paveikslo moteriškę, apsirėdžiusią aplink spindinčiu apsiaustu. Pastebėjusi mane.... ji man pamojo prieit arčiau ir pilna gerumo paėmė mane už rankos. „Žiūrėk!“ sakė ji man. Ir aš pažiūrėjęs pamačiau, jog visi tie vaikai buvo išbėgioję, o jų vietoj aš išvydau daugybę ožkų, šunų, kačių, meškų ir dar įvairių kitokių gyvulių... „Tai tavo dirva! Žiūrėk, kur tu turi dirbt.... Būk nusižeminęs, tvirtas, pajėgus ir tai, ką tu šį akymirkį matai prieš save darantis su gyvuliais, turėsi daryt su mano vaikais!“ Aš dirstelėjau ir štai vietoj laukinių žvėrių pasirodė tiek pat eriukų.... Tada, vis dar sapnuodamas, aš pradėjau verkt ir prašiau tos moteriškės taip kalbėt, kad aš ją galėčiau suprast, kadangi aš nežinojau, ką ji manė. Tada ji padėjo man ant galvos ranką ir sakė: „Kai ateis tavo laikas, viską suprasi!“.

Kai Jonas rytojaus dieną pasakojo šį savo sapną namiškiams, visi iš jo juokėsi. Kitas motinos brolis Antanas šaltai pasakė: „Gal būt kurią dieną tu pasidarysi plėšikų vadu,“ į ką jo tikrasis brolis Juozas pastebėjo: „Ne, bet, gal būt, avių piemeniu“. Ir močiutė tarė: „Sapnų nereikia paisyt. *). Tiktai Jono motina žvilgtelėjo į sūuų ir pasakė: „Kas žino, ar tik jam nelemta būt kunigu“!

2. Mokslui prasidėjus.

Jonui einant vienuoliktus metus, jo apylinkėj buvo laikomos misijos. Žmonių minios ėjo iš apylinkių klausyt misijonierių pamokslų. Ėjo ir Jonas su kitais iš savo kaimo. Vieną vakarą grįžtant namo iš misijų pasitaikė, kad drauge ėjo ir vienas senelis kunigas Don Calosso tuo metu buvęs Murialde. Jonas atkreipė į save jo žvilgsnį ir jis prašnekino jį. Pasiteiravęs jo vardo, kuni-

*) Pranas Boskas vedė Margaritą būdamas našlys ir jau turėjęs sūnų Antaną. Mūsų Jonas buvo jo antrosios žmonos antrasis sūnus. Pirmasis jų vaikas buvo Juozas. Močiutė buvo tėvo motina.

gas pasiįdomavo, ką jis atmenąs iš abiejų šiandien misijose girdėtų pamoksų. „Viską“—atsakė Jonas. Kunigas nenorėjo tikėt. Čia Jonas per pusę valados smulkiai atpasakojo visą pirmojo pamokslo turinį. Žmonės ėjo aplink jį susispietę taip pat klausydami. Pabaigus, nustebęs kunigas pradėjo teirautis, ar jis jau mokęsis gramatikos, ar norėtų mokytis, kas jam kliudo tai daryt ir kodel. Jonas atsakė, kad gramatikos nesimokęs, kad mokytis labai norėtų, kad tam kliudo vienas iš jo brolių (jis turėjo galvoj Antaną), kuris sako gaila gaišinti laiką, reikia dirbt lauko darbas. „Bet jei aš galėčiau lankyti mokyklą, tai aš mokyčiausi negaišindamas laiko“,—sakė Jonas.

„Kuriam tikslui tu norėtum mokytis“? — klausė kunigas.

„Kunigu būt“.

„O kuriam tikslui tu norėtum kunigu būt?“

„Kad daugelį mano draugų, kurie nėra blogi, bet tokiais pavirsta, priartinti prie religijos ir juos mokyt. Nes niekas jais nesirūpina“,—atsakė Jonas.

Visa, ką Jonas pasakė, padarė tam jautriam maldingam kunigėliui nepaprastai didelio įspūdžio. Jis pasikvietė pas save Jono motiną, pakalbėjo su ja ir apsiėmė Joną pamokint italų ir lotynų kalbos gramatikos. Brolis Antanas, apskritai nelabai užkentęs abiejų kitos motinos savo brolių, dabar ypač priešinosi Jono mokslui ir tyčiojosi sakydamas: „Ar tai mes turim badu padvėst, kad ponaitis daktarėlis galėtų mokslus eit“.

Nuo rudens tų metų (pirmas susitikimas su kun. Calossu įvyko balandžio mėn.). Jonas betgi pradėjo vaikščiot mokytis. Jo atmintis ir jo dvasinės pajėgos jau pirmomis dienomis didžiai nustebino mokytoją ir mokinys su mokytoju visai susiartino. Betgi atėjus pavasariui, Antanas vėl pasipriešino Jono mokslui. Todel jis į Calossą eidavo tik rytais, o po pietų eidavo dirbt į lauką. Kai kada jis dirbdavo abudu darbu sykiu.

Deja, jo nenaudos brolio Antano pyktis nuo to ne mažėjo, bet dar didėjo. Per šešetą vasaros mėnesių dirbus lauko darbus ir juos pabaigus, reikėjo tikėtis, žiemą Jonas vėl galėsiąs vaikščiot mokytis. Bet atėjus žiemai, Antanas taip pradėjo pieluot Joną, kad pagaliau motina pasiryžo pasiųst jį kur į svetimą šeimyną, kad jis ten turėtų ramybės. Nuo šio laiko Jonukui prasidėjo naujas gyvenimas. Lig šioj jis buvo motinos sūnus ir gyveno savo namuos, o dabar turėjo klausyt svetimų paliepimų ir valgyt svetimą duoną...

Tai buvo 1828 m. vasario m. kai vargšas Jonelis, vienas, tik su drabužių ryšeliu ir dvejeta religinių knygelių po pažasčia, kurias jam buvo padovanojęs Don Colosso, išėjo iš gimtųjų namelių. Tikėtis kokios pagalbos iš brolio, nė kalbos negalėjo būt. Tas išgama net motinai buvo uždraudęs by ką jam iš namų pasiųsti.—Tai šen, tai ten pabeldė Jonelis į duris, prašydamas jį priimt, bet veltui. Visur išklausydavo jo vargą, pagailėdavo ir

pasiųsdavo toliau. Motina buvo turėjusi vilties, kad jis galėsiąs būt priimtas už piemenį prie ūkininko Moglijos tarp Mombello ir Moncucco. Vakare jis ten pasiekė ir gailiomis ašaromis verkdamas prašėsi priimt jį del Dievo meilės, be jokio užmokesnio, tik už vieną laikymą.

„Bet kam tu gali būt mums tinkamas?“—klausė jo ūkininkas.

„Priimkit mane“, kartojo jis, „priimkit mane“!... Aš čia apsibūsiu ir neišeisiu... ne, aš neišeisiu“! Ir jis ėmė dirbt tą patį darbą, kurį ir visa šeimyna klojime dirbo. Ūkininko žmona, sujudinta Jonelio ašaromis, prikalbėjo savo vyrą pasilikt tą vaiką dvejetui dienų. Ūkininkas pagaliau sutiko.

Netruko čia susirast Joneliui ir darbo. Ūkininko sesuo Teresė, penkiolikos metų mergina, tik nenoromis ėjo apie gyvulius ir tokiam darbui tinkamesniu rodė į Joną, o ji pati, sakė, esanti jau pakankamai išaugus ir stipri lauko darbui dirbt. Šeimininkai su tuo sutiko ir tuo būdu Jonas turėjo būt padėjėju lauko darbams ir žiūrėt tvarkos tvarte.

Čia Jonas toliau gyveno tą patį gyvenimą, kurį buvo pradėjęs Becchi'uose. Geru apsiėjimu ir žaidimais jis mokėjo į save patraukti čia esamus nedaugelį vaikų. Žiemą, lytingomis dienomis ir šventadieniais jie susirinkdavo prie jo. Sulipus ant šieno ir susėdus pusračiu, Jonas mokė juos katekizmo, kartojo jiems, ką buvo girdėjęs bažnyčioj, pasakojo jiems pamokinačių pavyzdžių, mokė kalbėt ražančių ir litanijas arba giesmes, žodžiu, jis teikė jiems, ką pats mokėjo. Šeimininkės paklaustas, atsakė: „Čia nei mums nieks nekliūdo, nei mes niekam“. Ji džiaugėsi galinti jam pavest savo mažulius, ai tai reikiant pačiai iš namų išeit, ar tai negalint juos pačiai vadžioti pas kunigą religijos mokytis. Jonas mielu noru sutikdavo užsiimti su berniukais, tiktai nuo mergaičių tai jau jis šalinosi ir nepakentė jų savo draugijoj. Moglienė pasakoja, kaip Jonas prisirišo prie vieno jos berniukų, Jurgučio, kuris nuo jo neatsitraukė nei lauke, nei namuos. Bet pridabot penkerių metų mergytės jo nebuvę galima privaryti. „Duokit man berniukų kiek norit“, sakė jis,—bet su mergaitėmis aš neturiu ką veikt“. Tai buvo vienintelis punktas. kame jis nepaklausydavo. „Tam aš ne skirtas“ — atsakydavo, ir tiek. Kartą jis gavo nuo šeimininko subart už dažną meldimosi, bet Jonas taip protingai atsakė, kad tasai sutiko.

1829 m. gale įvyko Jono gyvenime atmaina. Apie jo padėtį sužinojo jo dėdė iš motinos pusės, Mykolas Occhiena. Jonas buvo patenkintas savo gyvenimu ir tuo trupučiu pinigų, kuriuos šeimininkai pasiųsdavo motinai. Tiktai jis kankinosi troškdamas mokytis. Dėdė jam pritarė ir po dvejų metų gyvenimo pas svetimuosius jį vėl pargražino į gimtuosius namelius. Čia jis vėl pradėjo vaikščiot mokytis pas kun. Calossą, Bet kai Antano priekabės prasidėjo iš naujo, tai kun. pasiryžo Joną visai pasiimt pas save.

Nuo to laiko pradėjo pildytis Jono troškimai. Po kiek laiko taip pat ir motina gavo ramybės, nes posūnis Antanas išėjo gyvent į kitą vietą. Bet tas abiejų džiaugsmas šį kart truko tik keleta mėnesių. Geradarys kun. Calosso vieną dieną staiga paliko be kalbos ir buvo prie mirties. Pasišaukęs Joną jis įteikė jam raktą, ženklais išaiškindamas, kad jo niekam neduotų ir ką ras spintoj, tai jo. Po to senelis kunigas greit pasimirė. Kunigo palaikų, žinoma, puolė dalintis jo giminės. Rakto ypač pretendavo mirusio brolavaikis. Jonas nesipriešindamas jam jį atidavė. Tasai atrakinęs spintą suskaitė joje esamus pinigus ir rado jų 6000 lyrų. Paskui sakė į Joną: „Aš gerbiu mano dėdės valią. Šie pinigai tavo; aš palieku tau visišką laisvę, imk jų kiek nori".

Jonas kurį laiką buvo susimąstęs. Mirusiojo valia jam buvo aiški ir paveldėtojas jam leidžia pasirinkti; tačiau jis nusprendė: „Ne, nenoriu. Verčiau dangus, kaip šio pasaulio turtai".

„Na, jei tu nenori", atsakė paveldėtojas, „tai ačiu tau už gerą širdį, ir bus taip, kaip tu nori".

Jonas taip nieko ir neėmė. Jo atsiminimuose šis įvykis užrašytas paprastais žodžiais: „Kai atvyko Don Calosso paveldėtojai, atidaviau aš jiems raktą ir visa kita".

Taip tat šis vaikinas, kuris paskui išaugęs kitų naudai priimdavo bet kokią auką ir net pats kitiems elgetavo, atsisakė nuo jam tuomet didelio turto. Ir taip tad jis išėjo iš šių svetingų namų, jo geradariui ir mokytojui mirus, visa ko netekęs.

3. Mokykloje.

Dabar prasidėjo Jono gyvenime naujas skyrius su naujais darbais ir vargais, naujais rūpesčiais ir pavojais. Jis turėjo jau penkiolika metų, kai įstojo į pradedamąją mokyklą. Pirmaisiais mėnesiais 1830-31 mokslo metų jis gyveno Becchi'uose, ir iš čia jis lankė Castelnuovo mokyklą. Jis turėdavo vaikščioti į ją du kart per dieną. Mat, neturėdamas už ką pietų laiku nusipirkti kąsnelio užkandžio, jis buvo priverstas eit namon sriubos. Tai kasdien pasidarydavo 20 kilometrų kelio, nepaisant žiemos ir blogos avalinės.

Pagaliau vienas Castelnuovo siuvėjas sumažino jam šitą kelionę. Pažinęs jo gerą būdą, jis pradėjo priiminėt jį dieną ir ir taip pat pernakvoti. Jis pasisiūlė net jį pramokyt savo amato, kad paskui jis prie jo stotų siuvėjaut. Jonas sutiko ir laisvomis nuo mokyklos valandomis greit išmoko gerokai siuvimo. Paskui jis apie save juokaudamas sakydavo: „Man tada rodėsi, aš esąs pirmos klasės siuvėjas".

Visai savotiški buvo jo kiti bandymai užsidirbt dar reikalingiausiems dalykams. Jis mokėjo megst kojines, pint skrybėles, dirbt pelėkautus ir paukščiams narvelius, ir gaudyt gyvates bei visokį brudą; na ir buvo dar nepaskutinės rūšies akrobatas, ką taip pat panaudodavo kaip įeigų šaltinį. Vieną dieną Montafijos

kaime buvo surengtos didelės gegužinės ir vidury kaimo pastatytas ilgas stiebas, gegužinių medis, su pakabintomis viršūnėje dovanomis tiems, kurie į jį įsliuogs. Daugybė žmonių žiūrėjo, kaip kaimo vaikėzai sliuogė, bet vieni užkopę vos trečdalį, kiti pusę dribo žemyn. Jonas suprato, kad jie persmarkiai šokdavo prie dovanų ir todel greit pailsdavo. Todel jis priėjęs pradėjo sliuogt, pamaži apkabindamas stiebą kojomis ir atsiremdamas ant kulnų kvapui atgaut. Minia iš pradžių šūkavo: „Žiūrėk, žiūrėk, jau nudribs!“ betgi paskui, kai Jonas vis slinko aukštyn ir aukštyn, pradėjo nutilt, o kai jis pradėjo artintis visai prie siūbuojančios viršūnės, pradėjo jam plot audringą „bravo“. Prisiartinęs prie dovanų jis ištiesęs ranką nusikabino tik kapšelį su 20 lyrų, dešrą ir nosinę, ir tą viską kyštelėjo užantin; o kitas dovanas paliko, kad pasilinksminimas ir toliau eitų. Paskui nusileido ir dingo minioj. Jis sliuogė tik įgyti priemonių drabužiams ir knygoms. — Taip jis ne tą vieną kartą savo kūno pajėgas pavartodavo savo dvasiniams ir doriniams reikalams patenkint.

Tuo laiku jis pradėjo bandyt ir muzikos. Siuvėjas, pas kurį jis pagelbininkavo, buvo pirmutinis parapijos giesmininkas. Jis pažino Joną turint gerą balsą ir pradėjo jį mokint. Jonas išmoko ne tik gregorijoniško giedojimo, bet po keleto mėnesių galėjo stot jau į bažnytinį chorą. Drauge pradėjo jis mokytis grot smuiku ir bandyt senus cimbolus, kad galėtų vargonais pritart giedoriams. Tuo nepasitenkindamas, jis dar vienoj kalvėj mokėsi kalviaut.

Tuo tat būdu tasai vaikinas, kuris paskiau turėjo įkurt tieka daugel amatų mokyklų, pats mokėsi to, ko paskui jis norėjo išmokyt kitus. Skirtumas tik tas, kad jis išmokyt kiekvieną tik vieno kurio amato, o pats, kaipo pavyzdys, sujungė savy visų pašaukimų amatus.

1831 m. pabaigoj viena geros širdies moteris, našlė Lucija Matta, Jono motinos pažįstama, šiai pasisiūlė Joną paisimt į Chieri'us, kame jis rasiąs geresnių mokyklų, kaip Castelnuove. Ji žadėjo jį globot, kaip ir kitus vaikus, kuriuos ji buvo pasiėmusi laikyt. Atlyginimui už visą globą ir laikymą jis turėsiąs atlikt kai kuriuos lengvesnius namų darbus.

Tatai ir vėl matome Joną naujose apystovose dirbant ir vargstant, mokantis iš knygų ir naujų amatų. Čia jis ėjo jau gimnazijos mokslą, o laisvomis nuo mokslo valandomis, kai kiti ilsisi, tinginiauja ar linksminasi, jis pirmiausia išmoko pas dailydes tiek dailydystės darbo, kad pats sau galėjo pasidirbdinti reikalingus baldus. Kai kada dirbo uždarbiaudamas, paskui vėl atsidėkodamas savo geradariams, kuriuo vardu jis vadino visus, kas jį priimdavo. Kai po dvejeto metų našlė Matta iš Chierių išsikėlė, jis perėjo gyvent pas vieną cukrainės laikytoją. Čia gyvendamas, atlikęs mokslą ir kitus darbus, jis išmoko puikiai gamint visokios rūšies saldumynus, biskvitus, likierius, vaisvynį ir k., taip kad savininkas, turėdamas iš jo tokios savo cukrainei

naudos, davė jam pelningų pasiūlymų, jei jis, visa kita pametęs, imsis išimtinai šito amato. Jonas betgi kietai pasiliko prie savo noro toliau mokytis; sutiko betgi dar išmokt virėjaut.

Deja, menko gaunamo už visus darbus atlyginimo betgi nepakako toliau mokslui eit ir vėl reikėjo ieškot naujų šaltinių. Čia, be kita, jam vėl padėjo ir neužmiršta akrobatika.

Jo fizinės jėgos diena po dienos didėjo, nes sunkūs darbai ir nuolatinis judėjimas dar didino jau ir taip nepaprastus jo jėgų padėlius. Jis galėjo dantimis arba rankų pirštais sutriuškint persikų ir aprikosų branduolius. Geležines lazdas, kokios vartojamos balkonų aptvarams, jis laužė, kaip skiedras. Vieną kart gimnazistai sumušė nekaltai vieną savo draugą. Jonas, smarkiai užsirūstinęs, nutvėrė vieną iš mušeikų ir pradėjo juo kult kitus kaltininkus; keturis parmušė ant žemės, o kiti bėgo, maldaudami pasigailėjimo. Tą akymirkį įėjo klasėn mokytojas. Ištyręs, kas čia yra, juokėsi, o Boskas turėjo dar pakartot šį aktą. Kitą kart, įėjus Jonui į klasę, staiga šoko jam ant nugaros viens ant kito keturi draugai. Jis nesigynė, bet tik nutvėręs viršutinį už rankų ir visus suspaudęs, atsikėlė ir išnešė visus keturis į kiemą. Tie rėkė ir prašė paleist, o mokytojai žiūrėjo ir kvatojo. Toliau Jonas juos atnešė atgal į klasę ir tik čia vėl paleido sau eit. Nuo tos dienos su juo daugiau tokių juokų niekas nedarė. — Šiuo laiku jis išmoko naikyt savo pyktį, kurio jis pastebėdavo savy, kai priešindavosi kitiems ir juos nugalėdavo. Jis duodavosi kitiems nugalėt, kad tik neduot pagrindo prikišt, kad elgęsis tik savo jėgoms parodyt. — Šitą savo fizinį stiprumą Boskas išlaikė iki vėlybo amžiaus, nepaisant daugelio ligų ir visokių vargų. Dar 1884 m., taigi 69-siais savo amžiaus metais, sirgdamas ir gulėdamas lovoj, jis rankomis įspaudė dinamometro maksimumą — 60 gradų, tuo tarpu kai jį gydęs gydytojas teįspaudė tik 45, o buvęs prie jo kunigas 43 gradus.

Taip tat mūsų jaunas siuvėjas, muzikas, dailydė, sliesorius, konditorius, virėjas ir akrobatas, kad galėtų eit mokslą, naktimis studijavo italų ir lotynų klasikus, tenkindamasis skurdžiu laikymu, blogu valgiu ir daugeliu darbų, o likusį laiką suvartojo bažnyčioms lankyt, maldai ir apmąstymams. Visa tai jį puikiai išmokė apsieit su žmonėmis. Mokyklos darbą jis atlikdavo puikiausiai ir padėdavo savo draugams, kuriems jis buvo kaip koks mokytojas. Užtat ir čia draugai nejučiomis pradėjo apie jį spiestis, kaip pirmiau Murialde ir Castelnuove. Buvo įkurta „Linksmumo ratelis“, kurio nariai apsiėmė skaityt tik tokias knygas, palaikyt tik tokius draugavimus ir žaidimus, kurie tinka palaikyt geram ūpui; čia buvo uždraustas visoks surūgimas, ypač kas nepridera krikščioniui ir geram mokiniui. Už keiksmą, negarbingą Dievo vardo minėjimą arba negražias kalbas nariai buvo šalinami iš ratelio. Ratelio pirmininku, suprantama, buvo Jonas. — Kaipo toks, jis vienam akrobatui, kuris, nepaisant pakartojamų Jono spėjimų, savo štukas rodė pamaldų metu ir tuo būdu atitrauk-

davo žmones nuo maldos, pasiūlė eit iš laižybų. Jis sukirto jį visuos punktuos, ir kadangi buvo lygtasi iš pinigų, tai anas neteko visos savo mantos. Bet Jonas jam dovanojo skolą su sąlyga, kad jis savo štukoms pasirinks kitas valandas ir „Linksmumo ratelio“ nariams sumokės tam tikrą sumą.

Eidamas gimnazijos mokslą, mokėsi taip gerai, kad vienais metais išėjo tris klases. Atmintį turėjo puikiausią. Knygas skaityt ir jų turinį atsimint, tai jam buvo tas pats dalykas. Klasikus didumoj jis mokėjo atmintinai. Kartą jis užmiršo atsinešti į klasę Kornelijų. Tada jis, laikydamas prieš save kitas knygas, atmintinai perskaitė ilgas lotyniškas ištraukas, kurias turėjo mokytojui išversti. Per egzaminus visus klasikus jis skaitydavo be knygų. Apskritai, kun. Boskas buvo daug apsityręs visose mokslo šakose. Jis gerai mokėjo lotyniškai ir graikiškai, skaitė hebrajiškai, kalbėjo prancūziškai ir kitomis kalbomis. Be teologijos ir filosofijos, jis turėjo pagrindingų žinių iš teisių mokslo, istorijos, geografijos ir k.

Chieri'uose jis atliko ir savo pirmąjį esmingai apaštališką darbą, atversdamas į krikščionybę vieną jauną žydą, kuris ateidavo skambint ir lošt bilijardą į cukrainę, kurioje Jonas tarnavo.

1831 m., kai Jonas dar lankė Castelnuovo mokyklą, jis vėl buvo sapnavęs sapną, kad matė į save ateinant didžią moteriškę, kuri vedė gausingą bandą ir šūktelėjusi jį vardu sakė jam: „Čia, Jonai, visą šią bandą pavedu tau“. — „Bet kaip aš pradėsiu ją saugot ir globot tokią daugybę? Kame aš rasiu jai ganyklos?“ jis klausęs. Į tai moteriškė atsakiusi: „Tik nebijok, aš tau padėsiu“. Jo atsiminimuose tas paminėta trumpais žodžiais: „Šešiolikos metų aš vėl sapnavau sapną“.

Nuo to laiko jis buvo tvirtai pasiryžęs patapt kunigu. 1834 m. jis buvo taręs stot į vienuolyną. Kiti patarė jam palikt pasauliniu kunigu, ir patarė motinai, jos pačios labui, atkalbėt sūnų nuo stojimo į vienuolyną, iš kur jis negalėsiąs jai senatvėj padėt. Motina jam sakė nežiūrėt jos reikalų, o būt tuo, kuo tik Dievas nori.

1834 m. jis puikiai pabaigė humanistinį gimnazijos skyrių, 1835 m. išėjo retorikos metus, 1835 m. spalių mėn. gavo leidimą apsivilkt dvasininko drabužiais ir tuoj įstojo tame pat mieste į kunigų seminariją.

Būdamas kunigų seminarijoj, mokė katedroj liaudies vaikus katekizmo. Ketvirtadieniais jo draugai gimnazistai ateidavo prie seminarijos vartų, ypač jo draugas Comollo. Tenai Jonas kartodavo su jais pamokas, peržiūrinėjo jų padirbtus uždavinius ir neatleisdavo jų be išganingų minčių. Kai sugrįždavo atostogų, tai jauni jo tėviškės draugai toli bėgdavo jį pasitikt ir džiaugsmingai palydėdavo į gimtuosius namus. Ir tarp šių jaunuolių jis įkūrė „Linksmumo ratelį“. Mažą Moglijos sūnelį atostogomis jis mokė pradžios mokslo, o daugeliui gimnazistų buvo repetitorium.

Seminariją pabaigus po ketverių metų, 1841 m. birželio m. 5 d. buvo įšvęstas į kunigus. Kai šis jaunas kunigas tų pačių metų gruodžio m. 8 d. Turino šv. Prančiškaus bažnyčios zakristijoj susidomėjo apleistu gatvės vaikeliu ir jį pasiėmė nedėldieniais ir šventadientais pamokint truputį katekizmo, tai buvo toji menkutytė pradžia tų milžiniškų darbų, del kurių jis šiandien taip garsus pasauly ir į šventuosius keliamas.

4. Kas išėjo iš to žmogaus?

Šituo klausimu pirmiausia pateiksim keletą balsų iš katalikų ir nekatalikų pasaulio. Kun. Boskas tai „puikiausias auklėtojas netik Italijos, bet ir visos žmonijos“ pasakė Bolonijos kardinolas Svampa pirmame salezijonų kongrese 1895 m. Profesorius Cerutti kun. Boską laiko trečiuoju didžiausiu Italų žemės pedagogu po Kvintilijono ir Vittorino da Feltrės (Raštely Una Trilogia Pedagogica 16 p.). Kellner'is rašo, kad pedagogijoj Boskas viršija Pestalozzį Sirijaus tolumu.

Įžymiausi Bažnyčios atstovai vienos nuomonės, kad kun. Boskas, tai privilegiruota siela, puikiausias žmonijos geradaris, didi Bažnyčios garbė, vyras galįs būt sulygintas su tokiu šv. Vincentu Pauliečiu, tokiu šv. Jeronimu Aemilijonu, tokiu Juozapu Calasanz'u, tokiu Jonu de la Salle; tai šventas kunigas pagal Dievo širdį. Popiežius Pijus IX vadina jį Italijos skarbu, Leonas XIII pakartodamas vadina jį šventuoju, kardinolas Parocchi pažymi jį šventu apvaizdos vyru kun. Bosko nuodėmklausys Cafasso vadina jį misterija, Fassaro vyskupas Manacorda sako jį esant 19-jo šimtmečio milžinu, Barcelonos vyskupas Jokūbas Katala y Albosa sako: „Kun. Boskas buvo žmonijos, kunigijos, Bažnyčios garbė. Šiandien mes žymėjome didelio žmogaus atmintį, rytoj mes statysim bažnyčią dideliam šventajam (Barberis 41 p.).

Ir šiaip žmonės, net Bažnyčios priešininkai vadina ji šventu, Valdocco *) stebūkladariu. Antibažnytinių Italijos įstatymų sumanytojas kulto ministeris Urbonas Ratazzi pakartodamas sakė apie jį: Boskas yra, gal būt, didžiausias šimtmečio stebūklas (Lemoyne II, 80). Karalius Viktoras Emanuelis Genujos vyskupui kun. Boską pavadino šventuoju. Ispanų pasiuntinys Lasters pažymi jį kaip vieną didžiausių 19-jo šimtmečių žmonių“ (Habrich 158). Jonas Jörgensen'as rašo: Kun. Boskas buvo didžiausias šių dienų liudininkas, kad krikščionybė ir civilizacija yra vienas tas pats dalykas. Anglų pa-

*) Valdocco vadinasi vieta Turino mieste, kame koncentravosi kun. Bosko veikimas. Šis vardas iš lot. vallis occisorum, arba vaum olccissorum, t. y. vieta kame prieš 16 šimtmečių buvo nukankinti už šv. tikėjimą trys jaunuoliai, tebiškio legijono kareiviai: Adventor, Salutor ir Octavius. Kun. Boskas sapnavo, kad švenčiausioji Mergelė jam sakė: „Aš noriu, idant šioj vietoj, kur kentėjo kančias garbingi Turino kankiniai, ydant ant šios žemės sklypo, apvaisinto ir pašvęsto jų krauju, Dievas būtų ypatingai pagarbintas!“ (Lemoyne I, 294; 307.

saulinis dienraštis „Times“ pavadino jį „antruoju Vincentu Pauliečiu“.

Šiandien kun. Bosku užima visas pasaulis. Yra išėję daug jo gyvenimo aprašymų italų, prancūzų, ispanų, portugalų, olandų, vengrų, lenkų, vokiečių kalbomis. Vienas paskiausių laikų kun. Bosko bijografas sakosi nuo šventojo Bernardo ir Jono Kapištrano laikų nežinąs kito šventojo, prie kurio būt taip masėmis ir tokiu pasitikėjimu telkęsi žmonės, kaip prie Bosko, kuomet jis pasirodydavęs dideliuose centruose, kaip antai Romoj, Genuoje, Morsely, Paryžiuj, Barcelonoj. Ir tas rašytojas teikia ryškių pavyzdžių, kuriuos mūsų skaitytojai, norėdami, ras kitoj vietoj. Čia jų, kad mūsų rašinys dar labiau neištystų, neminime.

Dabar apie kun. Bosko darbo dvasią ir išplitimą tekalba skaičiai. Iš viso dabar skaitoma 5.200 salezijonų (su naujukais) ir 4.500 salezijonių, t. y., dvasinių kun. Bosko sūnų ir dukterų dirbančių jo pradėtąjį darbą *). Salezijonai veda 228 nedeldienių oratorijas su 91.200 jaunimo. Jie turi 190 eksternatų studentams, amatininkams ir vakarinių mokyklų su 8.450 lankytojų. Jie tur puskonvikčius (dienos užeigos) su 1.080 globiamųjų. 33-se konviktuose gyvena 4560 jaunimo, 588 amatų mokykloje ir varstotuose mokosi 14 600 mokinių. Yra 52 salezijoniškos žemės ūkio mokyklos su 2.080 mokinių ir 260 pradžios ir vidurinių mokyklų su 20.300 mokinių. Toliau, salezijonai veda 132 jaunimo draugijas su 6.600 narių. Jie aprūpina 43 misijų stacijas su 250.000 atverstųjų. Jie aprūpina 76 išeivių sekretarijatus, 18 ligoninių ir pavargėlių namus su 1.950 globiamųjų. Jie dalyvauja dar 520-y kitų labdaringų įstaigų. Jie vienl aprūpina 740 bažnyčių ir koplyčių, ir šiaip dirba šimtuose bažnyčių, koplyčių ir parapijų.

Nemažesnį darbo našumą išplėtojo savo srity ir salezijonės (kitaip vadinamos Marijos Krikščionių Pagalbos dukterimis)**). Suėmus į krūvą pasirodo, kad 1918 m. gale visame pasauly būta 2937 salezijoniškos įstaigos, iš kurių 1246 vedamos vyrų ir 1691 moterų. Tos įstaigos tai vaikų darželiai, pradžios ir vidurinės mokyklos, amatų, žemės ir namų ūkio mokyklos, konviktai, pensijonatai, šeimynų ir pavargėlių namai, vaikų prieglaudos, šventadienių oratorijos, vakarų mokyklos ir k. Visos šios įstaigos dirba gerovei 145000 vyrų ir 154000 moterų auklėtiniams. Kun. Bosko namai bei įstaigos ir jų sūnūs bei dukters padidėjo, kaip Abraomo sėkla. Kun. Bosko sūnūs ir dukters dar intensingai dirba misijų dirvoj tarp įvairių šalių laukinių, skleisdami jiems Evangelijos šviesą. „Salezijonų Žinios“, mėnesinis organas viso

---

*) Kun. Bosko dvasiniai sūnūs ir dukters vadinami salezijonais nuo šv. Pranciškaus Salezo (de Sales), su kurio vardu Kun. Bosko rišo savo darbą, laikydams jį savo pavyzdžiu.

**) Apie pirmąją salezijonių viršininkę seserį Mariją Mazzarellytę, kurios pradėta kėlimo į šventąsias procesas, ir apie salezijonių veikimą bus „Naujojoj Vaidilutėj“. 1923 m.

šio darbo padėjėjams ir darbininkams visose žemės šalyse išeina 300000 egzempliorių devyneta įvairių kalbų.

Kun. Bosko rūpinosi švelnint šių laikų piktenybę ne tik jaunimo auklėjimu, bet ir spauda. Pats yra parašęs nemaža įvairaus turinio knygų, geriems raštams žmonėse skleist vėl kūrė įvairių draugijų. Jis norėjo, kad gerų knygų platinimas būtų didžiausias jo instituto tikslas. Tam tikslui šiandien įvairiose pasaulio šalyse įsikūrę 24 knygų spausdinimo mokyklos, kurių didžiausia Turine viena turi 12 nesustojamai dirbančių mašinų ir iš kurios išeina daugel knygų iš įvairių mokslo sričių ir pirmiausia mokykloms vadovėlių ir skaitymo knygų jaunimui bei liaudžiai.

Ir visi tie pinigų milijonai, kuriuos surijo ir teberija šis milžiniškas darbas, iplaukė ir įplaukia ne iš kokio pagrindinio kapitalo arba šiaip pastovių įeigų. Jais rūpinasi tik viena Apvaizda.

Šios datos tai tik idėja tos kun. Bosko pasauly įgyvendintos ir vis didėjamos geradarybės, kuris tikrai žemiesiems liaudies sluoksniams pakelt ir visuomenės luomų priešingybėms išlygint daug daugiau yra padaręs, kaip didžiausia dalis visų šių dienų socijologų drauge.

5. Ko mus pamoko kun. Bosko gyvenimas ir darbas?

Didi vyrai yra visada jaunimo svajonė. Kuris jaunuolis nepanorėtų pagrindingiau pasipažint su gyvenimu ir darbais tojo vyro, kurs pasišventė viso pasaulio jaunimui gelbėt, kurs rado slaptingus kelius jaunimui į dorybę vest?

Visas kun. Bosko gyvenimas, ir ypač jo jaunystė, ryškiausiai rodo, kokiais keliais Dievas mėg vesti savo išrinktuosius, savo būsimus darbininkus. Jo gyvenimas rodo, į kokias aukštybes gali pakilt ir vargingiausiose apystovose gyvenąs jaunuolis, jei tik jis savo gyvenime nuo Dievo neatsitolina, bet arčiausiai prie jo glaudžiasi. Tuomet apvaizdinga Dievo ranka jo nepalieka. Bet kun. Boskas, ne kokios tolimos, o mūsų laikų gadynės žmogus, yra palikęs mums ir šiaip labai aktualingų sektinų pavyzdžių iš natūrinio gyvenimo srities.

Pirmiausiai įsidėmėtinas mums jo savęs drausminimas, disciplinavimas, ištižimo neprisileidimas. Nes kad kas galėtų padaryt gilaus moralinio ir socijalinio įspūdžio kitiems žmonėms, pirmiausia tur pats save visiškai valdyt. O tai yra herojingo marinimosi vaisius.

Kun. Boskas dar tik dešimties metų būdamas jau bevelija savo baltą duoną apsikeist ant juodos su savo draugu, kitu piemenuku. Jo pusrytis buvo duonos gabalėlis. Jis niekada gyvenime nesiskundė del valgio ar gėrimo. Tolimose ekskursijose su gimnazistais iš Chieri'ų į Turiną jis pasiimdavo tik duonos į kišenių. Turine jis pirkdavosi už 4 soldžius kaštanų. Prastu valgiu ir nedaugeliu jo atenkinosi ir paskui, kunigu būdamas. Visiškai susilaikė nuo mėsos.

Jau vaiku būdamas keldavo prieš saulei patekėjus. Perpiete snusteldavo ant medinio suolelio. Jam užgrūdint, motina dažnai jį keldavosi naktį ir vesdavosi prie ligonio. Eidamas mokytis į Castelnuovą, miegodavo blogame ore po laiptais. Mokydamasis Chieri'uos gyveno kaž kur palėpėj ir miegojo ant tokio trumpo šiaudiko, kad ištiesus kojas, jos toli išsikišdavo į orą. Lygiai marinosi ir kunigu būdamas. Iki 50 metų amžiaus nemiegodavo ilgiau kaip 5 valandas ir dar savaitėje vieną naktį visai nemiegodavo. Vaikas ir jaunuolis grūdino kūną įvairios rūšies pratimais — gimnastikuodamas, sliuogdamas, vaikščiodamas, bėgiodamas. Chieri'ų miestą perbėgdavo per pustrečios minutės. Bėgt su juo nieks nesusilygdavo. Ir kunigu būdamas vaikščiojo basas, avalinę nešdamas rankoje. Jo jausmai neturėjo skųstis del blogo oro, šalčio ar karščio. Niekumet neuostė gėlių, niekumet nečiaudėjo, nors tai būtų buvę gera jo galvos ir akių skausmuose; nerūkė. Kalboj buvo taupus, beveik nieko bereik nešnekėjo. Milžiniškas kovas jam teko kovot savo temperamentui suvaldyt. Kai jam vaikui katė buvo suėdus mylimąją lakštingalą, jau jis tada pasiketino nerišt daugiau savo širdies prie jokio žemės daikto. Kaip jis lavinosi užsidaryme! Vaikas būdamas su nieku nesantykiavo be motinos leidimo. Klieriku būdamas prisiketino nevaiščiot į jokią viešą iškilmę nekviečiamas. Devynerių metų vaikas sapne girdėjęs žodį: renditi humile = daryk save nužemintu — kiek asmenybės darbo jis tam padėjo! Didybės žinianešys visada yra nusižeminimas — sako šv. Raštas (Prov. 15, 33). Todel ir paskiau jis nepriėmė jokių aukštų vietų ir titulų nei iš popiežiaus, nei iš valstybės, mielu noru jas užleisdamas kitiems už save jaunesniems. Vaiko amžy kantria tyla kentė niekinimus savo nenaudos brolio Antano, nuo kurio paskui turėjo net bėgt, kaip Jokūbas nuo Ezavo, paskui mokantis — vieno mokytojo ir savo draugų pajuokimus. Vyresniame amžy buvo įvairių ligų kankinamas. Į seminariją įstojęs ir kunigu įšvęstas nusistatė visą eilę save varžančių gvvenimo taisyklių.

Toliau, kun. Boskas mums tur būt nesulygstamas darbo, darbo ir darbo pavyzdis. Jis nė vienos valandėlės neleido be darbo. „Kiekviena dingusi valanda, tai dingęs amžinybei laikas“ — sakydavo jis. Poilsis, atostogos jam turėję būt tik danguj. Darbas ir saikingumas palaikysiąs jo kongregacijų klestėjimą, — dažnai jis tvirtindavo. Pats jis dirbo jau darbą sulig savo jėgomis nuo ketverių metų. Net valgydamas Jonukas laikė rankose knygeles. Dirbdamas lauke laikė vienoj rankoj kastuvą ar arklą, kitoj knygas. Kiekvieną laisvą valandą nuo šiaip darbo vis mokėsi. Gimnazijoj būdamas kas met gaudavo dovanas už stropumą. Mokėsi ir ko nereikėjo eit mokykloj — lotynų ir italų klasikus. Du trečdaliu nakties vis mokėsi. Kad galėtų mokytis nekliudomas, dažnai lipdavo į bokštus. Laisvu nuo knygų mokslo laiku, kaip žinom, išmoko dar daugel įvai-

rių darbų ir amatų. Atostogomis pataisydavo savo brolio padargus. Gimnazijoj ir seminarijoj vedė lavinimosi ratelius. Toks nenuilstamas darbininkas buvo ir kunigaudamas. Jo darbo obalsis buvo toks: „Kas miršta darbo užmuštas, patraukia savo vieton šimtus!“ „Dirbkime, visada dirbkime“, sakydavo jis savo auklėtiniams, „danguj amžinai ilsėsimės“!

O šiandien, brangus katalikų jaunime, ar gali būt dovanota mums kitoks poilsis, kaip tik karste!? Šiandien, tose nesitikėtose naujose mūsų tautai gyvenimo apystovose! Ir šiaip, juk tik darbu, veikimu išsivysto žmogaus esmė, išbujoja jo asmenybės jėgos ir padėliai. Laimė yra darbe, o amžina nelaimė būt surištom kojom ir rankom, būt nuteistam neveikt. Palaimintas, tris kart palaimintas, kurs nuolat dirba. Dirbkime, veikime, draugai, kol turim laiko!

Asmenybės didumas paprastai matuojamas jos nugalėtų kliūčių didumu. Nes kas pasirodo be vargo ir kovos, tai žaislas ir niekai. Vargas ir kliūtys verčia asmenybę atlikt, ką tik ji įgali. Per vargą žmogus išauga aukščiau savęs, varge patveria sielos kilnumas.

Aukščiau tyčiomis smulkiai pasakojome apie tas labai vargingas apystovas, kokiose teko gyvent Boskui jaunose dienose. Jo nenauda brolis visai priešingas, kad jis vaikščiotų mokytis. Del to kilo šeimynoj barniai, taip kad Jonelis turėjo eit pas svetimus ieškot prieglaudos. Castelnuovo kunigas nesutiko jį privatinai pamokint. Taip pat jį atstūmė kitas kunigas Buttigliera. Jo globėjas kun. Calosso staiga numiršta. Kas dien jis tur keliaut po 20 kilometrų pradedamajam mokslui išeiti! Gimnazijoj mokytojas jo neįvertina. Pradžioj mūsų gimnazistas turi gyvent išmaldomis. Jis tur rinktis po literį sau grūdų ir miltų. Jis tur pasidaryt tarnu ir kelneriu, tur duot daug pamokų, kad galėtų išgyvent. Nuostabu, kad šiose apystovose nenukentėjo jo charakteris ir jis nepametė savo pašaukimo į kunigus. Ir paskui, visą gyvenimą jam teko kovot su kliūtimis, šmeižtais, nesupratimais, persekiojimais. Buvo apšauktas revoliucininku, kvailiu, eretiku, laisvamanišku pedagogu. Vieną kart jo draugai kunigai visai rimtai buvo pasiryžę jį nugabenti į bepročių namus. Net kelis kart buvo kėsintasi jis nužudyt. Apie visa tai plačiau kalbėsime kitoj vietoj. Šiuo tarpu tariamės pakaksią ir šių pavyzdžių, kad turėt ko iš kun. Bosko gyvenimo pasimokinti.

Lietuvos jaunime! Ir tavo didelėj didumoj vaikystės ir mokslo kelias erškėčiais nuklotas. Ar tai jau tu turi del to ir nusimint? Anaiptol. Pažiūrėk, kokiais keliais Dievas vedė tąjį vieną didžiausių savo darbininkų 19-tame šimtmety. Jei ir tu esi panašiose sunkiose gyvenimo sąlygose, tai gal ir tu esi kandidatas taip pat ir panašiems darbams nudirbt! Tik viena sąlyga: nenustok Dievo jutimo, nepasileisk iš Jo tave vedamos rankos, o ji tave niekados nepadarys nelaimingu.

Jaunime! Kun. Boskas ant mirties patalo siuntė tau dideliai linksmą linkėjimą: „Pasakykit jaunuoliams, kad aš jų visų danguj laukiu!“ Pastangingam, optimistingam jaunimui kun. Boskas jau mirdamas dar šūktelėja: Sempre avanti, vis pirmyn!

Tat pirmyn, pirmyn, ateitininkai!

Pr. Dovydaitis.

Literatūra. Tikėdamiesi jaunimą panorėsiant ir plačiau susipažint su šio nepaprasto žmogaus gyvenimu ir darbais, nurodome čia bent kiek literatūros apie jį.

Lemoyne, Vita del venerabile Giovanni Bosco, 2 tomu.— C. d'Espiney, Don Bosco.—Francesia, Vita breve e popolare di Don G. Bosco.—E. Méderlet, Don Bosco.—A. du Bois, Don Bosco.—Villefranche, Don Bosco.

Vokiečių kalba visos seniau išleistos knygos apie Kun. Boską, daugiausia vertimai iš aukščiau paminėtųjų, išparduotos; jų čia ir nenurodome. Galimos gaut tik dvi išleistos paskiausiu laiku, būtent, F. X. Kerer, Don Bosco, Regensburg, Manz 1921 ir Crispolti-Lama, Don Bosco, Freiburg i. B., Herder 1922. Pirmosios nedidukės knygelės nori būt „naujas gyvenimo aprašymo būdas, kai jo centrą sudaro Don Bosco asmenybė, jos išsiplėtojimas ir išsiveikimas“. Antrosios šiaip gana plačiai iš visų pusių aprašo kun. Boską gyvenimą ir darbus. Apie pedagoginius kun. Boskuo nuopelnus ir jo reikšmę išoriniame Bažnyčios gyvenime pedagogas L. Habrich'as (pirmiau parašęs apie kun. Boską knygas, geriausias vokiečių kalba, šių sukaktuvių proga parašė straipsnį 8-me Jahrbuch'e des Vereins für christliche Erziehungswissenschaft, Kempten, Kösel, 1917, 26—41 pusl.—Šiais trimis šaltiniais ir naudojausi be šio, dar straipsneliams „Lietuvos Mokykloj“ („Don Bosco jaunimo draugas ir auklėtojas“), „Ganytojy“ („Don Bosco—šių dienų kunigo idealas“) ir „Naujojoj Vaidilutėj“ (apie Don Bosco motiną).

Pr. D.

Kūrybos procesas ir tendencingasai menas.

(Kritikos eskizai).

„Literatūra yra mąstančių žmonių mintis“.
Karleilis.

Pas Karpenterį randame sekantį įdomų Mocarto paaiškinimą: „Kada aš — pasakoja genialus kompozitorius, — esu, taip sakant, pilnai pats savimi, kada aš vienui vienas ir gerame ūpe, mano mintys bėga visų lengviausia. *Iš kur* ir kaip jos ateina — aš nežinau, — išaukt jas sauvalingai *negaliu*. Kada aš jas seku, man iškyla klausimas, kuriuo būdu paversti tą ar kitą muzikaliu kuriniu, suderint jas su kontrapunkto dėsniais, įvairių instrumentų įpatingumais... Jeigu niekas nesutrukdo, siužetas auga, aiškėja, įgauna tam tikrą formą, ir visas kurinys stovi prieš mane veik visai baigtas ir išdalintas, taip kad aš galiu apimt jį vienu žvilgsniu, kaip puikų paveikslą ar statują“. „Kada aš, tęsia Mocartas, imuosi užrašinėti mano muzikalines idejas, pradedu imt iš maišo mano atminties medžiagą, surinktą vėliau, aukščiau aprašytu būdu. Užfiksuot jas ant popierio — daiktas gana lengvas; mintys ant popierio retai kada nukrypsta nuo to, kaip jos susidėjo vaizduotėj“. Pridėsim prie to, kad didysis muzikas parašė „Don Žuano“ uvertiūrą 5—6 valandomis. Pradėjęs dirbti, Mocartas prašė žmonos juokinti jį, kadangi jis galįs užmigti ir ligi ryto neužbaigsiąs uvertiūros, kada ateisią perrašinėtojai. Iš karto darbas ėjo sparčiai: Mocartas rašė ir tuo pat laiku juokėsi iš žmonos pasakų, bet vėliau vis tik užmigo. Anksti rytą jis buvo pavadintas, iš naujo ėmėsi darbo ir baigė jį laiku: perrašinėtojai gavo „Don Žuano“ uvertiūrą ant popierio gabalėlių, su neišdžiūvusiu rašalu. Reikalinga atkreipt ypatingos domės į mūsų pabrauktus Mocarto žodžius: iš kur ir kaip ateina mintys—Mocartas nežinąs, sauvalingai išaukt jų negalįs; jeigu niekas nesutrukdąs, siužetas sudaraąs harmoningą vienetą, kurį užrašyti ant popierio Mocartui taipgi lengva, kaip jo perrašinėtojams švariai perrašyt jojo uvertiūrą. Matomai, didysis kompozitorius turėjo didžią atmintį, galinčią tiksliai pažymėt ir vėliau taipgi tiksliai atgaivinti mažiausias smulkmenas. Popieris jam nedaugiau kaip indas, kurin įliejamas jau užbaigtas kurinys. Tasai procesas nereikalavo iš Mocarto nieko, be paprasto veikalo prtsiminimo, jau visai susiformavusio jo galvoj. Maža to, tasai procesas, panašiai paprastam perrašinėjimui buvo taip nuobodus ir taip nesudėtingas, kad laike jo Mocartas užmigdavo.

Ir taip, Mocarto sonatos, simfonijos, operos, kuriomis mse užsiklausome, išvysdavo pasaulį kokiu tai stebūklingu būdu.

Genialė mintis nužengdavo iš aukštybių, apvaisindavo nelaimingąjį išrinktąjį, augo, plėtojosi, išsiliedavo į tobūlas formas, ir Mocartas vargiai bespėdavo užrašinėti nemirtingus kurinius mirtingai žmonijai. Bet mokslas stengiasi ir panašius reiškinius išaiškinti savo priemonėmis. Mocarto pasipasakojimu apie savo kurybą, Karpenteris nori parodyt ligi kuriam laipsniui automatingas veikimas gali vyraut ant valios, ligi kuriam laipsniui toji paskutinė gali būti bejėgė, inertinga. Mintis, iš kur tai atėjusi kompozitoriaus galvon, auga prieš jo valią, išsilieja į muzikalius paveikslus taipogi prieš jo valią, užrašoma ant popieriо veik reflektingai ir jau būtinai greitai, nėsa Mocartui gali pritrūkt kantrybės, o priversti save jis, matomai, nevalioja. Mocarto frazė „jeigu nieks nesutrukdys“ — karakteringa ir kitu atžvilgiu: iš paties didžiojo muziko lūpų sužinome, kad valia menkai valdė ir jo dėmesiu. Tvirtinimas gi psichologijos—valios nevaliojimas valdyt dėmesį kūdikystėj — lygina Mocarto stebūklus su neapgalvotu vaiko elgesiu. Dar labiau ryškų pavyzdį automatinės kūrybos rodo Kolridž'as, tyrinėt, kurį, kaip pasirodo, dera greičiau psichiatrijai, neg psichologijai. Kolridž'as jau visiškai negalėjo savęs valdyti. Jis iš tikro kūrė taip, kaip kurėsi, rašė taip, kaip rašėsi, ir kalbėjo taip, kaip kalbėjosi. Debatuoti su juo buvo negalima; pasipriešinimų jis nepakentė, del toa paprastos priežasties, kad jie, jeigu Mocartui galėjo tiktai sutrukdyti, jam būtinai trukdė, nustumdavo iš pamato, nutraukdavo giją, kurią iš naujo surišti Kolridž'ui buvo be galo sunku. Ir, Dieve mano, kokia tai buvo begalinė gija!.. Viskas pasauly asocijuojasi, bet ne visą mūsų valią tam ar kitam atveju prileidžia asocijuoti. Nelaimei, pas Kolridž'ą valios nebuvo, ar ji miegojo, del to, kaip tik atsirasdavo proga, mašina pasileisdavo, ir idejos, sulig asociacijų dėsniu, liejosi nesulaikoma srove, neretai gesindamos šventąją Prometėjaus ugnį. Pasakoja, kad vienas draugų, kartą piktai pasijuokė, kada Kolridž'as, sulig sutartu ženklu, pradėjo liet jam savąjį iškilmingumą: jis nejuntomai nupiovė nuo savo švarko sagą, kurią kalbėdamas sukinėjo Kolridž'as. Kitą dieną matė oratorių jausmingai bylojant su saga. Tegu tai ir anekdotas, kaip mano ir Karpenteris, bet anekdotas labai charakteringas ir taiklus. Tasai faktas, kad Kolridž'as sapne sustatė eiles, o ryte jas užrašė, turint omeny aukščiau pasakytą, visai nėra stebėtinas dalykas. Tojo keisto žmogaus gyvenimą reik pripažint ar amžinu miegu ar amžinu budėjimu. Sulig Wundt'u sapnas yra ne kas kita, kaip pakeistos sąmonės stovis — pakeistos, bet visgi sąmonės.

„...Mūsų tvirtinimai miege dažnai būna melagingi, sako tasai mokslininkas, bet tai dar nerodo, kad logingas mąstymas ir aktingasai valios veikimas miegant nutrūksta ir nebeveikia“. Miego laiku eina taipgi vaidinių atgaminimas. Be to, bandymai porodė, kad pats giliausias miegas esti pradžioj ir, kas dar

svarbiau, tęsiasi neilgai; gi didžiojoj miego daly neretai mūsų gabumai veikia kaip ir ankščiau, kaip ir nemiegant. Visas skirtumas, rodos tame tik, kad miegant mūsų valia prileidžia labiausia keistus vaidinius ir negalimus paveikslus. Tasai tai bejėgumo periodas, neracionalis valios veikimas bendram dvasinių gabumų darbe tęsėsi pas Kolridž'ą veik visą jo gyvenimą. Ne tai nuostabu, kad jis miegodamas sudėjo eiles, o tai nuostabu, kaip jis apsidirbdavo su tuo, ką parašydavo. Tam paaiškinimą mes randame jojo darbo greitume; greitas rašymas iš tikro padarė jam didį patarnavimą. Čia jis buvo savo vietoj: atsitiktinai susispietęs dėmėsys, taipogi atsitiktinai galėjo pasišalint nuo darbo, o Kolridž'o valia buvo bejėgė sugrąžint jį senon vagon. Taip, pasakoja vienas jo kurinių pasiliko amžinai nebaigtu vienintėliai delto, kad virėja nelaiku padavė Kolridž'ui pietus. Draugų prašymai nepadėjo: Kolridž'as, būtent del pilniausio valios bejėgumo, buvo neperkalbamas ir pradėtojo darbo nebaigė.

Visišką kontrastą sudaro Mocartui—Gaidnas, Kolridžui—Souti. Muzikalės mintys Mocartui ateidavo iš karto, nežinia „iš kur ir kaip", Gaidnas, atbulai, „savo valia iššaukdavo jas gyvenimui tada, kada sėsdavosi rašyti". Pas Karpenterį skaitome: „Apie Gaidną pasakoja, kad imdamasis darbo, jis visados rūpestingai apsivilkdavo geriausiais rūbais ir pudruodavo savo plaukus. Rašyt jis tegalėjo ant geriausio popierio ir paišė gaidas labai rūpestingai"[1]). Po visa to jis išmainydavo temą. Souti, priešingai Kolridžiui, kuriam jis buvo, keistu laimės atsitiktinumu, žentu, atsižymėjo iš'ikimybe kartą priimtam sprendimui. „Pažymėtina, kad dargi poetinis įkvėpimas buvo pas jį valios kontrolėj: jis galėjo pasakyt, kiek eilučių parašys per dieną".

Tais abejais atvejais, mes turim reikalą su griežta valia, su josios aktingu stoviu, su sauvalingomis pastangomis.

Gali vienok, kas nors, pažymėti, kad jeigu Mocartas automatingai pasiekdavo tokios balsų harmonijos, kurios Gaidnas sauvalingai, nežiūrint į valios tvirtumą negalėjo pasiekt, tai nesunku ir susitaikinti su automatinga valia. Tai, žinoma, taip. Bet valios automatingumas visai nebūtina sąlyga ir dargi jokia sąlyga sukurimui genialio meno kurinio. Jeigu Gaidno kuriniai grožio atžvilgiu žemesni nž Mocarto kurinius, tai, žinoma, visai ne del to, kad pirmasai kūrė sauvalingai, o antrasai — nesauvalingai. Pagaliau Mocarto genijui, toj gi muzikoj, galima priešpastatyt lygų didį Betchoveno asmenyje. Mocartas—vaikas gyvai interesuojasi muzika ir ankstyboj jaunystėj parodo nepaprastus gabumus; Beetchovenas užsiiminėjo muzika verčiamas ir būdavo tėvo skaudžiai baudžiamas. Mocartui lindo galvon balsai,— Beetchovenas jų ieškojo, tyrė ir „nekartą" pertaisinėdavo savo kompo-

[1]) Fiziologin. proto pamatai, p. 238.

zicijas*). Menininkų biografijos ir autobiografijos liūdija, kad kuriniai, ytin tie, kuriuos mes skaitome didžiausiais, yra produktas plačios erudicijos, rūpestingo prisirengimo, įtempto darbo. Vargu bau Mocarto kūryba nesudaro ryškios išimties iš bendrų taisyklių. Greitai dirbo nedaugelis. Žinomasai anglų kritikas Tomas Karleilis neigiamai žiūri į greitą rašymą. Shakespeare'as kad ir greitai rašė, bet tik po ilgos eilės prisirengimų ir galvojimų. Milton'as Karleil'io žodžiais, „grūmėsi ir gedėjo" laike rašymo. Savo ruožtu Taine'as tiesiog tvirtina, kad „Prarasto Rojaus" autorius kūrė ne atsitiktinu palinkimu, bet būdamas gyvenimo įvykių įspūdžių pagautas. Dantė rašė „Dievinę Komediją" 20 metų: parašymas vieno didžiausių kurinių pasaulinėj literatūroj kainavo jam sveikatos nustojimo, jėgų ir paaukavimu begalinio darbo, užtai „tasai kurinys, sulig Karleil'iu, pasilieka amžinu žmonijos lobiu". Jeigu pridėt čia, kad Dantė tuo pat laiku buvo ir didžiu mąstytoju ir parašė „Convito" apginimui poezijos pilietinių teisių italų kalboj. tai vargiai begalėtume priskirti jį besąmoningiems, automatingiems kūrėjams. Virgilijas rašė „Enejidą" 10 metų. Ne besąmoningam stovy buvo ir Torkvato Tasso, kada, pripažinęs pirmąją savo pasaulėžiūrą ištisą nuodėmę, rengėsi nuneigt „Išliuosuotą Jeruzalę", „Užkariautąja Jeruzale", bet nesuskubo tai atlikt del išorinių priežasčių. „Mikelis Angelas", sako Pio Ferrieri, paaukavo 4 metus „Paskutiniam Teismui", ir daugiau kaip 40 m. — „Moizei". Leonardo da Vinci specialiai rengėsi saviem kuriniam; jie kainavo jam „įpatingų prirengiamų darbų", „Giokondai" jis pašventė 4 metus. „Paskutinei Vakarienei" rengėsi „begaliniais apmąstymais ir nesuskaitomais etiūdais". „Leonardo, skaitome pas Zolį *neieškojo* gamtoj *atsitiktino susitikimo* su kuo nors tinkančiu, maišatėj žiūrėdamas tai šen, tai ten, vildamasis rast laimingą radinį; jis neveikė, kaip tinginiaująs svajotojas, laukiąs staigaus įkvėpimo; ne, jojo aukštas garbės jausmas *ieškojo* gamtoj *tokių* figūrų, *kurios atatiktų jojo idėjos reikalavimams*". „Paskutinei vakarienei" Leonardo ilgai tyrė įvairiausius tipus; dvylikos apaštalų jis ieškojo minioj vaikščiodamas Milano gatvėmis. Bet štai vienuolika jau surasta, betrūksta tik Judos galvos. „Daugiau metų, kaip aš kasdieną vaikščioju į Borgetto, kur, kaip jūs žinote, — atsakė didysis dailininkas, vienuolyno užvaizdai, raginamas pasiskubinti su paveikslu,—slepiasi visoki sostinės valkatos. Aš ten buvoju kiekvieną rytą ir vakarą, bet ligi šiam laikui man nepavyko surasti tarp tų įvairiausių niekšų nei vieno veido, kurs pilnai atatiktų tam, ką aš nešioju savo minty. Kaip tik atsiras

---

*) Žoli. „Didžiųjų žmonių psichologija". Šioj knygoj skaitytojas ras daug įdomios medžiagos kalbamu klansimu. Mes paėmėm iš ten tik Beetchoveno pavyzdį ir žemiau paduodamus Byron'o žodžius ir paties Žoli apie Leonardo Vinci.

toksai veidas, aš baigsiu jums paveikslą per dieną". — Gothe savo pavyzdžiu nutrina Kolridž'o pavyzdį. Tasai genialis menininkas ir žinomasai gamtininkas prisipažįsta, kad jam „nieko nebuvo duota sapne"; jis neparašė nė vieno puslapio, apie kurį nežinotų iš kur ir kaip jis atsirado. „Delei to, pažymi Karleil'is, jojo proza skaitoma geriausia". „Faustą" jis rašė visą savo gyvenimą. Chiller'is tvėrė savo kurinius jei ne visą gyvenimą, tai po keleta metų. Byron'as nemėgo taisyti, bet „Don Žuanas", Child Harold'as", „Manfredas" t. y. geriausi jojo kuriniai, toli gražu išėjo ne tokioj grožėj ir didybėj, kurias mes juose vertinam. Kaip dirbo Woltaire'as — tai matoma iš jo žodžių: „kas nemoka taisyti, tas nemoka ir rašyti". D. Elliot'o rusų biografas, stebisi greitumu, su kuriuo dirbo toji rašytoja; „ypatingai pažymi jis, turint omeny, tą korektingumą, su kuriuo ji *apmąstydavo ir išlygindavo mažiausias smulkmenas*, nepavelydavo sau mažiausio netikslumo rankrašty". Kiek laiko ji padėjo „Romolai"— galima spręst iš jos žodžių: „aš pradėjau tą romaną jauna moteriškė, o baigiu senė". Nemažiau garsiai kalba prieš besąmoningumą kūryboj brolių Gonkūr'ų pavyzdys. Kad ir kažkokiose lygiose sąlygose jie bebuvo auklėjami, kaip jų sielos giminingos bebūtų, bet prileist broliškumą ir besąmoningume—tai jau būtų perdaug griaudu. Faktas, kad jie užsidarydavo trejom-keturiom dienom, neišeidavo iš namų ir nieko nematydavo, ieškodami įkvėpimo, kalba visai ne už automatingumą jų kūrybos. Neabejotina, kad jie ten tardavosi, kalbėdavosi, mąstydavo, taisydavo, matomai, dargi ginčydavosi. Paul Bourgér („Dabartin. psichologijos bruožuose") kuriam neabejotina, geriau žinomos jų gyvenimo apystovos, kiek ironizuoja iš jų galiucinacio manijos. Kritikas (jis gi ir romansistas) tvirtina, kad galima, labai galima kurti ir be galiucinacijų. — Pats Mocartas, kursai nežino—iš kur ir kaip ateina jam mintys, kartą gavo užsakymą — parašyt vainikavimui imperatoriaus Leopoldo operą „Tito mielaširdingumas" ir operą jis parašė per 18 dienų.

Kitas kumpozitorius, Richard'as Wagner'is, pirmiausia susirašydavo planą, o tai ir keletą planų; „Niebelungų žiedą" jis rašė apie 25 metus. Frederikas Chopin'as improvizavo visados lengvai, laisvai ir stebinančiu virtuozingumu; bet tai, kas buvo skiriama pasauliui, buvo rūpestingai šlifuojama. Neretai jis keldavosi iš lovos ir pradėdavo skambinti fortepijonu, vystydams dar nesubrendusį motyvą arba *siekdams lengvumo sumanytai jojo harmonijai"* *). A. Sierov'as dirbo labai lėtai; „Judifę" jis rašė $1^1/_2$ metų. Vienas kritikas, — duodame tuos atsišaukimus del to, kad neskaitome save muzikoj kompetentingais,—tą operą įvertindamas, tarp ko kita, pažymi: „Judifė"—ryškus pavyzdys

*) P. Trifonov'as. „Fr. Chopin'as".

tam, kaip žmogus vien tik mąstymo galia ir teoretinių žinių išteklium, turi galimybės kurti labai įdomų, dargi originalų, naują kūrinį". Kito kritiko nuomone, Sierov'as toj operoj pasirodo „įžymiu mąstytoju kompozicijoj, giliai apmąstąs ir koloritą, ir charakterį jojo tveriamos muzikos *).

(Toliau bus).

GYVENIMO BALSAI

Neužželdinkime pramintų takų.

Viską naikinantis laikas duoda progos mums pergyventi gana įdomius ir svarbius įvykius, kurie tiek mūsų atsiminimuose, tiek istorijos lapuose liks neišdildomi. Laikas bėga, žmonija pergyvena netikėtus įvykius, o vis tatai pareina ne be pasekmių. Kiekvienas praeities žmonijos pergyventas įvykis turi savyje daug reikšmės ateičiai, tik deja žmonija, o ypatingai žmonijos vadai, maža kreipia domės į tą. Jie verčiau tveria naujas teorijas, suka galvas — kaip palengvinti žmonijos buitį, negu nors trupučį žvilkterėti į praeitį ir pasimokinti iš jos, arba nors nekartoti praeityje pasitaikiusių klaidų. Mūsų jaunuomenė, tikiu, blaiviai mokės įvertinti kaip praeities, taip dabarties apsireiškimus ir kreips gyvenimo srovę ton vagon, kuri jau senai turėjo būti surasta. Pasaulinio karo įvykiai ir jo pasekmės yra mums gera pamoka mūsų veikimui. Ko mes nesupratom iš įvairių įvairiausių skelbiamų teorijų, tas mūsų pačių akyvaizdoje išėjo aikštėn, kaip ant delno. Veltui utopistai stengėsi sugriauti krikščionybės tiesas ir pasaulį savaip tvarkyti — vienas vėjo pūstelėjimas ir išnyko kaip dūmas, o Kristaus paskelbtos tiesos spindi mums ir skatina darbą dirbti. Amžių bėgis rodo, kad tie purvai, drapstomi į Kristaus paskelbtas tiesas yra ne pirmutinieji ir nepaskutinieji, bet tas pats laikas parodo, kad ir Kristaus paskelbtos tiesos lieka visuomet tos pačios ir nei kiek nesupurvintos; toks faktų supuolimas gali tik labiau paskatinti mus prie darbo del brangių mums idealų ir sutvirtinti tolimesnėje kovoje. Reikia pripažinti tas faktas, kad dažnai mūsų idealai yra drapstomi purvais ne del to, kad mūsų priešai turėtų pamato juos niekinti arba griauti, bet del to, kad jie nerasdami pateisinimo savo užsipuolimams užsidega nesamoninga pagieža ir be jokios atodairos leidžia šmeižtus kairėn ir dešinėn. Mes ateitininkai galime tik pasigailėti tų

*) B. Baskin'as. „A. Sierov'as". Biografija.

įvykių ir suglaudę savo eiles privalome dirbti ne šmeižtais, ne veidmainingu politikavimu, bet skelbdami artimo meilę, demokratybę ir tiesą; drįskime parodyti savo siekius tokius, kokie jie iš tikrųjų privalo būti. Mes esame tik maža saujelė mūsų visuomenės, todel ir kažin kaip stengdamiesi negalėsime mūsų visuomenės nukreipti mums pageidaujamon kryptin, jeigu nesistengsim savų jėgų didinti. Mūsų tikslas bus pasiektas tik tuomet, kuomet visi kaip vienas kvėpuosime ta dvasia, kuria kvėpavo pirmųjų amžių krikščionys. Ne vien religinėje kovoje mes savo jėgas privalome stiprinti, bet greta to yra daug daug darbų, kuriuos įstengsime nudirbti tik rankas viens kitam pasidavę. Mūsų tėvynė, ačiu pasauliniam karui, nusikratė vergijos pančių ir atsikvėpė laisvai, bet supuvusio pasaulio raugas vėl nuodija mūsų valstybės kūną. Mūsų valstybės kūno dalys yra lyg varžytinių objektas pasauliniams spekuliantams. Kaip mes visi žiūrime į tas daromas skriaudas, kiekvienam aišku, bet vėl reikia pasakyti, deja, maža mūsų. Gal būt dalykas visai kitaip atrodytų, jeigu mes ateitininkai atkreiptumėm savo domę į tuos pramintus, nors mažai, bet dar neužžėlusius takus, kuriais ėjo jau mūsų pirmatakai, ir kurie veda į tą vietą, iš kur mes esame kilę ir kur vėl turėsime sugrįžti. Ten mes rastumėm sau bendradarbių savo idejiniam darbui, ten rastumėm sau paramos, ten besidarbuodami mes išaugintumėm tą tautinę sąmonę, kurios taip dar maža pas mus ir ten galų gale nurimtumėm atlikę savo užduotį. Manau, skaitytojai supras mane kalbant apie mūsų visuomenę, apie mums taip brangią liaudį. Neapsiriksiu, rodos, sakydamas, kad mūsų liaudis šiandieną, liko vienui viena tame sūkuryje, kuris pastebimas valstybę kuriant, o juk tai yra dalykas ne tik nepageidaujamas, bet ir pavojingas. Baisu sulaukti mūsų tautai tokį momentą, kuomet mūsų inteligentiją ir liaudį skirtų bedugnė, o to sulaukti greitai galime, nes besivydami Europos kultūrą tik vien inteligentai paliks liaudį toli užpakalyje, o jau tada vienas kito nebsupras ir vargas tada tokiai valstybei bei tautai. Tokios perspektyvos privalo stoti akysna kiekvienam ateitininkui, ir jeigu mes laiku tą pastebėsime — ateityje pasidžiaugsime nudirbę gerą ir milžinišką darbą. Laikas bėga, mes turime dirbti. Tegul mūsų pagrindinis uždavinys bus mokslas, bet nesmaguriaukime tuo mokslu, atminkime, kad mūsų kas valanda laukia darbas. Dar ir mokslus tebeeidami nebūkime vien akademikais, bet kiekvieną žinutę teikime tiems, kurie negali su mumis sykiu semti to teoretinio mokslo. Nors mes del to darbo tinkamai neišvystėm, bet dirva jam plati, tik pažinkime ją. Atsiminkime, kad greta moksleivio, studento-akademiko privalo būti visuomenininkas, kuris giliai suprastų ir atjaustų mūsų visuomenės reikalavimus ir mokėtų rasti kelius, kuriais būtų galima vesti visuomenės srovę į laimingą ateitį. Tokių žmonių laukia mūsų liaudis, mūsų visuomenė, ir, tikiu, neapsiriks laukusi. Darbas mūs laukia ir dirbkime visi, eikime į liaudį, gaukime jos pasiti-

kėjimą, skleiskime savo idejas jos tarpe ir įrodykime savo darbais, kad mes verti pasitikėjimo, kad mes galime būti tais vadais, kurių ji taip laukia. Tegul mūsų obalsiai skleidžiasi platesnėj dirvoj, ir mūsų būriai po mūsų vėliava teauga kasdien. Į darbą tat!

Vyturys.

SVEIKATOS KELIAIS

Vispusiško lavinimosi reikalas yra labiau negu suprantamas. Kas nesirūpina save lavinti protinai, dvasiniai ir fiziniai, tam gręsia skaudžios vienpusiškumo pasekmės.

Nūnai, mūsų gyvenime, deja, tenka nurodyti fizinio lavinimosi stoka. Mokyklose kūno kultūra dirvonauja. Mūsų kuopose ne visur dar veikia sporto sekcijos. Ir nors mūsų konferencijos vienbalsiai nutarta vykinti kūno kultūrą, visgi šis svarbus reikalas lieka neišjudintas.

O yra būtino reikalo mum perspėti ilgo sėdėjimo ir psichinio pervargimo pasekmes, kurios jau draugų-ių tarpe žymiai jaučiamos bendru nusilpnėjimu, silpnais plaučiais, blogu nusijautimu ir t.t.

Artinasi pavasaris. Patogus laikas sportuoti. Tuoj reikalaukit iš Centro sporto sekcijų įstatų, ir kurkite tas sekcijas. Tolimesnių instrukcijų teiksime pasitarę su Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacija.

Penki žmonės jau gali sudaryti sporto sekciją. Steigiamam susirinkime reikia priimti „Federacijos“ įstatus, surašyti protokolą ir prisiųsti Centrui.

„Ateities“ Redakcija maloniai sutikus užleisti vietos „Ateity“ kūno kultūros reikalams, šiuo „At.“ N. steigiamas specialis skyrius šiam svarbiam reikalui gvildenti ir ūgdyti.

Visais rūpimais klausimais ir reikalais kreipkitės į C. T. Sporto skyriaus vedėją **P. Gaučį** (Ožeškienės g-vė 12).

Prisilaikydami „Liet. Gimnastikos ir Sporto Federacijos“ ideologijos, privalome ją ir nuodugniai pažinti. Tam tikslui dedame čia paimtą iš Kar. Dineikos rengiamo vadovėlio „Idealė kūno kultūra lietuvių tautai“ vieną skyrelį, gvildenantį kaip tik šį svarbų sportininkams klausimą. Minėtos Federacijos įstatų galima gauti pas P. Gaulį. Red.

Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacija savo tikslą apibūdina taip: Federacijos tikslas plėtoti lietuvių kūno pajėgas,

kad tuo būdu įvesti kūno ir sielos galias į progresuojančią pusiausvirą, kurios pobūdį nustato krikščionybės dėsniai... Pasistatytam tikslui Federacija naudojasi Lingo bei švedų gimnastikos ir sporto sistema. Šį tikslą siekdama: daro kūno mankštymus, rengia rungtynes, gimnastikos ir sporto šventes, ekskursijas, paskaitas, organizuoja kursus, platina sporto literatūrą, palaiko Federacijos organą, steigia knygynus ir skaityklas ir t. t. Viena svarbiausių priedermių esanti: 1) kūno kultūrą laikyti ne sau tikslu, bet viena krikščioniško sielos tobulinimo priemone ir 2) vykdint higieną, k. a. susilaikymas lytiniuose santykiuose, gėrimė svaiginamųjų gėralų (pageidautina būti pilnu abstinentu), rūkime ir t. t.

Platesnį kalbamos organizacijos (Federacijos) ideologijos apibūdinimą randame prof. fil. dr. Ereto referate, skaitytam L. K. M. Ateitininkų konferencijoje, 1922 m. rugpiūčio m. 4 d.

Einant to „Federacijos“ vado mintim, seka, kad sportu verstis, reiškia valstybinį darbą dirbti. Kiekviena valstybė privalanti sudaryti sąlygas piliečiam plisti materialiai, kultūriniai ir moraliniai bei religiniai. Materialinis piliečių aprūpinimas esąs labai svarbus, nes nuo to pareina piliečių apsaugojimas nuo įvairių ligų. Tam uždaviniui siekti esą daug kelių, bet jaunimui labiausiai tinkąs smagus fizinis lavinimas.

Bet fizinis auklėjimas turi būti vispusiškas. Fizinis auklėjimas neturi būti sau tikslas. Centimetras aukščiau, ar žemiau, toliau, ar arčiau, geras punktas daugiau, ar mažiau visai nesvarbu, svarbu tik atatinkamas, racionalis fizinis auklėjimas.

Niekas negali rimtai užginčyti, kad vienpusiškas fizinis lavinimas esąs pavojingas, nes didina tas ar kitas tautos grupės brutalines pajėgas, o kultūrinės ir moralinės pajėgos lieka išauklėtos neatatinkamai žmogaus prigimties reikalavimams. Tobulybė yra ir tegali būti ten, kur žmogaus kūnas auklėjamas atatinkamai sielos reikalavimam.

Kadangi sportas yra monarchas, turįs palinkimo prie absoliutizmo, tai esą reikalinga suvaržyti jis atatinkama konstitucija. Ta konstitucija esanti „Federacijos“ statutas. (Svarbesni to statuto dėsniai mūsų cituoti auksčiau).

Kūno formoje turįs atspindėti dvasinis atleto gyvenimas. Pavyzdžiui nurodomas Galijoto nugalėtojas Dovydas, kurs atstovaująs Senojo Įstatymo atletų tipą: jis mažutis, lengvutis, veiklus, greitas ir ištvermingas atletas, lengvai nugalėjęs stiprųjį priešą, tą šarvuotą tvirtovę.

Kūno kultūra esanti būtina sąlyga dvasios plėtojimuisi. Kristus savo dieviškojo mokslo platinimui esąs išrinkęs sau ne anų laikų salionų vėjavaikius ir frantus, bet prasčiokus darbininkus, žvejus, kurie ištisomis dienomis irklavo, žvejojo ir tikrai buvo fiziniai darbo žmonės, perdėm nuvargstą ir pervargstą. Ir rymiečių geriausias, ir fiziniai nesugedęs elementas, turėjo palinkimo kreiptis pagalbos į Viešpatį, nes jautė jame esant pa-

tvarioje sąjungoje sielos ir kūno galybes. Galop tik fiziniai pajiegiems apaštalams Kristus pavedė platinti Jo mokslą po visą didįjį pasaulį. Ir kiekvienos idejos skelbimas yra reikalingas stiprių platintojų dirksnių ir galingos sveikatos.

Esą randama ir šventųjų tarpe sąmoningų sportininkų. Šv. Filipus Neri ir don Bosko labai ir labai mėgdavę sportuoti, o šv. Pranas Salietis buvęs ir gerokai išsimiklinęs sportininkas.

Galop ir šv. Tėvas Pijus X rėmęs sportą. 1905 m. spalių m. jis priėmęs Vatikane sportininkus katalikus, žiūrėjęs jų rungtynių ir asmeniškai išdalinęs gimnastams virš 200 medalių. Be to, savo kalboj Pijus X pasakęs: „Jaunikaičial privalo sportą mėgti, jis atsiliepia į jų kūną ir sielą“. Gi 1908 m. rugsėjo m. 26 d. tas pats Popiežius yra pasakęs sportininkams katalikams Ryme susirinkusiems štai ką: „Aš palaiminu jus, palaiminu jūsų žaidimus, jūsų treniruotes ir linkiu pasiekti nustatytų tikslų. Jūsų pastangos pagirtinos ir palaimintinos, nes fizinis lavinimas yra dvasiai poilsis; žaisdami jūs vengiate tinginystės, kuri yra visų nuodėmių pradžia. Tose brolіškose lenktynėse jūs stiprinate savo dvasią“.

Baigdamas vaizduoti „Federacijos“ ideologiją kalbėtojas pasakė: Fizinis lavinimas turi būti darbo poilsis ir pasiruošimas darbui. Fizinis lavinimas turįs būti sujungtas su krikščioniškojo auklėjimo idealais.

Knygos ir žurnalai

Demokratija. Kun. D-ro A. Maliausko. Šv. Kazimiero dr-jos leidinys. 198 pusl.

Šiandie kiekvienam lietuviui yra pažįstamas demokrato vardas. Lietuva, sakoma, nori demokratybės pamatais susitvarkyti, t. y., pati save valdyti. Bet demokratija gali būti gera ir bloga. Todel mūsų tauta labai buvo reikalinga veikalo, aiškinančio tikrosios demokratijos esmę, pamatus, jos santikius su krikščionybe, geras ir blogas jos puses. „Kad jauna Lietuvos demokratija nepaskęstų demokratijos ydose, bet pasinaudotų jos palaimomis, ir parašiau šį veikalą, pasiremdamas mokslininkų išvadžiojimais ir įvairių demokratiškų šalių prityrimais. Jį skiriu mūsų visuomenei, o ypatingai brangiajam Lietuvos jaunimui“, sako gerb. autorius knygos įžangoje. Šie žodžiai duoda spėti apie rimtą, mokslišką ir praktišką jos turinį.

Nušvietus demokratijos esmę ir jos pamatus, plačiai demokratijos su krikščionybe santikiai gvildenama. Pasirodo, kad demokratija paskelbta ir išplatinta krikščionybės dėka. Bažnyčiai tame kilniame darbe pasaulis privalo galingą padėkos žodį tarti,

užuot ją įvairiais būdais persekiojus! Šiame skirsny prelegentas, norįs žmonėms populeriai demokratiją nušviesti, su jos tvirtos sveikatos šaltiniu—tikyba, savo paskaitai gali rasti puikios medžiagos.

Toliau kalbama apie teises, konstituciją, valdžią ir jos sąstatą. Ypač daug vietos pavesta demokratijos aprašymui kitose šalyse, k. a.: Anglijoj, Suvien. Valstybėse, Šveicarijoj, Vokietijoj, Francijoj, Italijoj, ir kit. Galop patiekiamas konstitucijos projektas Lietuvai, svarstoma, kur turi būti sostinė, kalbama apie partijas ir užbaigiama demokratijos ydų išdėstymu.

Matome, kad veikalas labai rimtas, įdomus ir prie to dar lengvai, suprantamai parašytas. Užtat kiekvienam inteligentui, visuomenės veikėjui būtinai skaitytinas. Tad nepatingėkime su „Demokratija“ arčiau susipažinti. *St. T.*

1. **Logos.** Filosofijos laikraštis. Kaunas 1922 II knyga. p 95.
2. **Skaitymai.** XX knygos p 134. Kaina 3 l.
3. Lietuvos Katalikų Mokytojų Sąjungos įstatai. Antroji laida. Kaunas 1922. Kaina 15 c.
4. **Skubink prie Kryžiaus.** Žodžiai kun. M. Gustaičio, Muzika Č. Sasnauskio. 4 lapai.
5. **Mažvydas.** Seniausieji Lietuvių kalbos paminklai iki 1570 metams. Spaudai parūpino Dr. Jurgis Gerulis, Kaunas 1922 p. 592 + XXXV. Kaina 3 l.
6. Mūsų Liaudies Pasakos Vaikams. Parinko A. Gidrius. Iliustravo Panevėžio gimnazijos mokiniai· Tilžėje 1922 p 84.
7. **Draugija.** 1922 m. nr. 11—12 Lapkričio—Gruodžio. Kaina 5 l.

Mūsų gyvenimas

Kaunas. Lietuvos studentų ateitininkų kuopa. Aukštuose kursuose jau buvo įsikūrus studentų at-kų kuopa. Tačiau esant nepalankioms aplinkybėms kuopos darbuotei, ji didesnio veikimo neparodė. Pereitais metais, įsikūrus universitetui ir pastojus daugiau jin jaunuomenės, prasidėjo gyyesnis kuopos veikimas. Per visą pavasario semestrą buvo kas ménuo daromi susirinkimai, kur buvo tariamasi del organizacinių dalykų, del įrengimo kliūbo, valgyklos, skaityklos, knygyno ir k. Neturint lėšų, o kas svarbiausia nerandant tinkamo buto vis buvo šie klausimai atidedami.

Dabar susišelpimo fondui nupirkus at-kams namą, manau tie dalykai bus daug lengviau įvykinti.

Šalia susirinkimų buvo rengiamos paskaitos. Skaitė paskaitas prof. Pr. Bučys, prof. Pr. Dovydaitis ir k. Kuopa šventė kartu

su moksleiviais ateitininkais metinę šventę. Surengė vieną kitą gegužinę. Buvo pastebima, kad nariai ne visi aktyviai dalyvauja kuopos gyvenime, net ne visi studentai ateitininkai prisirašę prie kuopos. Tam tikslui kuopos valdyba išleido į draugus-ės tam tikrą atsišaukimą. Taip veikta ir tiek nuveikta pavasario semestre.

Rudens semestrą žymiai padidėjus studentų skaičiui, padidėjo ir studentų at-kų kuopa. Pavasary buvo 35 nariai, rudenį 107 nariai. Kaip pavasary, taip ir rudeny daroma maždaug kas mėnuo susirinkimai. Pradėta rūpintis susišelpimu. Išrinkta susišelpimo komitetas, kuris, surinkęs visuomenėj aukų, Liaudies namuose prie Liet. kat. moterų valgyklos duoda keliolikai draugų papiginta kaina arba dovanai pietų. Išrinkta darbo biuras, kuris rūpinas surasti norintiems draugams-ėms darbo. Įrengtas galutinai knygynas. Knygų dauguma gauta iš Ateitininkų Centro Tarybos ir šiaip aukomis iš atskirų asmenų.

Kad plačiau savo veikimą praplėtus, kuopa pasidalino sekcijomis: teisių, folkoristų, sporto ir abstinentų. Kaip ir reikėjo laukti specijalių dalykų, kurie dėstomi ir universitete, sekcijos, kaip teisių ir folkloristų veikimo neparodo. Geriau veikia sporto ir abstinentų sekcija. Be sekcijų gyvuoja dar eucharistininkų būrelis.

Rudens semeste kuopa surengė vieną šeimyninį vakarėlį ir viešą koncertą (26 d. lapkr.). Koncertas davė nemaža pelno iš kurio paskirta: ūkio komitetui 300 litų, „Ateičiai“ 100 litų, „N. Vaidelutei“ 100 litų, studentų At-kų Centro Tarybai, 100 litų. Kiti liko kuopos ižde jos reikalams.

Kuopos rūpesniu įsteigta „Studento Krasnicko Fondas“, į kurį jau plaukia aukos, iš kur ne vienas gaus galimybės pasiekti aukštąjį mokslą. Kuopos Valdybai susitarus su teol. fil. fakulteto dekanu, įvesta studentų pamaldos. Laike pamaldų gieda studentų ateitininkų choras.

Kaip pereitam „Ateities“ Nr. buvo minėta ateitininkai šalia kuopos darbo dalyvauja dar viešame universiteto gyvenime.

Juozas.

Plungė. Plungės ateitininkų kuopa pradeda mažėti. Iš 50 savo narių dabar teturi apie 30—35. Daugiausiai išstoja iš kuopos mergaitės, pamatuodamos savo išstojimą blogu mokymosi. Anot jų, kuopelėje esant nebegalima pamokų išmokti. Iš tikrųjų gi išstojama kitu tikslu.

Vis tik Plungės ateitininkai darbuojasi: daro susirinkimus kas dvi savaiti, su paskaitomis ir klausimų aiškinimais, įsisteigė savo knygyną, kuriame jau arti 200 knygų yra. Susirinkimai yra gyvi ir karšti.

„Ateities“ išplatinama 25 egzempl. kurių 2 egzemplioriu dedama knygynan, kad galėtų gauti ir neturtingieji nariai pasiskaityti.

Kęstučio Bočius.

Mariampolė. Kuopos veikimas. Mariampolėje veikia dvi ateitininkų kuopi: vyresniųjų ir jaunesniųjų. Aš čia paliesiu tik vyresniųjų kuopos veikimą. Kadangi dar „Ateity“ nieko nebuvo rašyta apie pereitųjų mokslo metų antrojo pusmečio veikimą, tad nuo to ir pradedu.

1921-22 mokslo metais antrajame pusmety kuopos veikimas, kaip ir visuomet, daugiausiai pasireiškė kuopelėse, sekcijose ir įvairiose komisijose.

Kuopelės.

Šį pusmetį veikė 8 kuopelės: 6 Valstyb. Rygiškių Jono gimnazijoje ir 2 Mokytojų Seminarijoje. Kuopelių susirinkimuose buvo skaitoma pačių narių rašytieji referatai, rašinėliai; atpasakojama knygų turiniai, biografijos; deklamuojama eilėraščiai; rišami įvairūs mokslo ir gyvenimo klausimai. Skyrium kiekvienos kuopelės veikimas maždaug šiaip atrodo:

I (VIII klasės) kuopelė. Padarė du susirinkimu. Perskaitė šiuos referatus: 1) Krikščionių socialinės mokintuvės, 2) Kova del būvio ir del idealų. Narių kuopelėje buvo 18.

II (VII kl.) kuopelė. Padarė 9 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Melancholija ir tiesos pažinimas, 2) Teokratija, 3) Gyvybės sąlygos kitose planetose, 4) Aukštosios mokyklos, 5) Tirpiniai kalojidai ir dabartinė chemija, 6) Kalba, 7) Ugdymasis ir skaidrioji mintis, 8) Pasaulio problema sulig senovės mokslininkais, 9) Draugiškumas. Narių 30.

III (VI kl.) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Apreiškimas ir graikų mokslas, 2) Idealas ir jaunuomenė, 3) Tvirto būdo reikšmė gyvenime, 4) Knygų skaitymas, 5) Kryžiai, 6) Susivaldymas, 7) Pirmykščių tautų monoteizmas, 8) Auklėjimas ir lavinimas graikuose, 9) Kuriamosios dailės tikslas. Narių 30.

IV (V kl.) kuopelė. Padarė 10 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Kristaus iš mirusių atsikėlimas, 2) Angelai, 3) Religijos atsiradimas, 4) Žmonių kilmė, 5) Savęs lavinimosi pradžia, 6) Žmogaus dvasios kultūra, 7) Sielos problema, 8) Visuomeninis darbas ir ateitininkai, 9) Moksleiviai lavinimosi atžvilgiu, 10) Darbo naudingumas ir reikalingumas. Narių 25.

V (V kl.) kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Pragaras, 2) Demokratija ir jos santykiai su krikščionybe, 3) Religijos santykiai su kultūra, 4) Religijos reikalingumas, 5) Dievo esamybė, 6) Gerumas, 7) Kas tai yra socializmas? 8) Žmogaus išsivystymas. Narių 35.

VI (I ir II kursų) kuopelė. Padarė 7 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Doros objektingumas, 2) Biblija ir Babelio eposas, 3) Gamtos mokslai ir religija, 4) Žmogaus ir gyvulio skirtumai, 5) Poezijos kūrinių skaitymas, 6) Žmonijos progresas ir religija, 7) Zoografinis gyvulių išsiplėtojimas, 8) Gyvybės problema. Narių 35.

VII (prirengiamųjų kursų) kuopelė. Padarė 6 susirinkimus Perskaitė šiuos referatus: 1) Lavinimosi privalumai, 2) Priešistorinis žmogus, 3) Biblija ir Babelio eposas, 4) Gyvenimo tikslas, 5) Ateitininkų organizacijos istorija, 6) Ateitininkų principai. Narių 39.

VIII (IV klasės) kuopelė. Padarė 6 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Gyvybės atsiradimas, 2) Siela, 3) Dirbk, kol laikas, 4) Ar gyvuliai turi protą? 5) Demokratija ir jos santykiai su krikščionybe. Narių 15.

Sekcijos.

Sekcijų tikslas duoti specialaus išsilavinimo. Todel sekcijų susirinkimuose skaitoma referatai ir rišami klausimai tiktai iš vienos kurios nors mokslo šakos ar gyvenimo srities. Šį pusmetį veikė šios sekcijos: filosofijos, meno, ekonomininkų ir visuomenininkų.

Filosofijos sekcija. Buvo nusistačiusi susipažinti su XIX amžiaus filosofija. Padarė 9 susirinkimus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Fichte ir Šilingas, 2) Hegelis, 3) Augustas Kontas, 4) Spenceris, 5) Medegos supratimas, 6) Materializmas 7) Psichofizinis monizmas, 8) Spiritualizmas, 9) Metafizika, 10) Bloga ir gera, 11) Žmogus ir gyvulys, 12) Psichologija. Į sekciją buvo įsirašę 17 narių, tačiau į susirinkimus dažnai atsilankydavo daugiau pusės kuopos narių.

Meno sekcija. Sekcija buvo pasidalijusi į du skyriu: dramos ir literatūros. Dramos skyriaus sus-muose buvo rišami įvairūs vaidybos klausimai. Literatūros — skaitomi ir nagrinėjami pačių narių parašytieji kūriniai. Be to dar buvo daromi bendri visos sekcijos susirinkimai. Tokių susirinkimų padaryta 5. Juose perskaityta šie referatai: 1) Menas, 2) Graikų menas, 3) Dekadentizmas literatūroje, 4) Dante, 5) Lietuvių poezija ir naujieji poezijos keliai. Narių 24.

Ekonomininkų sekcija. Baigė eiti politinę ekonomiją ir ėjo koperaciją. Padarė 10 susirinkimų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Paskirstymas, 2) Žemdirbiai ir pasyvus kapitalistai, 3) Samdininkai ir įmonininkai, 4) Vartojimas, 5) Koperacijos istorija, 6) Bendri koperacijos pagrindai, 7) Proletarų koperacija, 8) Ūkininkų koperacija, 9) Smulkiosios buržuazijos koperacija.

Politinė ekonomija eita sulig Karolio Zido (Charle Gide) „Politinės ekonomijos pagrindai“ (rusų vertimas). Be to dar naudotasi: Čuprovo, Manuilovo ir Kulišerio veikalais. Koperacija eita sulig Tugan-Baranovskio Socialnia osnovy kooperacij“. Narių 14.

Visuomenininkų sekcija. Padarė 10 susirinkimų. Susirinkimuose buvo gvildenami politikos klausimai, nagrinėjama partijų programos ir daromi mitingai. Sekcijos nariai padėjo veikti katalikiškom organizacijom. Daugiausia buvo padedama pavasarininkam. Narių 32.

Komisijos.

Be Revizijos Komisijos kuopoje dar veikė šios svarbesnės komisijos: Šelpimo, Fondo, Redakcijos, Spaudos.

Šelpimo Komisija. Komisijos tikslas šelpti neturtingus kuopos narius. Šį pusmetį šelpė 14 asmenų. Vienam davė pilną išlaikymą, o kitiem tik šiaip jau pašalpas. Pašalpas buvo duodamos pinigais ir produktais. Pinigais pašalpų išdavė 11.880 auks. Išde įplaukų buvo 19.121 auks. 10 sk.

Fondo Komisija. Komisija nedaug tenuveikė, nes didelę dalį jos pajamų paveržia Šelpimo Komisija. Fondo išde yra yra 560 auks. ir 240 rusų rublių; vekselių 10.200 auks. vertės,

Redakcijos Komisija. Išleido 3 N N kuopos laikraštėlio „Ateities Aidai". Vienas N turi 40 psl.

Spaudos Komisija. Platino „Ateitį". Surinko „Ateities" reikalams 1.704 auks. aukų.

Be kuopelių, sekcijų, komisijų kuopoje dar veikė eucharistininkų būrelis. Būrelyje narių buvo 30.

Buvo dar sušaukta du visuotini susirinkimai, suruošta metinė šventė ir 4 visai kuopai paskaitos šiomis temomis: 1) Pasaulis ir jo konstrukcija, 2) Gamtos-matematikos mokslai ir ateitininkai, 3) Politinis veiksmas ir katalikai Europoje, 4) Ateitininkai Maskvoje. Pirmąsias tris laikė stud. A. Juška, paskutinę kun. E. Paukštė.

Kuopos išde įplaukų buvo 7.480 auks. 55 sk., išlaidų 3.084 auks. 55 sk. Knygyne yra 310 knygų. Narių kuopoje buvo 220.

Tik maždaug buvo nuveikta pereitųjų mokslo metų antrajam pusmety.

Šiais 1922/23 mokslo metais kuopos veikimas ėjo, galima sakyti, lygiai ta pačia vaga, kaip ir pereitais metais. Reformų padaryta tik kuopelių sutvarkyme. Iki šių metų kuopelės buvo mišrios, kartu mergaičių ir bernaičių. Pradžioje šių mokslo metų visuotiname susirinkime buvo nutarta organizuoti kuopelės skyrium mergaičių ir bernaičių. Išimtis buvo palikta tik mokytojų seminarijai. Toji reforma padaryta delto, kad mišriose kuopelėse mergaitės parodydavo maža aktingumo, todel buvo manyta, jog nemišriose kuopelėse daugiau veiks. Ir neapsirikta. Mergaičių kuopelės šį pusmetį veikė geriau negu vyrų.

Kuopelių šį pusmetį veikė 13 : 9 Valst. Rygiškių Jono gimn. ir 4 Mokytojų Seminarijoje. Aš čia paduosiu skyrium bernaičių skyrium mergaičių kuopelių veikimą, kad geriau galima būtų palyginti, kiek vienų, kiek kitų nuveikta.

Bernaičių kuopelės:

I (VIII klasės) kuopelė. Padarė 7 susirinkimus perskaitė šiuos referatus: 1) Žmogaus santykis su gamta ir ateitis, 2) Kas tai yra socializmas, 3) Socialistai utopininkai, 4)Auklėjimo idealas, 5) Šis tas iš filosofijos. Kuopelėje narių 16.

III *) (VII kl.) kuopelė. Padarė 5 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Alkoholio kenksmingumas, 2) Psichologiniai ir fiziologiniai reiškiniai, 3) Jausmų ir valios psichologija, 4) Logikos sprendimai. Narių 15.

V (VI kl.) kuopelė. Padarė 6 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Spaudos atradimas, 2) Tikyba ir individualizmas, 3) Zvaigždžių pasaulis ir jų erdvės begalybė, 4) Gyvybės atsiradimas, 5) Alkoholio kenksmingumas. Kuopelėje narių 25.

VII (V kl.) kuopelė 6 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Ką mums duoda ateitininkų organizacija? 2) Darbas istorijos atžvilgiu, 3) Savotiškumas, 4) Veršiu nebliovęs, jaučiu nebaubsį, 5) Blogų knygų skaitymas, 6) Esperantizmas. Narių 18.

IX (II ir III uursų) kuopelė. Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Ar ateitininkui reikalinga religinė praktika? 2) Seksualinis vaikų auklėjimas, 3) Žmogaus senėjimas ir jaunėjimas, 4) Popiežius: Benedikto IX, Grigaliaus VI ir Silvestro II viešpatavimas. Narių 9.

XIII (V klasės) kuopelė Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Ar reikalinga tikėti? 2) Ar visur pasauly yra kova del būvio? 3) Knygų skaitymas. Narių 14.

Mergaičių kuopelės.

II (VIII klasės) kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Gyvenimas ir darbas, 2) Gyvenimo tikslas sulig senovės graikų ir lotynų išminčiais, 3) Naujoji kultūra, 4) Moterų klausimas, 5) Epikureizmas, 6) Priedermės, 7) Higiena. Narių 7.

IV (VII kl.) kuopelė. Padarė 11 sus-mų. Perskaitė šiuos referatus: 1) Gyvenimo tikslas, 2) Įpročiai, 3) Darbas, 4) Laiko branginimas, 5) Ar gyvenimas turi prasmę? 6) Priedermės, 7) Beletristikos reikšmė gyvenime, 8) Gerų ir blogų knygų skaitymas, 9) Pašaukimas, 10) Gyvenimas—kova, 11) Meilė. Narių 13.

VI (VI kl.) kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 2) Kaip pasiklosi, taip išmiegosi, 2) Gerumas, 3) Knygų skaitymas, 4) Laimė, 5) Moteriškė, 6) Mandagumas. Narių 25.

VIII (V kl.) kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Kaip pasiklosi, taip išmiegosi, 2) Kuo yra žmogus?, 3) Tikėjimas, 4) Pragaras, 5) Pažinkime save, 6) Viltis, 7) Gerumas, 8) Ar galėjo kas iš nieko atsirasti? Narių 23.

X (II ir III kursų) kuopelė. Padarė 6 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Moteris senovėje ir dabar, 2) Kristaus Bažnyčia, 3) Pestaloci, 4) Vaikų doros auklėjimas mokykloje, 5) Dora, 6) Mandagumas. Narių 18.

Veikė dar dvi mišros kuopelės Mokytojų Seminarijoje, pirmojo ir prirengiamųjų kursų.

XI kuopelė. Padarė 6 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Alkoholio kenksmingumas, 2) Religijos reikalingumas, 3) Asmens laisvė dorinio gyvenimo ribose. Narių 18.

---

*) Kuopelės turi savo vardus, tad jųjų vardais ir paduodu.

XII kuopelė. Padarė 8 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Knygų skaitymas, 2) Organizacija, 3) Tikėjimo reikalingumas, 4) Skautai, 5) Dievo esamybė. 6) Pasaulio katastrofa, 7) Alkoholis ir mes, 8) Skautybė. Narių 28.

Trumpai sutraukus kuopelių veikimas štai kaip atrodo:

	bernaičių	mergaičių	mišrai		Viso
			bern.	merg.	
Narių	97	86	46		229
Susirinkimų . . .	32	41	14		87
Referatų	27	38	11	0	76
Rašinėlių	18	49	6	1	74

Iš paduotų skaitlinių matyti, kad nemišriose kuopelėse, mergaičių veikimas yra daug didesnis net už bernaičių, o mišriose beveik lygus 0. Tatai parodo, kad pradžioje mokslo metų padarytoji kuopelėse reforma buvusi visai sveika.

Sekcijos.

Šiais metais sekcijų veikimas buvo kiek silpnesnis, kaip pereitais metais. Išskirtis padaryti galima gal tik filosofijos sekcijai. Šiemet įsikūrė dar viena nauja esperantininkų sekcija. Todel šį pusmetį veikė šios sekcijos: filosofijos, meno, visuomeninkų, ekonomininkų ir esperantininkų.

Filosofijos sekcija. Padarė 7 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Filosofija ir pasaulėžiūra, 2) Panteizmas, 3) Teosofija, 4) Pažinimo teorija, 5) Protavimo kriterijai, 6) Pesimizmas. Be to susirinkimuose dar buvo rišami įvairūs filosofijos ir pasaulėžiūros klausimai. Narių sekcijoje 26.

Meno sekcija. Padarė 4 sus-mus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Meno psichologija, 2) Bizantijos stilius, 3) Liturginė drama. Narių sekcijoje 20.

Visuomenininkų sekcija. Padarė 4 susirinkimus. Perskaitė šiuos referatus: 1) Ateitininkų visuomeninis darbas, 2) Kooperacija, 3) Liberalizmas. Prie sekcijos veikia korespondentų skyrius. Sekcijos nariai daugiausiai dėmesio kreipia i visuomeninį darbą. Lankė katalikiškųjų organizacijų susirinkimus, laikė paskaitas, dalyvavo valdybose. Narių 19.

Ekonomininkų sekcija. Padarė vieną susirinkimą. Perskaitė vieną referatą: „Nuosavybės vystymasis“. Narių 7.

Esperantininkų sekcija. Sekcijos nariai mokosi esperanto kalbos. Palaiko santykius su kitų šalių esperantininkais.

Eucharistininkų būrelis. Būrelis turi tris vainikėlius: 2 mergaičių ir vieną bernaičių. Vainikėlių susmuose skaitoma ir aiškinamasi šv. Evangelija. Nesuprantamas šv. Evengelijos vietas aiškino dažniausiai Marijonų Vienuolyno vyresnysis kun. J. Vaitkevičius Evangelijos skaitymų padaryta 8. Be to dar viso būrelio buvo padaryta 4 konferencijos, atlikta 4 išpažintys, ir suruošta 7 paskaitos šiomis temomis: 1) Dvasinio gyvenimo pagrindai, 2) Kas tai yra temperamentas ir kas tai yra būdas? 3) Temperamento formacija, 4) Atskirų būdų pavyzdžiai, 5) Būdai atsargūs, visa apsvarstantieji, susivaldantieji, 6) Būdai neramūs, nervingi, isteriški, 7) Būdai priešginos, išsiblaškiusieji, staigūs, smulkmeningi. Narių būrelyje 54.

Komisijos.

Šelpimo Komisija šelpė 10 asmenų. Įplaukų turėjo 247.20 auks., 11 dolerių 11 cent. ir 137 litus 21 cent. Išlaidų — 247.20 auks., ir 102 litu. Be to dar turėta nemaža įplaukų produktais. Produktus suaukojo daugiausiai patys kuopos nariais. Yra nutarta, kad kiekviena kuopelė į savaitę turi ką nors produktais paaukoti. Šelpimo Komisijai daug padeda Lietuvos Ūkio Bankas.

Fondo Komisija. Ižde turi 5 litus 20 c. ir 243 rusų rublius.

Redakcijos Komisija. Išleido 2 N N kuopos laikraštėlio „Ateities Aidai“.

Spaudos Komisija. Platino „Ateitį“. Šį pusmetį dar buvo padaryta 3 visuotini susirinkimai: 2 metiniai ir vienas a. a. stud. Jurgiui Krasnickui paminėti.

Suruošta visai kuopai 8 paskaitos šiomis temomis: 1) Žmogaus ir gyvulio siela, 2) Sielos problema, 3) Ničė, 4) Religija, 5) Katalikybė, 6) Dora, 7) Tautybė, 8) Taktika. Pirmasias dvi paskaiti laikė a. a. Jurgis Krasnickas, kitas patys kuopos nariai.

Trumpai suvedus kuopos veikimas šį pusmetį štai kaip atrodo: Veikė: 13 kuopelių, 5 sekcijos, eucharistininkų būrelis ir keletas komisijų. Susirinkimų padaryta į 120, referatų ir paskaitų — 110. Sušaukta 3 visuotini sus-mai, išleista 2 N N laikraštėlio, dirbta visuomeninis darbas. Kuopoje yra 138 nariai.

Kuopai veikti daug padėjo Marijonų vienuolyno kunigai, o ypač kun. J. Vaitkevičius ir kun. Gergelis.

Eglaitė.

Seinų „Žiburio“ gimnazija Lazdijuose.

(Pirmoji pusė 1921/22-jų mokslo metų).

Seinų „Žiburio“ gimnazija nežiūrint į ypatingai sunkias sąlygas, kuriuose jai nuo pat pradžių tenka gyvuoti vistik sparčiai auga. 1919 m. nelemto lenkų užpuolimo dėliai, buvo priversta pasitraukti iš Seinų į Lazdijus, palikus ten beveik visą savo turtą ir tik sausio m. 15 dieną 1920 m. galėjo pradėti mokslą su 83 mokiniais (mergaitėmis ir bernaičiais) trimis klasėmis. Šiandien,

šį įstaiga gyvuodama Lazdijuose trečiuosius, o savo gyvavimo ketvirtuosius 1921-22 mokslo metus turi jau penketą klasių su 187 moksleiviais, kuris paskirstymas klasėmis ir lytimis matomas iš šios lentelės:

Klasės:	I	II	III	IV	V	Viso	Tame skaičiuje žydų
Vyrų	23	31	34	24	20	132	3
Mergaičių	8	18	9	15	5	55	4
Viso . . .	31	49	43	39	25	187	7

Taigi kaip matyti iš lentelės visos klasės yra kupinos, išskyrus penktąją klasę iš kurios pradžioje šių mokslo metų trys išvyko mokytis į užsienį ir du įstojo į karo mokyklą. Tokiam mokinių skaičiui gimnazijai reikėtų kitokio buto. Pernai keturios klasės tilpo 5 neperdideliuose kambariuose; šiais metais pristatytos dar dvi klasės su butų siena, kurią išėmus gaunama didoka salė, kurioje mokiniai gali laisvai pasilinksminti ir šiaip pasinaudoti reikalams. Su butais turi didelio vargo ir moksleiviai. Esamieji prie gimnazijos du bendrabučiai — mergaitėms ir bernaičiams, negali visų moksleivių aprūpinti butais, kadangi mergaičių bendrabuty tegali gyventi 30 mergaičių. o bernaičių dar mažiau — dabar gyvena 18.

Prie Seinų „Žib.“ gimnazijos 1921 metais Seinų apskrities švietimo komisijos rūpesniu Švietimo M-ja leido atidaryti metinius pradedamųjų mokyklų mokytojų kursus, kuriuose mokslas prasidėjo 1921 m. spalio mėn. 2 d. su 30 kursantų (11 merginų). Šie kursai tikimasi, papildys pradedamųjų mokytojų trukumą, kuris taip atjaučiama Seinų apskrity.

Daugumas gimnazijos ir mokytojų kursų moksleivių susibūrė į at-kų orgaizaciją, kurios narių skaičius siekia 80 su „Oratorių“ sekcija su mėnesiniu šapirografuotu organu „Ateities Spindulys“ ir mėnesiniu juoko laikraštėliu „Vitėnis“.

Yra dar „sportininkų“ kuopa, kuri parodo nemaža gyvumo ir savarankiškumo. Jų dvisavaitiny satyros ir pašaipos laikraštėly „Bučius“ dažnai tilpsta labai originalių piešinėlių. Pav. „Bučiaus redakcija ir jos sandarbininkai“.

Jaunesnieji moksleiviai susibūrę į „kanklininkų“ kuopelę su laikraštėlių „Dzūkelių kanklės“. Kaip vyresnieji taip ir jauneseieji mėgsta kelti vakarus.

Santykiai moksleivių su mokytojais ir šiaip inteligentais nutolę, kas turi nemaža ir negerų pusių. Jaunos jėgos bliksnojanti karšta energija nenukreipta į reikiamas vėžes blaškosi ir

netikslingai žūva. Kilniųjų obalsių giliau neišsemtas turinys negaivina. Moksleiviai ieško naujų kelių ir idealų.

H.

Ežerėnai. Ateitininkų judėjimas. 1920/21 mokslo met. vietinės progimnazijos moksleivių tapo įkurta „Lavinimo“ kuopa. Bet ne ilgai ji gyvavo. Keli jos nariai sumanė įsteigti moksleivių ateitininkų kuopą. Pradžioje jie veikė slaptai, Tik 1920/21 mokslo metų pradžioje išėjo viešumon. Taip veikia ir dabar. Turi savo nedidelį knygynėlį ir greitu laiku mano padidinti. Susirinkimus daro kas sąvaitė. Nuo š. m. sausio mėnesio leidžia savo šapirografuotą laikraštėlį „Jaunas Diegas“, kurio, jau ištisi išėjo nemaži 3 nr.nr. Nors ir sunki buvo gyvavimo pradžia, bet dabar, galėdami laisvai dirbti, turime plėsti ją, kiek išgali mūsų jaunos jėgos. Tenebūnie mūsų progimnazijoje nė vieno moksleivio-ės, kuriam būtų nežinoma mūsų brangi idėja: „Visą atnaujinti Kristuje“! — kaip sako jūsų gi pačių minčių reiškėjas „Jaunas Diegas“ nr. 2 — 3. *Vargo Plunksna.*

VISOMS ATEITININKŲ KUOPOMS APLINKRAŠTIS.

Lietuvių katalikų moksleivių ateitininkų organizacija ir studentų sąjunga plėsdama savo idėjinį darbą privalo rūpintis, kad tas darbas pilnai atsispindėtų mūsų spaudoje. Iki šiol mūsų organas „Ateitis“ buvo labai apverktiname stovyje del pačių ateitininkų pasivumo. Tą klaida kaip moksleiviai, taip ir studentai turi stengtis kuogreičiausiai atitaisyti. Studentų ateitininkų sąjungos konferencijoje 1922 metais buvo išrinkta „Ateities“ ūkio komisija, kuriai buvo pavesta rūpintis medžiaginiais mūsų organo reikalais, nes kaip tik del tos priežasties „Ateitis“ ir buvo nusilpnėjusi. Kadangi komisija viena be pačių ateitininkų-kių paramos ir pritarimo tam dalykui nieko nepadarys, to dėliai išdirbusi „Ateities“ leidimo sąmatą komisija kreipiasi į visas at-kų kuopas ir reikalauja griežto jos patiekto šiame aplinkraštyje punktų pildymo, nes tik griežtumu ir tikslumu tobūlinsime sąvąją spaudą.

1. Neatsilyginusios kuopos privalo kuogreičiausiai atstlyginti už 1922 metus.

Pastaba: Pastebėta, kad kai kurios kuopos naudodamosios markės kritimu prisiunčia visai mažą atlyginimą. Reikalaujama, kad neatsilyginusios kuopos už „Ateities“ NN iki spalių mėnesio atsilygintų bent po 25 ct. vienam N.

2. Visos surinktos ir renkamos „Ateičiai“ aukos tuojaus turi būt prisiųstos „Ateities“ administracijai.

3. Ūkio komisija skiria kiekvienai kuopai visiems metams tam tikrą „Ateities“ egz. skaičių, kurį kuopų valdybos išdalina savo prenumeratoriams.

4. Kuopų valdybos atsilygina „Ateities“ administracijai už „Ateitį“ dviem laikotarpiais (nuo sausio m. 1 d. iki vusario mėn. 1 dienos) pusę visų reikalaujamų pinigų ir prieš vasaros atostogas likusius.

5. Kuopos valdyba pardavinėdama likusius „Ateities“ egz. ne ateitininkams gali imti už juos brangiau ir tą pelną sunaudoti bendro deficito padengimui. (Šis dalykas privalo būt revizijos komisijos kontroliuojamas).

6. Kuopų valdybos sau pagelbon gali išrinkti „Ateities“ platinimo komisiją, kuri būtų atsakominga už „Ateities“ išplatinimą prieš administraciją.

7. Kuopų valdybos privalo pranešti, kiek turi pas save prenumeratorių, ir kiek „Ateities“ egzempliorių apsiima šiaip jau išplatinti.

Pastaba: Geistina, kad kiekvienas ateitininkas užsirašytų sau „Ateitį“ pas kuopos valdybą, nes kuopų valdybos vistiek privalės atsilyginti už visus jai prisiųstus „Ateities“ egz. Jeigu kuopos uariai negalėtų paskirtu laiku atsilyginti už „Ateitį“, tai kuopos valdyba savo iniciatyva pasirūpina suieškoti pinigų, rengdama vakarus, loterijos ir t.t., ir sumoka trukstomą sumą administracijai.

8. Jeigu kuopa del svarbių priežasčių negalės kurio nors iš čia paminėtų punktų įvykinti, tepraneša apie tai ūkio komisijai.

Ūkio Komisijos nariai (*J. Urmanas.*
(*M. Baciuška.*

1922 m. Moksleivių Ateitininkų Konferencijos dalyvių žiniai.

Užsisakiusieji Konferencijos dalyvių atvaizdą ir sumokėjusieji pinigus gali juos gauti asmeniniai pas Centro Tarybos Pirmininką J. Leimoną (Didžioji Vilniaus g-vė 22 Nr., butas 1).

Atvaizdus paštu nesiuntinėsime, kadangi susilaužo.

L. K. M. Ateitininkų Centro Taryba.

Redakcijos atsakymai.

Dr. J. Remeikai. Dr-go straipsnis ne del Redakc. kaltės buvo užsimetęs. Ačiu. Dėsim kitam „At.“ Nr. Laukiam daugiau.

Redaktorius-leidėjas Dr. L. BISTRAS. Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune

Administracijos pranešimas.

1. „Ateities“ Administracija turi dar kartą priminti visiems „Ateities“ platintojams, prenumeratoriams ir Ateitininkų kuopoms, kurie dar neatsiteisę, kad kuo greičiausiai atsiteistų už praeitus metus, nes priversti būsim skolininkus išvardinti laikraštyj, kas nebus malonu patiems „At.“ ėmėjams.

2. 1923 metų „Ateities“ prenumerata tokia:

	Lietuvoje:	Užsieny:
metams	— 15 litų	20 litų
6 mėnes.	8 „	12 „
3 mėnes.	4 lt. 50 c.	—

Pastaba. Moksleiviai At-kai kuopose tesilaiko „Ateities“ Ūkio Komisijos nurodymų.

3. Ateitininkų kuopos kuo greičiausia teprisiunčia pinigus už prenumeratą paskirtą „Ateities“ Ūkio Komisijos.

4. Siunčlant „Ateičiai“ pinigus ar kokius raštus, liečiančius laikraščio platinimą, prašome dėti šį antrašą: **Kaunas, Ožeškienės g. Nr. 12. „Ateities“ Administracijai.**

5. Dar yra „Ateities“ jubilėjinių, 10-ties metų sukaktuvių sąsiuvinių, kame yra straipsnių iš At-kų princigų, gyvenimo ir mokslo sričių. Šio sąsiuvinio (204 pusl.) kaina **4 litai**, moksleiviams at-kams — 3 litai.

6. Kadangi „At.“ Administracija dažnai gauna užklausimų del moksleivių kalendorėlio „Draugas“, tad pranešame, kad šis kalendorėlis išleistas taikant 1921—1925 metų. Jo kaina: geresnioji rūšis 1 lit. 20 c., prastesnio—1 litas.

SKELBIMAS

Mariampolės Kuopa yra parūpinusi a. a. Jurgio Krasnicko fotografijų. Fotografijos yra atvirutės formato. Kainuoja 80 centų. Gautas pelnas už išparduotas fotografijas skiriamas a. a. Jurg. Krasnicko Fondui. Norintieji gauti tesikreipia šiuo adresu: Mariampolė, Valst. Rygiškių Jono gimnazija, K. Šapalui, VIII kl. m.

Išsirašykit 1923 metams

„TRIMITĄ“

„TRIMITAS“ yra nepartinis savaitinis laikraštis, šaulių sąj. leidžiamas. Jame gvildenami visų tikrų Lietuvos piliečių bendrieji reikalai ir klausimai. Iš plačios savaitės įvykių apžvalgos „Trimito“ skaitytojas, kitų laikraščių neskaitydamas, gali pakankamai apsipažinti su Lietuvos gyvenimo ir pasaulinės politikos svarbesniais įvykiais. „Trimitas“ drąsiai kovoja prieš visokius Lietuvos išgamas, išnaudotojus ir Lietuvos nepriklausomybės priešus.

„TRIMITE“ dedama šiaip gražių apysakėlių, istorinių įvykių ir įžymių žmonių gyvenimo aprašymų, straipsnių, eilių, retų atsitikimų ir mokslinių išradimų paminėjimų, plačiai rašoma apie sportą ir t.t.

„TRIMITAS“ rašoma lengva ir mažamoksliams lengvai suprantama kalba. Ypač jaunuomenei „Trimitas“ stengias būti tikru draugu ir patarėju jos organizaciniam, tėvynės gynimo, visuomeniniam ir kultūriniam darbe.

„TRIMITAS“ eina kas savaitė 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Lietuvoje: metams — 7 litai 50 centų; pusmečiui —4 litai; trims mėnesiams —2 lit. 25 ct.; atskiras numeris —20 centų. Amerikoje: metams —1 dol 50 centų; pusmečiui —80 centų; atskiras numeris 5 centai. Kitur užsieniuose dvigubai brangiau negu Lietuvoje. Platintojams atskirais numeriais duodama 25% už platinimą.

„TRIMITO“ redakcijos ir administracijos adresas:

Kaunas, Laisvės Alėja 26 nr.

Kaina 1 lt. 50 cen.

SPAUSTUVĖ „RAIDĖ“ KAUNE, ŠIAULIŲ G. 14.